LORENZO MARONE

TENTAȚIA DE A FI FERICIT

virtual-project.eu

LORENZO MARONE

TENTAȚIA DE A FI FERICIT

Original: *La tentazione di essere felici* (2015)

Traducere din limba italiană și note de:
GABRIELA LUNGU

virtual-project.eu

HUMANITAS fiction

2018

O precizare

Fiul meu e homosexual.

El o știe. Eu o știu. Și totuși nu mi-a mărturisit-o niciodată. Nicio problemă, există multe persoane care așteaptă să le moară părinții pentru ca să-și dea drumul și să-și trăiască fără probleme propria sexualitate. Numai că asta nu va funcționa cu mine, eu am de gând să mai trăiesc mult, cel puțin încă vreo zece ani. Dacă Dante va dori deci să se emancipeze, va trebui să nu țină cont de subsemnatul. Mie nici nu-mi trece prin cap să mor din cauza înclinațiilor sale sexuale.

Cesare Annunziata

Tic-tacul ceasului e singurul zgomot care-mi ține companie. La ora asta lumea doarme. Se spune că primele ore ale dimineții sunt cele mai bune pentru somn, creierul e în faza Rem, cea în care se visează, respirația devine neregulată și ochii se mișcă rapid dintr-o parte într-alta. Un spectacol, desigur, absolut deloc amuzant, ca și cum ai avea în față un posedat de diavol.

Eu nu visez niciodată. Sau, mai bine zis, n-am amintiri deosebite. Poate pentru că dorm puțin și mă trezesc devreme. Sau pentru că beau prea mult. Sau doar pentru că sunt bătrân și atunci când ești bătrân visele dispar. Creierul a avut la dispoziție o viață întreagă pentru a elabora fanteziile cele mai ciudate, e normal să începi, cu timpul, să-ți pierzi inspirația. Vâna creatoare are un punct culminant în existența oricui, apoi, la un moment dat, începe inexorabil coborârea, și la sfârșitul zilelor tale nici măcar nu mai ești în stare să-ți imaginezi o scenă de sex. Atunci când ești tânăr însă, o pornești tocmai de acolo, de la a-ți imagina incredibile nopți de pasiune cu fata momentului, cu colega de bancă sau chiar cu profesoara, care, cine știe de ce, ar trebui să-și dorească să se refugieze în brațele unui sugar cu o mustăcioară abia mijită și multe coșuri în jurul ei. Sigur, inventivitatea începe înainte, când suntem mici, dar cred că masturbarea adolescentină influențează mult formarea creativității.

Eu eram foarte creativ.

Mă hotărăsc să deschid ochii. Oricum, în condițiile astea, nici nu poate fi vorba de dormit. În pat, creierul face călătorii halucinante. De exemplu, îmi vine în minte casa bunicilor. Pot încă s-o văd, s-o vizitez, să trec dintr-o cameră într-alta, să simt mirosurile ce vin din bucătărie, scârțâitul ușii unui dulap din sufragerie sau ciripitul păsărelelor pe balcon. Mă opresc la mobilier, îmi amintesc cel mai mic detaliu, până și bibelourile. Iar dacă strâng bine pleoapele, reușesc chiar să mă văd în oglinda bunicii, atunci când eram copil. Știu, spusesem că nu mai visez, dar mă referam la somn. Când sunt treaz, mai am încă ceva de spus.

Trag cu ochiul la ceas și-mi scapă o înjurătură. Credeam că e ora cinci, dar nu e decât patru și un sfert dimineața. Afară e întuneric, o alarmă antifurt sună undeva departe, la intervale regulate, umezeala șterge contururile lucrurilor, pisicile dorm ghemuite sub mașini.

Cartierul doarme, eu meditez.

Mă întorc pe partea cealaltă și îmi impun să închid din nou pleoapele. Adevărul e că, în pat, nu reușesc să stau nemișcat nici măcar un minut, dau drumul energiei acumulate în timpul zilei, oarecum ca marea vara, când strânge căldura zilei pentru a o dărui nopții. Bunica spunea că, atunci când trupul nu vrea să se odihnească, trebuie să stai nemișcat; în scurt timp el înțelege că n-are rost să se tot zvârcolească și se liniștește. Numai că pentru a pune în practică un asemenea plan e nevoie de autocontrol și răbdare, iar eu, de multă vreme, le-am isprăvit pe amândouă.

Îmi dau seama că fixez o carte aflată pe noptiera de lângă mine. Am văzut de multe ori coperta acelei cărți, și totuși abia acum observ niște detalii pe care nu le băgasem în seamă. O senzație de stupoare mă cuprinde, apoi înțeleg despre ce e vorba: reușesc să citesc de aproape. Nimeni, pe lumea asta, nu reușește s-o facă, la vârsta mea. Tehnologia a făcut pași uriași în ultimul secol, și totuși prezbitismul rămâne unul din misterele neelucidate ale științei. Îmi duc mâinile la ochi și înțeleg motivul neașteptatei și miraculoasei vindecări: mi-am pus ochelarii, un gest pe care-l fac deja instinctiv, fără să mă gândesc.

A venit vremea să mă scol. Mă duc în baie. N-ar trebui s-o spun, dar sunt bătrân și fac ce vreau. Eu urinez așezat, ca femeile. Și nu pentru că nu mă mai țin picioarele, ci pentru că aș uda, cu hidrantul meu, și gresia din față. N-ai ce face, după o anumită vârstă, chestia aia începe să acționeze pe cont propriu. Asemeni mie (și asemeni tuturor bătrânilor), nici nu-i pasă de cei care ar vrea să-i explice viața și se comportă cum o taie capul.

Cine se plânge de bătrânețe e nebun. Ba nu, orb mi se pare mai potrivit. Unul care nu vede la o palmă de propriu-i nas. Pentru că nu există decât o singură alternativă și nu mi se pare de dorit. Așa că faptul că am ajuns până aici e deja un mare noroc. Dar lucrul cel mai interesant e, cum spuneam, că poți să-ți permiți să faci ce vrei. Nouă, bătrânilor, ne e permis totul, de exemplu un bătrânel care fură într-un supermarket e privit cu

candoare și compasiune. Dacă însă hoțul e un tânăr, e considerat, în cel mai bun caz, un „nemernic”.

În sfârșit, într-un anumit moment al vieții, ți se deschide o lume până atunci inaccesibilă, un loc magic, populat de persoane amabile, grijulii și binevoitoare. Și totuși lucrul cel mai prețios care se cucerește la bătrânețe e respectul. Integritatea morală, solidaritatea, cultura și talentul sunt nimic în comparație cu pielea zbârcită, petele de pe fată și mâinile tremurânde. În orice caz sunt un bărbat respectat și să știți că nu e puțin lucru. Respectul e o armă care-i permite omului să ajungă o țintă pentru mulți de neatins, să facă cu viața sa ce vrea.

Mă numesc Cesare Annunziata, am șaptezeci și trei de ani și timp de șaptezeci și doi de ani și o sută unsprezece zile mi-am aruncat viața la gunoi. Apoi am înțeles că a venit vremea să folosesc considerația câștigată pentru a începe să mă bucur cu adevărat de viață.

Un singur lucru ne desparte

Azi dimineață m-a sunat Sveva, fiica mea cea mare.

— Tată?

— Salut.

— Ascultă, trebuie să-mi faci un serviciu…

Nu trebuia să răspund. Experiența folosește tocmai la a nu comite aceleași tâmpenii o viață întreagă. Eu n-am învățat nimic de la trecut și continui imperturbabil să acționez din instinct.

— Te-ai putea duce să-l iei pe Federico de la școală? Am o audiență și termin târziu.

— N-o poate face Diego?

— Nu, e ocupat.

— Am înțeles…

— Știi că nu ți-aș cere-o dacă aș avea o alternativă.

Mi-am educat bine copiii, nu mă pot plânge. Nu sunt un bunic care merge să-și ia nepoții de la școală. De exemplu, mă înfior când îi văd pe sărmanii bătrânei oprind mașinile în fața școlii. Da, știu, decât să putrezească într-un fotoliu, preferă să fie folositori, și totuși nu pot face nimic, un „bunic civic” e pentru mine același lucru cu un rolfilm, o cabină telefonică, un jeton, o casetă video, obiecte aparținând unui timp trecut care nu mai au o adevărată funcție.

— Și după aia, unde-l duc?

— La tine, sau puteți veni la mine la birou. Da, fă așa, adu-l aici, te rog.

Acum mă aflu în fața școlii așteptându-mi nepotul. Îmi ridic gulerul paltonului și-mi înfund mâinile în buzunar. Am ajuns mai devreme, un lucru pe care l-am învățat odată cu înaintarea în vârstă. Cum să-ți programezi zilele. O, Doamne, nu c-aș avea cine știe ce de planificat, dar prefer să-mi ordonez puținele lucruri pe care le am de făcut.

Telefonul Svevei mi-a dat peste cap planurile. Trebuia să merg la frizer, în seara asta am o întâlnire galantă cu Rossana. O prostituată. Da, frecventez parașutele, și ce-i cu asta? Mai am încă dorințe de satisfăcut și pe nimeni alături căruia să-i dau explicații. De fapt, am exagerat, nu-i chiar adevărat că mă duc

la curve, asta și pentru că mi-ar fi destul de greu să le agăț din autobuz, mi-a expirat carnetul de conducere și nu mi-am mai făcut altul. Rossana e o veche prietenă, cunoscută cu ceva vreme în urmă, când făcea injecții la domiciliu. Și așa a ajuns și acasă la mine. Venea în fiecare dimineață devreme, îmi împungea bucile și pleca fără să scoată o vorbă. Apoi a început să stea la o cafea și în cele din urmă am reușit s-o conving să mi se vâre în așternut. Dacă mă gândesc bine, n-a fost chiar deloc greu. Numai după câtăva vreme am înțeles că pseudo-asistenta medicală nu rămăsese entuziasmată de zâmbetul meu, când a spus cât se poate de serioasă: „Tu ești simpatic, ești chiar un bărbat frumos, dar eu am un băiat pe care trebuie să-l ajut!”

Mi-au plăcut întotdeauna persoanele directe și, de atunci, am devenit prieteni. Ea are aproape șaizeci de ani deja, dar continuă să aibă niște țâțe enorme și un fund foarte armonios. Iar la vârsta mea n-ai nevoie de altceva, te îndrăgostești mai ales de defecte, care fac scena mai credibilă.

Vine Federico. Dacă lumea din jur ar ști că bătrânul ăsta care-și așteaptă nepotul până cu un minut în urmă se gândea la sânii unei prostituate, s-ar scandaliza și i-ar aviza pe părinții micuțului. Cine știe de ce un bătrân nu poate dori să și-o tragă.

Urcăm într-un taxi. E doar a treia oară că vin să-l iau pe nepotul meu de la școală, și totuși Federico i-a mărturisit mamei că e bucuros să se întoarcă acasă cu subsemnatul. Zice că celălalt bunic îl obligă să meargă pe jos și ajunge leoarcă de sudoare acasă. Cu mine însă se întoarce cu taxiul. Te cred și eu! Am o pensie onorabilă, nicio aniversare matrimonială de sărbătorit și doi copii adulți. Pot să-mi cheltuiesc banii pe taxiuri sau diverse Rossane. Numai că taximetristul de azi e un prost-crescut. Se întâmplă, din păcate. Înjură, claxonează fără motiv, gonește și apoi frânează în ultima clipă, se înfurie pe pietoni, nu se oprește la semafor. Am spus deja: unul din lucrurile minunate ale vârstei a treia e că poți să faci ce vrei, oricum nu mai există o a patra în care să-ți pară rău de ce-ai făcut. Așa că iau hotărârea să-l pedepsesc pe omul care vrea să-mi strice ziua.

— Ar trebui să mergeți mai încet! exclam.

El nici măcar nu răspunde.

— Ați auzit ce-am spus?

Tăcere.

— OK, trageți pe dreapta și dați-mi carnetul de conducere.

Taximetristul se întoarce și mă privește perplex.

— Sunt un mareșal de carabinieri la pensie. Dumneavoastră conduceți într-o manieră incorectă și periculoasă pentru siguranța pasagerilor.

— Domnule mareșal, scuzați-mă, știți, am probleme azi. Acasă. Vă rog, uite că încetinesc.

Federico își ridică privirea și mă fixează, gata să deschidă gura. Îl strâng de braț și-i fac cu ochiul.

— Ce probleme? întreb.

Interlocutorul meu își lasă o clipă capul în jos, dând apoi dovadă de formidabila-i fantezie.

— Fiica mea trebuia să se căsătorească, dar băiatul și-a pierdut slujba.

— Înțeleg.

Ca scuză e bună, nimic de zis, nicio moarte sau boală a unei rude. E mai credibilă. Când ajungem lângă cabinetul Svevei, bărbatul refuză banii. Încă o călătorie oferită de un napolitan prost-crescut. Federico se uită la mine și râde, îi răspund făcându-i din nou cu ochiul. S-a obișnuit deja cu ieșirile mele, data trecută m-am travestit în funcționar de la finanțe. Mă distrez, n-o fac ca să economisesc bani. Și n-am nimic împotriva taximetriștilor.

Sveva n-a sosit încă. Intrăm în camera ei, Federico se întinde pe o canapeluță, eu mă așez la biroul pe care tronează la vedere fotografia ei cu soțul și cu copilul. Diego nu mi-e foarte simpatic, un tip de treabă, să ne-nțelegem, dar oamenii prea buni sunt plictisitori, n-ai ce face. Și într-adevăr cred că și Sveva s-a săturat, e tot timpul încruntată, tot timpul grăbită, cu gândul numai la muncă. Opusul meu, dar poate semănând mult cu mine cel de altă dată. Cred că e o femeie nefericită, dar cu subsemnatul nu vorbește despre asta. Poate o făcea cu mama ei. Eu nu sunt potrivit să-i ascult pe alții.

Se spune că pentru a fi un bun prieten nu e nevoie să dai cine știe ce sfaturi, e suficient să dai atenție și să fii înțelegător, femeile doresc doar atât. Eu nu sunt în stare să fac asta, după câtăva vreme mă enervez, îmi spun părerea și devin o bestie dacă interlocutoarea în cauză nu-mi dă ascultare și face cum o taie capul. A fost unul din motivele nenumăratelor certuri cu soția mea, Caterina. Ea își dorea doar să aibă pe cineva pe care să se descarce, eu, după două minute, aveam deja soluția de

oferit. Din fericire bătrânețea mi-a venit în ajutor, am înțeles că pentru sănătatea mea e mai bine să nu ascult problemele celor din familie. Oricum nu te lasă să le rezolvi.

Camera are un geam mare și frumos care dă spre strada plină de trecători și dacă în fața ei s-ar afla un zgârie-nori în locul unei clădiri coșcovite din tuf, aproape aș putea crede că mă aflu în New York. Numai că în metropola americană nu există Cartierele Spaniole[1] cu străduțele lor care alunecă din vârful dealului, clădirile coșcovite care-și transmit secrete pe sârmele cu haine întinse la uscat, străzile pline de gropi și mașinile cocoțate pe un trotuar mizerabil, între un stâlpișor și intrarea într-o biserică. La New York străzile laterale nu ascund o lume care se pierde în propriile umbre, acolo mucegaiul nu se așază pe chipurile oamenilor.

În timp ce mă gândeam la diferența între Marele Măr și Napoli, observ că Sveva coboară dintr-un SUV negru și se îndreaptă spre poartă. În fața intrării se oprește, își scoate cheile din poșetă, apoi se întoarce și se urcă din nou în mașină. De aici, de sus, îi zăresc doar picioarele în ciorapi închiși la culoare. Se întinde spre șofer, poate pentru a-l saluta, iar el îi pune mâna pe coapsă. Apropii scaunul de fereastră și mă lovesc cu capul de geam. Federico își lasă deoparte prietenul robot și mă privește. Îi zâmbesc și mă întorc la scena care se consumă sub privirile mele. Sveva coboară și intră în clădire. Mașina pleacă.

Privesc în continuare strada fără s-o văd. Poate am avut o halucinație, poate era Diego. Care însă, un mic amănunt, nu posedă o mașină de teren. Poate e un coleg care a condus-o până acasă. Dar un coleg îi pune mâna pe coapsă?

— Salut, tată.

— Salut.

— Uite-l pe iubitul meu! țipă ea și, ridicându-l pe Federico de subsuori, îl acoperă de sărutări.

Scena mi-o aduce în fața ochilor pe maică-sa. Se comporta la fel cu copiii ei. Era prea iubitoare, prea prezentă, grijulie, înfigăreață. Poate de asta Dante e gay. Cine știe dacă soră-sa știe.

— Dante e gay? întreb.

Sveva se întoarce brusc, ținându-l încă pe Federico în brațe. Apoi îl așază pe divan și pe un ton glacial răspunde:

[1] Cartierele Spaniole *(I Quartieri Spagnoli)* constituie partea veche a orașului Napoli.

— Scuză-mă, de unde să știu? De ce nu-l întrebi pe el?

E homosexual. Iar ea știe.

— Da' cum de-ți vine să mă-ntrebi tocmai acum?

— Așa. Cum a fost audiența?

Devine și mai suspicioasă.

— De ce?

— N-am voie să întreb?

— Nu ți-a păsat niciodată de munca mea. Nu erai tu cel care spunea că Dreptul îmi va distruge viața?

— Ba da, așa credeam și mai cred încă. Te-ai văzut?

— Ascultă tată, azi nu-i deloc momentul pentru predicile tale inutile. Sunt ocupată!

Adevărul e că fiica mea a făcut prea multe alegeri greșite: studiile, meseria, și ultima, soțul. Cu toate greșelile astea în cârcă nu poți zâmbi și nu te poți preface că nu s-a întâmplat nimic. Nici eu nu sunt cu siguranță unul care a nimerit totul, tâmpenii am făcut și eu destule, ca de exemplu să mă însor cu Caterina și să fac doi copii cu ea. Nu-i vorba de Dante și de Sveva, Doamne ferește, doar că n-ar trebui să aduci pe lume copii cu o femeie pe care n-o iubești.

— Cum îți merge cu Diego? întreb.

— Toate bune, răspunde cu nonșalanță, în timp ce scoate un dosar din geantă și-l pune pe birou. Pe copertă e scris: *Sarnataro împotriva asociației de locatari din via Roma.*

Nu înțeleg cum poate cineva hotărî din proprie inițiativă să-și petreacă zilele printre dispute inutile, ca și cum viața n-ar fi deja plină de probleme, fără a mai fi nevoie să le adaugi pe ale altora. Dar lui Sveva îi place. Sau poate se forțează să-i placă, cum făcea maică-sa. Caterina știa să vadă latura pozitivă a oricărei experiențe, eu, în schimb, nu m-am mulțumit niciodată să caut în ceva urât o fărâmă de frumusețe.

— De ce-mi pui toate întrebările astea, azi?

— Așa, nu vorbim niciodată noi doi…

Dar ea e deja pe coridor, tocurile-i bocăne grăbite dintr-o cameră într-alta și i se aude vocea prinsă într-o conversație grăbită cu o colaboratoare. Discută despre o dispută în jurul unui accident. Uff, ce plictiseală!

Mă uit la nepotul meu cum se distrează cu un soi de balaur și zâmbesc. De fapt, suntem la fel noi doi, n-avem nicio responsabilitate și nimic important de făcut în afară de a ne

juca. Federico se joacă cu balaurii, eu cu Rossana și alte câteva fleacuri. Un singur lucru ne deosebește: el mai are încă o viață întreagă și mii de planuri în față, eu doar câțiva ani și multe păreri de rău.

Pisicăreasa[2]

Imediat cum ies din ascensor, dau peste Eleonora ținând în brațe o pisică pe care n-am văzut-o niciodată. Ușa de la apartamentul ei e larg deschisă și putoarea provenind de-acolo a invadat deja casa scărilor. Nu știu cum poate să nu-și dea seama și mai ales cum poate să-și petreacă viața într-o asemenea putoare. Eleonora e una din băbătiile pe care le întâlnești pe stradă strecurându-se printre mașinile parcate cu farfurioara lor din carton, iar casa ei e deja un azil pentru felinele cu probleme. În realitate, puținele pe care le cunosc mi s-au părut întotdeauna perfect sănătoase, dar, cum ea susține că e obligată să le aducă acasă pentru că sunt bolnave sau rănite, prefer să nu mă amestec. Adevărul e că deseori câte o pisică de-a ei încearcă să-și recâștige libertatea, departe de iubirea egoistă a temnicerei sale.

Uneori îmi e suficient să pun piciorul în holul de la intrare ca să-mi dau seama că mai sus cu câteva etaje, Eleonora ține deschisă ușa apartamentului. Bineînțeles că, dintre atâtea paliere dispuse să primească o bătrână văduvă ramolită și care are nevoie să fie iubită, tocmai al meu s-a găsit s-o primească.

Mai am încă întipărită pe chip o expresie de dezgust în timp ce ea mă salută cu multă cordialitate.

— Salut, Eleonora, îi răspund și caut cheile în buzunar.

Încerc să nu respir și viața mea depinde de timpul necesar ca să scot legătura de chei și să intru în casă. La vârsta mea nu am decât câteva secunde de autonomie în apnee. Din păcate, se întâmplă însă ceea ce speram să nu se întâmple: Eleonora îmi vorbește și sunt obligat să trag aer în piept pentru a-i putea răspunde.

— El e Gigio, zice zâmbind și-mi arată felina care pare tot atât de iritată de situație ca mine.

Mă încrunt în încercarea de a alunga putoarea de la nasul meu și întreb:

— Un nou oaspete?

---

[2] În original, *gattara* – apelativul pentru o femeie care culege de pe stradă și hrănește pisicile vagabonde.

— Da, răspunde ea imediat, ultimul venit. Sărăcuțul, a fost atacat de un câine care aproape că l-a omorât. L-am salvat de la o moarte sigură.

Mă uit pentru o clipă la pisoiul care fixează apatic orizontul și mă întreb dacă pune deja la cale un plan de fugă. În clipa următoare un cuplu de vreo cincizeci de ani, ea cu părul vopsit și buzele botoxate, el chel și cu ochelari cu lentile groase, care-i alunecă de pe nas, ies din apartamentul Eleonorei și mă salută înainte de a-i întinde mâna vecinei mele și a o strânge cât se poate de cordial. Ea însă nu răspunde în aceeași manieră nici salutului, nici strângerii de mână.

Se vede că cei doi se forțează să zâmbească și să fie amabili, dar că, în realitate, sunt îngroziți de spectacolul ce de-abia avusese loc sub ochii lor. Se strecoară în ascensor, în timp ce aruncă o ultimă privire speriată palierului și subsemnatului, întrebându-se poate cum de reușesc să fiu prieten cu pisicăreasa, și mai ales să-i fiu vecin. De fapt, cel mai uimit sunt eu: în toți anii de când locuiesc acolo n-am văzut niciodată pe nimeni ieșind din apartamentul Eleonorei Vitagliano, în afara soțului ei, cu o viață în urmă. Niciodată, mai ales oameni tineri sau aproape tineri. Niciodată pe cineva care să iasă fără să se strâmbe apărându-se de putoare. Iar în asta, perechea s-a comportat exact la fel.

— Cine erau? întreb plin de curiozitate imediat ce au dispărut.

Din câte știu, Eleonora n-are pe nimeni care să se ocupe de ea. Cu siguranță nu are copii, soțul i-a murit cu mult timp în urmă, iar rude n-am văzut niciodată.

— Poftim? zice ea.

Eleonora Vitagliano are cam aceeași vârstă cu mine și e surdă ca un galoș, așa că, de puținele ori când trebuie să vorbesc cu ea, sunt obligat să repet frazele și să ridic progresiv tonul vocii.

— Voiam să știu cine-s cei doi? repet.

— A, răspunde ea dând drumul pisicii, care se furișează în casă și dispare pe hol, sunt niște domni care au venit să vadă apartamentul.

— De ce, îl vinzi?

Eleonora mă privește cu o expresie nehotărâtă. Are părul ciufulit, mustăți albe și mâini palide vărgate de vene și așa de strâmbe din cauza reumatismului, că par niște gheare.

— Ai hotărât să pleci de-aici? sunt obligat să repet ridicând

din nou vocea.

— Nu, nu, unde să plec? Asta-i casa mea, aici vreau să mor. Cum să plec?

O privesc curios, și-atunci continuă.

— E vorba de nepoata mea, fata fratelui meu, o știi?

Dau din cap în semn că nu.

— Singura rudă care mi-a mai rămas. Insistă să vând, zice că-i într-o situație dificilă, că oricum într-o bună zi apartamentul o să fie al ei și că eu de fapt o să rămân aici, că o să vândă practic numai după moartea mea. Eu n-am înțeles nimic, dar am aprobat, n-am timp de pierdut certându-mă cu familia, oricum n-o să semnez nimic niciodată, așa că atunci când vine cineva să vadă casă, i-o arăt cât mai dezordonată cu putință.

Nu mi-e deloc greu să cred ce spune. Eleonora, chiar dacă e foarte bătrână și un pic zăludă, știe încă să se facă respectată.

— Nepoata ta ar vrea să vândă nuda proprietate, declar, în încercarea de a-i explica mai bine despre ce este vorba, noii proprietari cumpără apartamentul acum, dar pot intra în el numai după moartea ta.

— Da, așa mi se pare că am înțeles și eu. Gândește-te cum aș putea să trăiesc știind că există cineva, în afară de nepoată-mea, care abia așteaptă să crăp.

Zâmbesc amuzat, deși comportamentul acestei fantomatice nepoate nu e prea amuzant. Dacă ar fi aici, i-aș zice vreo câteva.

— Și preferi să ți se învârtă tot felul de tipi prin casă, în loc să-i spui adevărul nepoatei tale? întreb și o clipă mai târziu regret deja. Nu atât întrebarea destul de inoportună, cât pentru că mă întind peste poate cu conversația și deci și timpul în care ușa ei rămâne deschisă. Va fi nevoie de zile întregi ca să se aerisească toată clădirea. Din fericire n-am deschis încă ușa mea.

— Ei, Cesare, ce să-ți spun, ai dreptate, dar știi cum e, nu vreau să mi-o fac dușman, trăiesc de atâta vreme singură și n-am nevoie de cine știe ce ajutor, dar nu se știe niciodată ce va fi mâine, dacă n-o să am nevoie de ea din când în când. Și tu ești singur, mă poți înțelege… răspunde și mă privește insistent.

— Așa-i, mă limitez să răspund, chiar dacă o parte din mine ar vrea să dea drumul unei fraze de mai mare efect și să se arate mai solidar.

— În viață trebuie să știi să faci compromisuri, continuă

Eleonora, prinsă deja de discuție, iar bătrânețea, dragă Cesare, e un compromis continuu.

— Așa-i, repet, ca și cum n-aș ști niciun alt cuvânt.

Șaptezeci de ani am fost maestrul compromisurilor, draga mea pisicăreasă, apoi am pierdut totul și m-am trezit, paradoxal, singur. Adevărul e că nu mai aveam nimic de dat în schimb și ăsta a fost norocul meu. Așa ar trebui să răspund, dar discuția m-ar duce cine știe unde și oxigenul la dispoziția mea e pe cale să se termine. Așa că o salut pe Eleonora și vâr cheia în broască exact în momentul în care și a treia ușă de pe palier se deschide. De câteva luni o pereche a închiriat apartamentul, ea cred că are vreo treizeci de ani, el e ceva mai în vârstă. Amândoi tineri, oricum, și fără copii, ceea ce-i face complet nepotriviți atât pentru blocul ăsta, unde cea mai mare parte a locatarilor sunt bătrâni și familii cu copii, cât și pentru lumea înconjurătoare. Fac pariu că, săracii de ei, sunt obligați să dea încontinuu explicații despre lipsa unui bebeluș în viața lor, întrebare, pe care, judecând după privirea ei curioasă, ar vrea să le-o pună și pisicăreasa.

— Bună ziua, spune tânăra și în clipa următoare își încruntă sprâncenele din cauza putorii.

Îmi scapă un chicotit, iar tânără îmi aruncă o privire enervată.

— Bună ziua, mă grăbesc atunci să răspund, dar ea s-a întors deja pe călcâie.

— Bună ziua, exclamă și Eleonora, care imediat după aceea adaugă: Doamnă, profit de ocazie ca să vă spun că, dacă ați văzut din întâmplare o pisică neagră, să știți că e a mea. Știți cum e, se obișnuise cu ceilalți chiriași să intre pe fereastra voastră de pe cornișă, n-aș vrea s-o facă și cu voi.

— N-am văzut nicio pisică, fiți liniștită, răspunde tânăra înainte de a intra valvârtej în ascensor.

— Ce indivizi ciudați, comentă Eleonora.

— De ce?

— Sunt aici de mai multă vreme, dar nu mi-au zâmbit niciodată, întotdeauna salută doar cu bună ziua și bună seara și nimic altceva, nu s-au oprit niciodată să schimbe două vorbe.

— Ei, sunt tineri, au prietenii lor, important e să nu deranjeze. În ceea ce mă privește, ar putea să nici nu mă salute și să n-aibă niciun nume… spun, și încerc din nou să deschid ușa.

— El nu știu, dar pe ea o cheamă Emma.

— Emma… repet și mă întorc brusc.

— Da, Emma, de ce?

— Așa, e un nume frumos.

— Cum?

— Ziceam că e un nume frumos.

— A, da, nu-i urât.

— Bine, Eleonora, te salut, spun în timp ce deschid ușa, dacă ai nevoie de ceva, știi unde mă găsești.

— Cesare?

— Da?

— Pot să te chem, dacă mai apare cineva care vrea să vadă apartamentul? Agentul imobiliar îmi telefonează din două în două minute ca să-mi dea sfaturi nedorite.

Uite, ești amabil și te trezești amestecat în chestii care nu te privesc.

— Și ce vrea?

— Ei, ce vrea? Seara trecută mi-a zis direct că ar trebui să fac în așa fel încât apartamentul să fie mai curat, altfel eventualii cumpărători se descurajează. Evident, nu puteam să-i spun că ăsta-i obiectivul meu, spune zâmbind.

— Da’ azi de ce nu-i și el aici?

— A plecat mai repede, dar o să vezi că peste câteva zile apare din nou. Dacă ai fi și tu de față, ar fi altceva… Cu un bărbat e întotdeauna altfel. Nu și-ar permite să facă vreo observație despre cum arată apartamentul. Pentru că dacă o face din nou, o să fiu obligată să-l dau pe ușă afară, și după aia ce-o să facă nepoată-mea cu mine!

— OK, cheamă-mă!

— Mulțumesc.

Închid ușa în spatele meu și trag în piept aerul din hol ca să mă asigur că putoarea nu mi-a invadat locuința. Numai după aceea îmi scot paltonul și mă duc în bucătărie, clătinând nemulțumit din cap. Problema e că am devenit cu adevărat prea bătrân dacă-i permit unui nume să-mi strice ziua.

Chiar dacă Emma nu-i un nume oarecare.

Două personaje de circ

Rossana ar avea dreptul la o altfel de viață. În sensul că ar trebui să fie mai fericită, dar am impresia că nici vorbă de așa ceva. Poate pentru că-și petrece zilele dăruind bucurie clienților, iar pentru ea nu mai rămâne aproape deloc. Persoanele care-i fac fericiți pe alții ar merita recunoștință și respect. Chiar și o curvă, chiar și Rossana. Dacă n-ar exista, eu aș fi un om mai rău, mai nervos, poate puțin mai singur, cu siguranță mai refulat.

Într-o relație normală de cuplu, fiecare își face datoria oferindu-i partenerului ceea ce poate, mult sau puțin, atât cât are. Rossanei nimeni nu-i dăruiește nimic, în afară de bani. Cu bani însă nu se pot cumpăra grija și atenția față de cineva.

— Ascultă, ce-ar fi dacă într-o seară am ieși să mâncăm ceva împreună?

O frecventez pe Rossana de doi ani și locul cel mai îndepărtat de pat în care am schimbat câteva vorbe a fost bucătăria. Îi cunosc mult mai bine vergeturile decât gusturile, aș putea să-i unesc negii cum se face cu punctulețele din revistele de integrame și nici măcar nu știu dacă are vreo soră. Cât despre fiu, mi-a vorbit despre el într-o seară în care m-am prezentat cu o sticlă de prosecco de cinci euro cumpărată într-o bombă de lângă casă. Ea vorbea și eu beam, ea bea și eu fixam tavanul. N-am fost niciodată prea priceput la vorbit.

— Să mâncăm?

— Îhî, într-un restaurant.

— Ce s-a întâmplat domnu’ Annunziata, vrei să-mi ceri ceva?

Nimeni n-are încredere în mine, ăsta-i adevărul, nici măcar copiii mei, nici măcar o prostituată. Și totuși nu mi se pare că am un comportament perfid. Da, e-adevărat, poate, cum spunea Caterina, mă preocupă un pic prea mult propria-mi persoană, dar asta nu înseamnă că-mi place să-i păcălesc pe ceilalți.

— Da’ ce, nu te pot invita la cină, fără să am un scop ascuns?

— Hmm, te cunosc de prea mult timp, nu mă poți duce cu zăhărelul!

N-am ce face, trebuie să renunț. În ultimii ani m-am străduit

atât de mult să dau despre mine o imagine negativă, că acum nu mai pot da înapoi. O să mor cinic și ursuz.

— Putem merge într-un mic local să mâncăm pește, să bem vin și să vorbim puțin despre noi. În fond, ne cunoaștem de mult timp, dar nu știu nimic despre tine.

Rossana e în picioare, cu spatele spre mine, care stau încă întins în pat, cu un pahar de vin în mână și privirile îndreptate spre fundul băbătiei mele. Ea stă pe loc ezitând, cu chiloții în mână, propunerea trebuie să fi fost atât de șocantă, încât a frânat până și un gest atât de simplu ca acela de a-și pune chiloții.

— Deci, ce zici? Îți place programul?

Drept răspuns, se așază pe marginea patului și își lasă capul în jos. Îi văd în continuare spatele, problema e că nu-i mai văd fundul. Am dreptate, trebuie să fiu atent la cuvinte, e la fel ca în rebus: un cuvânt greșit poate crea haos.

— OK, dacă nu-ți place, nu-i nicio problemă, nu mă simt jignit.

Rossana nu se întoarce și tăcerea coboară peste cameră, lăsând ca furiosul meu colon să ocupe scena cu mii de bolboroseli. Mă prefac că tușesc ca să acopăr zgomotul, dar în realitate, dacă aș putea, aș da drumul unui pârț glorios care ar rezolva imediat situația. Pun paharul gol pe noptieră și mă ridic în șezut. Mi se pare evident că am spus ceva greșit, problema e să înțeleg ce anume. Adevărul e că mi-am cam pierdut din prestanță cu femeile. Caterina a murit cu cinci ani în urmă, ultima mea amantă își mai amintește cu siguranță de mine când aveam părul pubian negru, iar cu Rossana, ei bine, n-a trebuit să fac cine știe ce eforturi ca s-o cuceresc. E latura negativă atunci când ai de-a face prea multă vreme cu o prostituată: uiți preambulul, preliminariile, bunele maniere, atențiile, toate lucrurile necesare ca să te culci cu o femeie „normală”.

Îmi aprind o țigară și observ pe furiș că o lacrimă îi coboară pe obraz, înainte ca ea s-o oprească cu un gest furios. Fir-ar să fie, ultima femeie pe care am văzut-o plângând a fost o colegă, oare cum o cheamă, care mi-a mărturisit că voia să aibă o relație serioasă cu mine. I-am șters lacrimile și am fugit. Nu, în realitate n-a fost ultima, Caterina a fost ultima. Atâta doar că ea nu plângea din cauza mea, ci din cauza trupului ei bolnav. Și totuși nici atunci n-am fost în stare să răspund decât cu gesturi false și inutile. Uneori, noaptea mă trezesc brusc și am senzația că mai

este încă alături de mine și atunci îi șoptesc peretelui rece ceea ce ar fi trebuit să-i spun ei: „Nu ești singură, eu sunt aici”.

Am spus că n-o iubeam, dar nu trece zi să nu cer iertare pentru ce i-am făcut.

— Scuză-mă… spune în șoaptă Rossana.

Mă apropii și-i pun mâna pe umăr. Pielea îi este rece și acoperită de bubulițe, și totuși acum câteva minute mi se părea catifelată și parfumată ca aceea a unei fecioare. În momentele acelea sunt în stare să văd ce vreau să văd.

— Știi, de o grămadă de ani nu m-a mai invitat nimeni la cină într-un local.

— Ei, dacă are așa un efect, îmi retrag imediat invitația!

Ea zâmbește și-și șterge ochii cu dosul mâinii.

— Prostule, adevărul e că nu mă așteptam. Și în orice caz, nu sunt într-o perioadă prea bună.

Uite, am ajuns la asta! Acuma ar trebui să mă ridic, să-mi trag pe mine pantalonii, să-i las banii și să dispar. Ea e o prostituată, iar eu sunt un client. Relația noastră ar trebui să se termine aici, cu satisfacția reciprocă de rigoare. Dar cu o femeie, chiar și atunci când o plătești, dacă te oprești prea mult în patul ei, lucrurile se complică teribil. Așa că sunt obligat să formulez o întrebare pe care ea o așteaptă în tăcere.

— S-a întâmplat ceva? Vrei să vorbești despre asta?

— Nu, nici vorbă, nu vreau să te plictisesc cu problemele mele, le-oi fi având deja pe ale tale. Tu vii aici să te relaxezi, nu să asculți necazurile altora.

Sigur, vin să mă relaxez, plătesc și nu vreau să aud probleme. Corect. Dar, cine știe de ce, în seara asta, greutățile Rossanei mă fac curios. De multă vreme nu mai ascult necazurile altora.

— Facem așa, zic, ne sculăm, mergem în bucătărie, îmi faci o omletă și vorbim.

Ea se întoarce și-mi arată un chip mânjit de machiajul întins. Seamănă cu o mască de carnaval, doar că nu provoacă râsul. Sunt obligat să-mi mut privirea la țâțele ei atârnând ca să-mi amintesc motivul pentru care mă aflu în casa asta. Apoi ridic din nou ochii și mă trezesc fixând imaginea mea reflectată în oglindă. Așezat pe pat, cu burta căzută pe pubis, brațele flasce, pectoralii care seamănă cu urechile unui cocker și păr alb pe piept, mi-e silă de mine. Da, mi-e silă. Atunci mă întorc și întâlnesc privirea Rossanei înfiptă într-a mea, mi-a surprins

mișcarea oculară și zâmbește.

— Poate ar fi cazul să iau oglinda de-acolo, comentează.

— Da, răspund, cred că da.

Când ne ridicăm, oglinda continuă să reflecte doar patul desfăcut. Cele două personaje de circ, cel puțin pentru azi, și-au terminat spectacolul.

◆

Fără machiaj și în capot, Rossana n-ar aduce acasă nici măcar zece euro, dar e suficientă o lenjerie bună ca să pună lucrurile la punct.

— La vârsta ta ar trebui să mănânci un pic mai bine, zice.

— Da, e-adevărat, dar gătitul e unul din puținele lucruri care trebuie făcute pentru alții, nu pentru sine.

Zâmbește. Se pare că orice spun îi produce bună dispoziție. Nu cred că sunt deosebit de simpatic, și totuși ea mă face să mă simt de-a dreptul sociabil. E o prerogativă a ei, punctul ei forte (în afară de țâțe, se-nțelege). Rossana te face să crezi că ești un om mai bun. Cine știe dacă se preface, dar și dacă ar fi așa, ce mai, e o mare actriță.

— Dar tu ai o familie, ai copii? N-ai vorbit niciodată despre asta. Știu doar că ai fost însurat.

Masa la care suntem așezați îi dă curajul să mă întrebe. Și, într-adevăr, e mult mai intim să împarți o bucătărie decât un pat.

— Da, am doi copii, bolborosesc în timp ce mestec pâinea cu care mănânc omleta.

Răspunsul meu e glacial, dar ea nu se dă bătută.

— Doi băieți?

— Da’ nu trebuia să vorbim despre o problemă a ta?

— OK, nu-i nimic.

— Un băiat și o fată. Chiar dacă ar trebui să spun „două fete”.

— În ce sens?

— Băiatul e homosexual, răspund cu nonșalanță și duc paharul la gură.

Rossana, de data asta, nu se limitează să zâmbească, ci pur și simplu râde.

— Ce-i?

— Vorbești ca și cum n-ar fi copilul tău.

— Și, scuză-mă, ce-ar trebui să fac?

— Are un partener?

— În realitate mie îmi ascunde asta.

Ea se ridică, ia pachetul de țigări de pe raftul de deasupra chiuvetei. Profit și-i cer una, chiar dacă n-aș avea voie să fumez, în urmă cu trei ani am avut un infarct. O viață prea frenetică, au spus medicii. Țigări, alcool, dormit puțin, dietă nepotrivită. Sveva m-a ținut la ea câteva luni sub strictă supraveghere, era vai de mine dacă mă vedea că nu mă comport cum trebuie, apoi m-am săturat s-o fac pe fiul fiicei mele și m-am întors acasă, unde mi-am continuat viața dintotdeauna. Pentru că oricum, la vârsta mea, să-ți plesnească inima nici nu-i cel mai rău lucru.

— Băiatul meu a fost dat afară din serviciu, spune Rossana după câtva timp.

Trag un fum, îi dau drumul și observ cum se împrăștie în lumina gălbuie a micului candelabru. Încăperea e întunecată, mobilele sunt demodate și faianța spartă ici, colo. Ce mai, un interior deprimant. Dar cel puțin pare curat.

— Are trei copii și o nevastă de întreținut și nu știe cum să facă. Nu vrea bani de la mine, nu vrea nimic de la mine!

Rossana e o femeie blândă, în ciuda chipului agresiv, cu trăsături dure, ochi negri ca de rechin, nas acvilin și gură cărnoasă. Tocmai această contradicție o face atât de atrăgătoare.

— De fapt nu vorbește cu mine despre asta. Când merg să-mi văd nepoții, el se ridică și pleacă. Nu mă iartă pentru ce fac!

— Da’ tu de ce i-ai spus?

— A descoperit singur cu puțin timp în urmă. De atunci nu mai vrea să-mi vorbească.

— Da’ de ce, de când o faci?

— De treizeci de ani, o viață!

Fir-ar să fie, dacă și-ar fi plătit contribuția la stat, în curând s-ar putea pensiona. Încerc să nu mă gândesc la câți bărbați au trecut prin bucătăria asta în ultimii treizeci de ani și mă concentrez la cuvintele ei. Și pentru că, în timp ce ea vorbește, eu mi-am pus creierul în mișcare căutând o soluție.

— Patronul l-a dat afară de la o zi la alta, fără măcar să-i dea banii ce i se cuveneau.

— Cum se poate?

— Lucra la negru, și știi cum merg lucrurile astea.

Da, știu, numai că nu mă obișnuiesc cu ele. Ea începe din nou să articuleze cuvinte, eu să-mi torn vin în pahar. Nu mai ascult,

mi-a venit deja o idee.

— Poate ceva s-ar putea face, o întrerup.

Mă privește zâmbind ușor încercând să înțeleagă dacă sunt serios sau glumesc.

— Ar trebui să-l întrebi pe fiul tău dacă are dovezi că a lucrat acolo, dacă există cineva dispus să depună mărturie. Poate i s-ar putea intenta un proces de toată frumusețea individului ăluia.

— Într-adevăr? întreabă ea, și ochii i se luminează.

— Am spus „poate”…

— Da’ cum?

— Ei, fii încrezătoare. Tu spune-mi numai cum se numește patronul și caută vreo dovadă că băiatul tău a lucrat acolo.

Își întinde mâna către a mea, dar eu o retrag din instinct, înainte ca un soi de regret să mă copleșească. Numai că Rossana a revenit la atitudinea ei dinainte.

— Da’ ce erai înainte, avocat?

Acum râd eu.

— Doamne ferește, fiica mea e avocat, eu sunt un transformist!

— Un transformist? Ce-i aia?

— Un transformist e unul priceput la travestiri. Un cameleon.

Mă privește cu o expresie uluită înainte de a insista.

— În orice caz, mi-ai rezolva o problemă foarte mare. Toată ziua nu fac altceva decât să mă gândesc la asta.

— N-am spus că situația se va clarifica cu siguranță, dar o să vorbesc cu fiica mea, Sveva, care fir-ar să fie, nu face altceva în viață decât să se certe cu semenii ei! O să vezi, băiatul tău își va recăpăta serviciul. Sau cel puțin banii care i se cuvin.

Își pune mâna pe brațul meu. De data asta nu pot să mă retrag, ar fi prea mult.

— De ce faci asta pentru mine? De ce îl ajuți pe băiatul meu? De ce mă inviți la cină?

Prea multe întrebări mă enervează, mai ales atunci când nu cunosc răspunsul. Nu știu de ce am chef s-o ajut, dar brusc mi se pare lucrul potrivit de făcut. Mă ridic fără comentarii și mă îndrept spre dormitor în căutarea hainelor. Ea se oprește în pragul ușii și se uită la mine câtăva vreme fără să scoată o vorbă, apoi îmi pune o altă întrebare:

— Mai e valabilă propunerea?

— Care? întreb la rândul meu, în timp ce-mi caut din priviri

hainele împrăștiate prin cameră.

— Invitația la cină.

În realitate, acum nu prea mai am cine știe ce chef. Poate pentru că de-abia am înfulecat o omletă din trei ouă sau pentru că cei mai mulți bătrâni, la ora asta, sforăie fericiți în patul lor, și nici nu mi se mai pare prea grozav să cinez cu Rossana și să vorbesc despre Dante și Sveva. Numai că e prea târziu ca să dau înapoi.

— Sigur că da, răspund, și cu multă greutate mă aplec să-mi iau șosetele de pe podea.

Rossana vine și mă îmbrățișează de la spate. Greutatea enormă a sânilor ei mă face să mă clatin și pentru o clipă mă tem să nu cad și să-mi rup oasele, dar reușesc să mă ridic și să-mi găsesc echilibrul.

E prima oară că mă strânge în brațe, dar de fapt e și prima oară când mănânc acasă la ea și-i povestesc despre copiii mei. Situația îmi scapă din mână. Mă întorc, cu speranța că va înțelege și se va îndepărta, dar ea nu se clintește din loc. Rămânem îmbrățișați, cu fetele la o distanță de câțiva centimetri, ca doi adolescenți pe o bancă în afara școlii. Ea se uită în ochii mei, eu la sânii ei. Dacă aș ridica privirea, lucrul cel mai natural ar fi s-o sărut. Numai că un bătrân ca mine nu poate săruta o femeie. Totul are o limită.

Din fericire Rossana are experiență, știe când e momentul să rupi vraja. Și-a dat seama că îi privesc în continuare sânii și iese din situația asta cu cea mai bună întrebare a serii:

— Ce zici, o mai facem o dată?

Mă gândesc o clipă și aprob cu seriozitate. În realitate, cred că dânsul, acolo jos, nu e foarte de acord, e bine să faci antrenament, dar să exploatezi prea mult motorul nu-i bine. Numai că n-aș admite asta nici măcar cu Rossana. Așa că răspund:

— OK! Dar mai întâi ia o pătură și acoperă oglinda asta!

Hamburger de soia

— Tată, deschide, eu sunt!

Apăs pe butonul interfonului și rămân nemișcat fixând peretele în încercarea de a da un răspuns la întrebarea cu care-mi bat capul: ce caută fiul meu aici? Și la ora asta neobișnuită? Din fericire, când deschid ușa, el e deja pe palier cu două pungi de cumpărături în mână.

— Hei, spun, ce faci prin părțile astea?

Dante nu răspunde, închide ușa ascensorului cu piciorul, zâmbește și trecând pe lângă mine intră în casă, mai exact în bucătărie. Mă duc după el fără să înțeleg, așteptând o explicație. Pune pungile pe masă și-mi zâmbește din nou. Doar în momentul ăsta realizez cum e îmbrăcat. Poartă niște pantaloni bej strâmți, un fel de cizmulițe negre cu ținte și o cămașă de culoarea somonului sau a coralului, mă rog, o nuanță pe care am văzut-o doar la mătușile bătrâne sau pe vreun bibelou inutil cu care tot ele își umpleau casele.

— Aveam ceva de făcut prin cartier și mi-a venit ideea să-ți iau câte ceva de la supermarketul de dedesubt. Așa nu ești obligat să cari pungile.

— Există transportul la domiciliu, e singura propoziție care-mi iese pe gură, și exact în momentul în care o pronunț mă simt un căcat.

Din fericire răspunsurile mele deloc amabile nu par să-l afecteze, își suflecă mânecile cămășii și începe să scoată cumpărăturile din pungi.

— Și, cum îți merge? Noutăți?

— Nimic nou, bolborosesc în timp ce mă uit cum umple masa de produse pe care, în mare parte, nu le folosesc.

— Nu știam prea bine de ce ai nevoie, așa că am luat un pic din toate, continuă fără să mă bage în seamă.

Dacă există ceva pozitiv în relația pe care o am cu fiul meu, e că nu sunt obligat să mă prefac, pot să fiu eu însumi, morocănosul dintotdeauna. Dante, în ciuda evidentei mele sociopatii, merge înainte pe drumul lui, fără să-i pese de ce spun sau fac în prezența lui. E ca și cum și-ar fi pus o platoșă de care

orice cuvânt sau orice gest al meu se izbește și se întoarce înapoi.

— Sora ta ce face? Ai vorbit cu ea?

De data asta îmi răspunde cu un nu sec, care nu lasă loc altor întrebări. Ar trebui să știu deja că singurul lucru pe care Dante chiar nu-l suportă e să-i pun întrebări despre sora lui. „De ce mă întrebi mereu de ea? Ridică telefonul și cheam-o!” Asta e de obicei răspunsul lui. Sau cel puțin a fost ani de zile. În ultima vreme însă, pare să se fi resemnat și răspunde pur și simplu monosilabic. A înțeles că e greu să-i schimbi unui bătrân obiceiurile. Îl întreb dintotdeauna despre Sveva și n-aș fi în stare să n-o fac. În realitate nu mă interesează să știu ceva despre fiica mea, care îmi telefonează cu asiduitate, numai că nu știu pur și simplu ce să-i spun lui Dante și atunci îmi vine mai ușor să vorbesc despre Sveva. A fost întotdeauna ea între noi doi, prezența ei, chiar și în absența ei, e apăsătoare.

— Ți-am luat câteva produse dietetice, sare fără iod, maioneză de orez... continuă în timp ce așază borcanele de roșii în ulei unul peste altul.

— Mâncare pentru un an întreg... comentez și apoi mă uit în tăcere la ce face.

În cele din urmă, se întoarce și exclamă:

— Te văd în formă!

— Și tu ești în formă, mă forțez să răspund încercând să nu-i privesc cămașa.

Din fericire timpul de care dispune pentru a se îngriji de sărmanul părinte rămas singur s-a terminat deja.

— Bine, eu plec. Ne-auzim diseară sau mâine! exclamă și-mi pune mâna pe umăr.

Un tată exemplar, la acest punct, ar trebui să-l ia pe fiu în brațe și să-l strângă cu putere, spunându-i apoi că e mândru de el. Dar, dincolo de faptul că asemenea scene se văd doar în filmele americane, eu sunt cât se poate de departe de un tată exemplar, așa că rămân pe loc, până când, întorcându-se, el observă pachetul de țigări de pe etajeră. Expresia i se schimbă brusc.

— Ce faci cu alea? întreabă.

— Cu ce? mă prefac că n-am înțeles, ca să câștig timp și să caut o scuză plauzibilă.

După infarct, într-adevăr, n-am mai fumat în fața copiilor,

tocmai ca să evit dădăceala care va veni imediat, doar dacă nu găsesc cumva o scuză bună.

— Sunt ale lui Marino, spun repede, pentru atunci când vine să mă vadă.

— Da’ nu ziceai că nu mai iese din casă?

Dante are un mare defect: își aduce aminte tot ce-i spui.

— Da, sigur, nu mai iese pe stradă, dar poate urca un etaj.

Pare să creadă nerușinata mea minciună, dar totuși îmi spune:

— Nu face prostii, tată, te rog, nu mai ești copil.

— Nici vorbă… răspund și-l conduc până la ușă.

— Ascultă, sâmbătă… începe Dante, dar din ascensorul oprit la etajul nostru iese Emma, care nu pare prea fericită de întâlnire, salută în grabă și închide ușa apartamentului în spatele ei.

— Drăguță vecina ta! exclamă imediat după aceea fiul meu, lucru ce mă uimește destul de tare. E într-adevăr prima oară că face un comentariu despre o femeie în prezența mea. Pentru o clipă infimă mă îndoiesc de homosexualitatea lui, apoi privirea îmi cade din nou pe cămașa corai și înțeleg că nu există dubii. Pentru că de fapt și un gay poate găsi atrăgătoare o femeie. Iar Emma asta e cu adevărat atrăgătoare.

— Chiar dacă nu pare foarte simpatică.

Mă strâmb, ca să-i dau de înțeles că nu-mi pasă deloc de simpatia vecinei mele, el salută și intră în ascensor.

— Încă ceva… exclam.

Dante se întoarce și mă privește fix.

— Data viitoare, dacă mă mai tratezi ca pe un bătrân ramolit de care trebuie să ai grijă, nu-ți mai deschid ușa.

Izbucnește în râs și apasă pe buton.

E frumos Dante când râde. Și din fericire se întâmplă des.

Am preferat-o întotdeauna pe Sveva, dar acum n-aș mai ști să spun de ce.

◆

Sun și aud tocurile Emmei care se apropie de ușă. Apoi vizorul se întunecă și înțeleg că tânăra îmi scrutează chipul. Așa că zâmbesc și exclam:

— Salut, sunt Cesare Annunziata, vecinul dumneavoastră…

Ea deschide și-mi zâmbește amabil. În ciuda bunelor maniere, se vede că nu-i deloc mulțumită de gestul meu. Poate crede că

sunt unul din bătrânii ăia băgăreți care caută mereu să fie băgați în seamă de ceilalți și încearcă să se apropie ca să profite apoi de amabilitatea ei. Fii liniștită, drăguțo, n-am nicio intenție să mă împrietenesc cu tine și cu soțul tău, n-aș suporta invitațiile voastre la cină și privirile pline de milă. Trebuie doar să mă debarasez de lucrurile astea, și după aia, în ce mă privește, vom continua să ne spunem doar bună ziua și bună seara, nimic mai mult.

Asta aș vrea să-i spun. În schimb mă aud zicând:

— Fiul meu mi-a adus niște produse dietetice și bio pe care nu le folosesc. Știți, pe vremea mea nu existau toate chestiile astea ciudate, zic și scot o pungă de hamburger de soia. Am mâncat întotdeauna hamburger de vită și acolo am rămas, continui zâmbind, așa că n-am chef să încep tocmai acum să-mi fac griji pentru sănătatea mea. M-am gândit că poate dumneavoastră le-ați putea folosi…

De data asta Emma zâmbește cu naturalețe și ia pachetul pe care i-l întind.

— Sunteți foarte amabil, răspunde.

— Puteam să bat la ușa Eleonorei, adaug și arăt cu capul ușa închisă de lângă noi, dar cred că nici ea n-ar ști cum să gătească drăcoveniile astea.

Îmi zâmbește din nou. Trebuie să spun că fiul meu, în ciuda a toate, are gust, tânăra e într-adevăr specială, cu părul negru și drept care îi cade moale pe umeri, trupul mignon, dar proporționat, ochi de orientală și gura cărnoasă. Are și un defect care face ca frumusețea ei să fie originală: un incisiv spart care îi dă un aer agresiv și senzual. Dacă aș avea jumătate din anii pe care-i am, poate că aș pierde un pic de timp să o curtez.

— Era fiul dumneavoastră? întreabă.

— Da, răspund repede, apoi o fixez ca să înțeleg dacă a înțeles, dacă i-a fost suficientă o privire ca să-și dea seama că Dante e gay.

— Am ceva pe foc, spune însă Emma distrăgându-mă de la gândurile mele absurde.

— Mergeți, mergeți, îi spun făcând un gest cu mâna în aer.

În clipa următoare sunt din nou pe palier. Cu coada ochiului observ o mișcare în spatele vizorului de la ușa Eleonorei. Doamna Vitagliano era ocupată cu una din îndeletnicirile ei preferate: spionatul.

„Bătrâni afurisiți, șoptesc în sinea mea în timp ce mă întorc acasă, ce stați lipiți de un vizor să priviți lumea!”

Îmi place să mă exclud. Mă face să mă simt diferit.

Și cu siguranță mai bun.

M-am născut drăguț și voi muri posac

Am o presimțire: vecina mea Emma este maltratată de concubinul ei. Sau de soț. Mă rog, de tâmpitul ăla cu care locuiește.

Eu sunt bătrân, iar bătrânii au tabieturile lor, nu le plac noutățile. Asta pentru că ne gândim întotdeauna că lucrurile se vor înrăutăți în loc să se îmbunătățească, o învățătură pe care ne-o transmite trupul de-a lungul anilor. Așa că atunci când tânăra pereche a sosit aici, am strâmbat din nas, credeam că îmi va distruge liniștea, organizând chefuri, cine, zile de naștere și altele. La vârsta lor orice motiv e bun pentru a petrece, iar ziua de naștere e văzută ca o țintă, de lăsat imediat în urmă pentru a se îndrepta spre următoarea. La vârsta lor încă n-au înțeles că e important să-ți atingi obiectivul, dar nu e nicio grabă, nu trebuie să bați niciun record. Mai bine să ajungi până la capăt în pas lent, admirând peisajul și menținând un ritm cadențat și o respirație regulată pe întregul parcurs, pentru a termina cursa cât mai târziu posibil. Pentru că probabil tinerii nu știu că, odată ce ai atins linia de sosire, nu vine nimeni să-ți agațe o medalie pe piept.

Dar mă înșelam, nicio petrecere, nicio invitație la cină, nicio zi de naștere. Perechea de lângă mine a fost mută ca un pește, n-am auzit niciodată vreo voce ridicată, televizorul dat prea tare, punga cu gunoi împuțit lăsată în fața ușii. O pereche invizibilă, ce mai!

Până azi.

Înainte de ei era o familie compusă din soț, soție și trei copii mici. Un infern, bestiile mici au plâns fără întrerupere patru ani, cei mai răi din viața mea. Să fiu vecinul unei familii care face un copil pe an a fost o nenorocire, ca și cum aș fi devenit tată pentru a doua oară, de fapt punându-i la socoteală pe Sveva și pe Dante, a treia, a patra și a cincea oară. Adevărata catastrofă a fost faptul că dormitorul lor era vecin cu al meu. Locuiesc în Vomero, un cartier colinar din Napoli, unde aerul e destul de curat, iar vara nu e prea cald. Atâta doar că există o problemă, o mare problemă. Blocul meu a fost construit în anii ’60, în

perioada boomului economic, cu puțină acuratețe și multă superficialitate. Așa că pereții servesc doar să separe, nu și să izoleze. Traiul de zi cu zi înseamnă o continuă comuniune cu vecinii: plânsetele copiilor lângă mine, vecina de deasupra care face pipi și trage apa, tusea lui Marino, bătrânul prieten (chiar e cazul s-o spunem) care stă sub mine. Aici, dacă dormi iepurește, până și un pârț tras cu două etaje mai sus te poate trezi.

După primele nopți albe mi-am luat perna și m-am mutat pe divan. Apoi, într-o bună zi, vecinii cei amabili m-au invitat la cină, poate pentru că se gândeau că sunt un bătrân singur și am nevoie de ajutor. Că eram și sunt singur e adevărat, dar n-am nevoie de niciun ajutor. În orice caz am fost obligat să accept și să petrec o seară în compania băgăreților ălora care-mi furaseră somnul. Credeau probabil că o să mă înduioșez în fața micuților, că sunt unul din bătrânii ăia ramoliți care, ca să nu se gândească la moarte, se agață de cei care mai au încă o viață în fața lor. În sfârșit, sperau ca inima mea să fie mai puțin dură. Se înșelau. În general se spune că timpul îmblânzește caracterul, în special al bărbaților. Mulți tați severi se transformă în bunici drăgăstoși. Mie mi s-a întâmplat invers, m-am născut drăguț și voi muri posac.

Dar îmi dau seama că m-am îndepărtat de subiect. Vorbeam despre noua pereche de vecini și de faptul că, după părerea mea, el o bate pe ea. Am spus deja, dorm puțin și prost. Alaltăieri noapte mă învârteam încă în așternut, când cei doi au început să se certe. La început se auzea doar vocea ei răstită, apoi, la un moment dat, și el a început să strige. După puțin am auzit o bufnitură, ca și cum un obiect greu ar fi căzut, apoi liniște. Am devenit curios și mi-am apropiat urechea de perete. Nu cred că greșesc dacă spun că ea plângea și el o consola. A doua zi dimineață, în timp ce deschideam cutia poștală, a apărut Emma. Purta niște ochelari negri și privea în jos. Imediat cum m-a văzut s-a întors cu spatele și a pornit-o pe scări în sus.

— Bună ziua, am spus, dar ea era deja departe.

Sunt sigur că avea un ochi vânăt și umflat, așa că, odată ajuns pe palier, mi-a venit să bat la ușa ei ca să aflu dacă totul era bine. Am întins chiar mâna spre sonerie, dar în ultima clipă m-am răzgândit. Mi-am văzut întotdeauna de treburile mele și a fost perfect, de ce să mă aventurez în treburi care nu mă privesc? Și-apoi ea, vecina mea, e majoră și vaccinată, dacă o

bate bărbatu-său e liberă să plece. Pentru tot restul zilei am uitat de poveste, până când, azi-dimineață, am dat pe palier de tânăra care, cu spatele la mine, scotocea în poșetă după chei. La salutul meu mi-a răspuns cu un zâmbet grăbit care n-a reușit să-i ascundă buza umflată și vânătă.

E adevărat, sunt ursuz și, dacă vreunul din copiii meu va avea curajul să se urce pe chestia aia de unde se țin predicile ca să-mi înșire calitățile[3], nu cred că va putea să mă poată defini drept o persoană sociabilă. Nu urăsc oamenii, doar că sunt prea prins de propria-mi persoană, ca să mă pot ocupa și de alții. Spunea mereu Caterina: „Nu ești rău, ești doar egoist”. N-am fost niciodată de acord cu asta. Egoist e cineva care-și urmărește propria bunăstare cu orice preț, eu n-am ajuns niciodată la bunăstare. Am dat faliment și ca egoist.

Dar vorbeam despre vecina mea. Violența asupra femeilor e unul din subiectele pe care le asculți la telejurnal, ceva îndepărtat de existența noastră, a „oamenilor obișnuiți”. Oarecum la fel cu crima, e aproape imposibil ca vreuna din cunoștințele mele să moară asasinată, e mai ușor să-l lovească un fulger în timp ce-și repară antena parabolică.

În sfârșit, femeia asta mă deranjează. Și nu puțin, pentru că de data asta nu pot să mă prefac că nu văd nimic, mai ales dacă ea se încăpățânează să umble prin bloc cu fața tumefiată. Așa că m-am hotărât să intervin, chiar dacă nu știu încă în ce fel.

Cred că o să vorbesc cu Marino, poate are el vreo idee.

Chiar dacă e mai ușor ca mâine să nu răsară soarele.

[3] Aluzie la momentul în care, la înmormântările catolice, se face un elogiu al defunctului.

Lucrul nefăcut

Marino e unul din bătrânii ăia băgăreți de care nepoții râd, unul care repetă mereu aceleași lucruri, nu aude, nu înțelege limbajul tinerilor și nu știe folosi computerul. Dar, spre deosebire de mulți alții de aceeași vârstă, are un computer care tronează pe biroul lui. M-am întrebat întotdeauna la ce-i folosește, când până și mașina de scris fusese pentru el un salt în întuneric, apoi am aflat că-i aparține lui Orazio, nepotul lui, care deseori vine la el să studieze.

Marino a trecut de optzeci de ani, îi miroase gura, fără proteză nu reușește să articuleze ca lumea o silabă și uneori face pe el. Ce mai, un dezastru! Dar e un om foarte cumsecade și un bun companion. Desigur, nu te prăpădești de râs cu el, dar e unul cu care poți vorbi, care, chiar dacă nu aude, te ascultă și uneori îți dă și un sfat bun. În sfârșit, în viața mea Marino înseamnă ceva între un terapeut în fața căruia îmi vărs neliniștile și un preot căruia îi mărturisesc păcatele. Partea haioasă e că atât psihologii, cât și popii m-au scos întotdeauna din sărite.

— Și dacă-și dă seama că noi i-am trimis scrisoarea? Dacă recunosc scrisul? mă întreabă prietenul meu pe un ton neliniștit.

Pufnesc. Am uitat să adaug că Marino e și o persoană foarte agitată, și că pe mine persoanele agitate mă agită. Așa că uneori se instaurează un cerc vicios care generează agitație fără să existe un motiv real, și mai ales fără să se înțeleagă ce anume l-a creat.

— Chiar dacă nu cred că s-ar deranja Serviciile Secrete pentru un mesaj al nostru, m-am gândit și la asta. De aceea sunt aici azi.

El mă privește cu un aer interogativ, deși e deja obișnuit cu ieșirile mele extravagante.

— O să folosim computerul tău! adaug după puțin timp, cu un zâmbet ușor malițios.

El nu răspunde, doar își clatină capul dintr-o parte într-alta și lovește cu mâinile brațele consumate ale fotoliului. Îl cunosc pe Marino de vreo patruzeci de ani, jumătatea celor pe care îi are.

Ei bine, în tot acest timp nu l-am văzut schimbând nici măcar husa de la iubitul său fotoliu.

În cele din urmă izbucnește:

— Tu ești nebun! Știi că e foarte ușor, cu computerul, să ajungi la făptaș! Ne-ar găsi a doua zi.

Stau pe gânduri. Nu sunt sigur de ceea ce spune, dar pare atât de sigur că aproape mă convinge.

— Cum poți să spui asta tocmai tu, care nici măcar nu știi de unde se deschide un computer?

— Mi-a explicat Orazio.

Atunci o fi adevărat. Trebuie să mă întorc la planul inițial, să scriu o scrisoare cu mâna mea și să o pun în cutia poștală. Mi-a venit ideea ieri-noapte, în timp ce, conform obiceiului mă suceam și răsuceam în pat. M-am gândit că ticălosul care își bate nevasta trebuie să știe că există cineva care știe asta, și atunci, data viitoare se gândește de două ori înainte de a ridica mâna.

Pe tânără am văzut-o din nou în supermarketul de lângă casă. Mă învârteam printre rafturi și ea era la raionul cu servire liberă. Când m-a văzut, s-a întors brusc cu spatele. Încă o dată. Cred că îi e rușine, poate a înțeles că am înțeles.

În orice caz nu puteam pierde ocazia, am înșfăcat cutia de ton la promoție și m-am îndreptat spre ea, m-am oprit în spatele ei și am șoptit: „Știu”. Apoi mi-am continuat drumul ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, fără să mă întorc să văd dacă auzise.

Îmi place s-o fac pe misteriosul.

◆

— Oricum nici n-aș ști cum să tipăresc o scrisoare cu chestia aia. Ești chiar sigur de ce spui? Nu poți acuza un om de maltratare fără să ai dovezi. I-am distruge viața!

Mai există un aspect al caracterului lui Marino despre care n-am vorbit: e bun, prea bun. Uneori mi se pare că vorbesc cu Federico, nepotul meu. Poate că e adevărat că viața se învârtește în cerc și la sfârșit se întoarce în punctul de plecare; dacă te uiți cu atenție la un bătrân de optzeci de ani și la un nou-născut, reușești să descoperi în ei aceleași spaime.

— Da’ nu trebuie să-l denunțăm. Doar să-l speriem puțin. Dacă nu-i adevărat că-și bate nevasta, și eu doar mi-am imaginat, o să râdă copios și va trece peste asta. Dacă însă, așa cum cred, e vinovat, o să înceapă să fie mai atent.

— Cesare, ție îți place s-o faci pe detectivul, anumite situații te distrează. Pe mine nu, eu vreau să fiu lăsat în pace, bătăile de cap nu-s pentru mine.

E-adevărat, îmi place să mă joc de-a investigatorul. Și nu numai. Ador să mă transform în alte persoane, să asum identități diferite, să trăiesc într-o manieră fantezistă. Asta pentru că până la o anumită vârstă am dus o existență destul de „normală", fără emoții deosebite. Problema e că atunci când te apropii de sfârșit, încep să te viziteze noapte multe glăscioare iritante care șușotesc insistent: *Hai, mișcă-te, nu lâncezi în casă, fă ceva nebunesc, încearcă să găsești un remediu pentru toate lucrurile „nefăcute" din mizerabila ta viață.*

Da, exact, nefăcute. Mi-au trebuit mai mult de șaptezeci de ani ca să înțeleg că eu mă aflu acolo în nefăcut. Adevărata mea esență, dorințele, energia și instinctul sunt conservate în tot ceea ce aș fi vrut să fac. Nu-i plăcut să auzi cum ți se repetă că ai greșit o viață întreagă, ți-ai jucat aiurea cărțile și te-ai retras de la masă în timp ce ar fi trebuit să mergi să joci mai departe, chiar dacă riscai să pierzi toate fisele pe care le aveai în față. Nu-i deloc simplu să recuperezi timpul pierdut, în câțiva ani trebuie să corectezi o existență. Aproape imposibil. Ciudat, când începi să înțelegi cum stau lucrurile sună gongul, ca și cum într-un joc televizat începi să joci cu adevărat în ultimele treizeci de secunde, după ce ai lăsat să treacă cele trei minute precedente privindu-ți unghiile.

— Marino, ai deja optzeci de ani, din câte știu nu ți-ai pierdut niciodată capul. De zece ani stai așezat pe fotoliul ăla și dacă te ridici îți rămâne urma întipărită pe el. Nu crezi că înainte de a muri ar merita să faci ceva fără sens?

El mă măsoară și bate darabana cu degetele pe brațul fotoliului. Îi înfrunt privirea, fiindcă știu că oricum el va fi primul care va capitula. Și, într-adevăr, în scurtă vreme își lasă capul în jos și șoptește:

— Bine. Dar te avertizez, dacă vin să mă aresteze spun că ideea a fost a ta.

O caracteristică de-a lui Marino: să facă lucrurile pe jumătate. Cine știe dacă și în ceea ce privește sexul lăsa opera deschisă. După mine, la școală era unul dintre elevii care se mulțumeau cu „suficient". Îi lipsea curajul de a nu studia, dar în același timp nu se străduia să cunoască, dorea doar să-și atingă cât mai

repede obiectivul, ca să fie lăsat în pace. Dacă ar fi o temă, Marino ar fi o lucrare de două păginuțe, minimum cerut. Eu, dimpotrivă, aș putea să-mi asum și în acest caz două fețe diverse: temă de opt pagini sau foaie albă. Amândouă posibilitățile ar fi pe placul meu.

— Nu trebuie să intrăm cu o cagulă pe ochi într-o bancă, trebuie doar să scriem o scrisoare de avertizare. Și, în plus, o facem pentru o cauză dreaptă. Nu vrei să ajuți o sărmană tânără?

El aprobă, dar se vede că nu e foarte convins.

— Chiar n-ai înțeles despre cine e vorba? N-ai întâlnit-o niciodată pe scări? întreb plin de uimire.

Face semn că nu cu capul.

— Da chiar, cum s-o fi văzut? De când nu-ți mai scoți nasul din vizuina asta?

— Nu-i o vizuină! răspunde întinzându-și bustul spre mine.

Are dreptate, nu-i o vizuină, dar prietenul meu are nevoie de un pumn între ochi.

— Ba da, Marino, casa asta-i o vizuină, viața ta e o vizuină. Nu ești mort încă, încearcă să înțelegi asta! Afară mai există încă o lume, n-a căzut niciun asteroid în ultimii zece ani. Mai există încă străzi, copaci, vitrine și femei frumoase.

Ar trebui să se înfurie. Eu, în locul lui, aș face-o și l-aș apuca pe interlocutorul meu de un braț, l-aș înjura una bună, poate i-aș da și o palmă, după care l-aș da afară din casă. Dar după aia mi-aș lua paltonul și m-aș repezi pe scări în jos. Marino nu face niciunul din lucrurile astea, nu se enervează, nu-mi dă o palmă, nu se mișcă din fotoliu. Doar mă privește zâmbind. Ține la mine, moșul, așa cum și eu țin la el, dar n-o să mor aici înăuntru, doar ca să-i țin companie. Mă ridic și mă îndrept spre ușă. El mă oprește.

— Mă gândeam… poate ar trebui să-l chem pe Orazio, să văd ce crede el despre asta, dacă într-adevăr pot să ne depisteze prin computer. Ar putea să ne ajute el să scriem scrisoarea.

— Da, bravo, spun, mi se pare o idee bună.

— Atunci diseară îi telefonez și după aia îți spun.

Închid ușa și o pornesc spre etajul de deasupra. Nu folosesc ascensorul, trebuie să fiu în formă dacă vreau să continui s-o fac pe imbecilul. La prima treaptă sună telefonul.

— Tată?

— Salut, Dante, răspund gâfâind.

Sau vorbesc, sau înfrunt scara. Hotărăsc să mă opresc cu câteva trepte înainte de jumătatea lor.

— Ce faci?

— Bine.

— Ascultă, data trecută am uitat să-ți spun că sâmbătă seara e vernisajul unei expoziții importante. Ce faci, vii?

— Dau de mâncare?

— Da, da, este mâncare, altfel nu te-aș fi chemat, zice oftând.

— Bine. Cine-i artistul?

— Leo Perotti, un pictor nou care a expus deja la Berlin. Mi-ar face plăcere să ți-l prezint.

N-am auzit de el în viața mea, dar admit că nu sunt un mare cunoscător de artă. Dacă în locul lui Perotti ar expune Picasso, aș primi vestea cu aceeași stare sufletească. Dante însă pare euforic, vorbește pe un ton puțin prea înalt, aproape țipător, ca o femeie în fază premenstruală.

— Bine, o să vin, spun. Aș vrea să fiu mai entuziasmat, dar nu reușesc. De fiecare dată îmi propun să mă comport altfel cu Dante, dar când îl văd sau când vorbesc la telefon cu el, nu mă schimb absolut deloc. Să continui s-o fac pe ciufutul cu copiii mei e singurul mijloc care-mi mai rămâne, să-mi schimb atitudinea ar presupune o importantă cheltuială de energie. Iar mie energiile îmi folosesc la altceva.

— Vine și Sveva? întreb.

— Nu știu, pufnește, zicea că, dacă reușește, trece și ea.

Tac, nu mai am subiecte de conversație. Noroc că face el pasul următor.

— De abia aștept să vină ziua de sâmbătă, sunt prea agitat!

Nu reușesc să înțeleg de ce e atât de agitat, doar nu expune el. Fiul meu are o galerie de artă în plin centru, un local drăguț și la modă, frecventat de o lume destul de ciudată, drept să spun. Dar îmi place munca lui, chiar dacă nu i-aș spune-o niciodată. Știu, e greșit, dar așa-s eu, nu reușesc să spun ceea ce ar trebui spus. Am încercat de câteva ori, dar cuvintele mi-au rămas pe vârful limbii, înainte de a tropăi din nou în jos pe esofag.

— Mă bucur pentru tine, spun fără prea multă convingere.

El pare să-și dea seama, pentru că rămâne o clipă în tăcere, apoi mă salută și închide telefonul. Sunt mândru de Dante, de

personalitatea lui, de munca lui și de felul lui de a acționa. În anumite privințe îl consider deja mai bun decât sora lui, și totuși continui să mă înțeleg mai bine cu ea, e mai ușor să interacționezi cu o femeie, chiar dacă fiica mea nu-i deloc ușor de suportat. Atunci când erau mici, Caterina îmi reproșa faptul că aveam o preferință vizibilă pentru Sveva, așa că ea, pentru a echilibra iubirile, s-a legat mai mult de băiat. În realitate eu n-am ales, Dante a venit în momentul în care Sveva înflorea ca fetiță și începea să comunice cu mine, să vorbească, să se joace, să mă îmbrățișeze. În comparație cu ea, Dante mi se părea una din păpușile alea care te privesc nemișcate din vitrinele magazinelor. În sfârșit, fără să vrem, Caterina și cu mine ne-am împărțit copiii și obligațiile. Ea se ocupa de Dante, eu de Sveva. El a devenit homosexual, ea egocentrică și nevrotică.

— Dacă ai fi aici, ar fi cazul să ne schimbăm rolurile acum. Poate în felul ăsta să reparăm puțin daunele făcute! spun, odată ajuns în casă.

Cuvintele mele răsună în coridorul gol.

„Deși cred că acum e prea târziu. Ar fi trebuit să ne gândim mai demult. E vina ta, n-ai vrut să te schimbi, n-ai avut niciodată vreun dubiu și credeai că viața are o singură cale de urmat. Eu, trebuie să admiți asta, încă de pe atunci mă revoltam. Dacă m-ai fi ascultat, poate că lucrurile ar fi fost altfel”.

Pereții nu-mi răspund. Mai bine, cel puțin nu-mi pot spune că n-am dreptate. Între timp, ceasul din bucătărie continuă să măsoare secundele. Nu mi-am dat niciodată seama că în casa asta stăpână e tăcerea.

Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea

Unul din motanii doamnei Vitagliano vine din când în când să mă viziteze. Drăguța de felină iese pe pasarelă, înconjoară clădirea și intră în apartamentul meu. Cred că e și vina Emmei, care închide întotdeauna fereastra, așa că motănelul e obligat să mai parcurgă câțiva metri pentru a găsi un suflet milos care să accepte dorința lui de a fugi de afecțiunea bolnăvicioasă a Eleonorei. Și, dacă obloanele sunt închise, stă afară și zgârie până când sunt obligat să-i deschid.

E o problemă, de fapt, dar și o companie. Mă ridic și-l apuc de ceafa, apoi îl pun pe pat. E ora trei și jumătate dimineața și nici vorbă de dormit. Motanul se numește Fuffy, dar eu l-am poreclit Belzebut. Fuffy e o tâmpenie de nume, doar o femeie putea să-l aleagă.

În bloc, nimeni n-o suportă pe Eleonora Vitagliano pentru că pisicile ei vagabonde o urmăresc până sub poartă. Adevărul e că felinele alea ar fi în stare să se arunce de la etajul cinci pentru ea. Nici n-ar putea fi altfel, le îndoapă cu mâncare de dimineața până seara! Nu m-aș mira dacă vreuna ar suferi de colesterol sau de diabet.

Oricum, la urma urmei, pisicăreasa îmi place. Atunci când era tânără era chiar simpatică și solară. Acum e mai arțăgoasă, mai puțin disponibilă pentru ceilalți, dar nu deranjează prea mult și le face bine animalelor. Iar dacă aș fi ajuns la vârsta mea fără să-mi dau seama de cât respect merită animalele din partea noastră ar însemna că n-am înțeles nimic despre cum stau lucrurile.

În orice caz, pe motan l-am poreclit Belzebut pentru că e complet negru și are niște ochi care aruncă luciri roșietice. Un diavol, de fapt, care rătăcește prin bloc în căutarea vreunui prost de om care să-i ofere o minunată farfurioară cu bobițe. Eu n-am crochete, numai că mieunatul lui continuu în liniștea nopții mă enervează. Mă duc în bucătărie și încremenesc în fața spectacolului dezolant al frigiderului, care găzduiește doar trei ouă, un pic de șuncă, un pachet de brânză topită feliată, o sticlă de vin și niște lapte. Mă așez la masa din bucătărie și-i arunc

șunca amicului meu, care o devorează într-o clipă, apoi rămâne nemișcat privindu-mă cu niște ochi rugători.

— Îmi pare rău, frumosule, n-am nimic altceva să-ți dau, trebuie să te mulțumești cu-atât.

Îi torn un pic de lapte, iar mie îmi torn vin, și între timp stau să mă gândesc la scena asta destul de ridicolă: mă aflu în plină noapte în compania unui animal, fiecare cu botul într-o băutură. Din fericire, a mea e mult mai bună.

În orice caz, nu mi-ar displăcea să fiu un motan, unul care nu se leagă sufletește de nimeni, care „hotărăște” să nu iubească pentru că, în fond n-are nevoie de asta și știe să trăiască și singur. Îmi plac indivizii care se descurcă, fără să-i bată la cap pe alții. Uite, dacă ar fi să mă reîncarnez într-un animal (ceea ce, date fiind numeroasele mele păcate, ar fi cât se poate de posibil) aș vrea să fiu un motan. Mi-aș găsi și eu o pisicăreasă de exploatat și aș umbla toată ziua în căutarea vreunei pisicuțe căreia să-i fac curte. Aș fi una dintre felinele alea murdare, cu capul mare și ochii negri, care rătăcesc printre pubele asemenea gheparzilor printre copacii din savană. Marino, în schimb ar fi o persană sau o siameză, una din rasele care de-a lungul secolelor s-a adaptat la viața domestică devenind incapabilă să trăiască pe stradă. O persană a avut nevoie de generații ca să se transforme într-o viciată care are nevoie de alții, lui Marino, în schimb, i-a fost de ajuns o singură viață.

O lovitură surdă răsună pe palier. Belzebut își întoarce capul o clipă, apoi se întoarce la laptele său. Mă ridic și mă duc pe coridor.

— Tâmpito, deschide!

Mă uit pe vizor și îl văd pe el, pe bătăuș, care dă cu pumnii în ușa de la apartamentul său și răcnește:

— Blestemato, deschide imediat, altfel o să-ți pară rău!

Deschid ușa.

El se întoarce și mă privește ca și cum ar fi văzut un marțian coborând dintr-o farfurie zburătoare.

— Ce-i asta? Așa se vorbește cu o doamnă?

Nu știu ce naiba fac, acționez din instinct. În anumite situații sau te lași condus de el, sau nu faci nimic.

— Ce pula mea vrei?

Miroase a alcool și mi se pare și destul de furios. Poate ar trebui să închid ușa și să mă întorc la paharul meu de vin, dar

sunt prea orgolios. De altfel, cine naiba ar avea curajul să bată un sărman bătrân?

— M-ați trezit și o deranjați și pe soția dumneavoastră, uite ce vreau!

Se apropie și-și înfige privirea într-a mea. Apoi cu o respirație infectă își exprimă gândul:

— Du-te dracului!

Marino, în locul meu, ar coborî privirea, și-ar cere scuze și ar intra în casă. Dar sunt eu, iar Cesare Annunziata e altfel decât alți bătrâni. Dacă cineva mă calcă pe bătătură, reacționez, chiar de-ar fi să-mi rup femurul. Atunci pun în scenă una din clasicele mele piese, cea care-mi iese cel mai bine.

— Jigodie, ai de-a face cu un general de armată în rezervă, moderează-ți tonul, altfel îți șterg expresia aia idioată de pe față!

Dă înapoi, iar eu rânjesc satisfăcut. General de armată funcționează întotdeauna. Bastardul dă să spună ceva, dar chiar atunci se deschide ușa și în prag apare ea. Bărbatul își strânge în privirea aruncată soției toată furia acumulată, se repede în casă și dispare. Emma, în schimb, rămâne în prag și se întoarce spre mine. Îi zâmbesc, mândru de mine, numai că doamna nu pare prea mulțumită.

— Dar dumneavoastră ce vreți de la mine? Vedeți-vă de treabă, nimeni nu v-a cerut nimic!

Și închide ușa. Rămân pe palier cu un mic zâmbet imprimat pe chip, apoi pufnesc contrariat și mă îndrept spre baie. Trebuie să urinez, cum se întâmplă întotdeauna când mă enervez și mă agit. Mă așez pe wc și sosește Belzebut care se freacă de picioarele mele slăbănoage. Îi spun lui, singurul meu interlocutor: „Și eu care era aproape să fiu omorât ca s-o apăr! Sunt un bătrân prost și romantic. Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea. În aproape optzeci de ani, n-am înțeles încă asta!”

Belzebut se uită la mine neliniștit, apoi se hotărăște să nu-și mai piardă timpul cu un bătrân ramolit care vorbește singur și începe să-și lingă laba. Am găsit întotdeauna că e un mod genial de a te spăla: economic, nu murdărești în jur și nu te face să piezi timp. Numai că ar fi trebuit să fim făcuți în așa fel încât să ne putem apleca în toate direcțiile și cu limba prehensilă. Mă întreb mereu de ce am fost construiți atât de complecși, ce nevoie era de toate organele astea, de capilare, de sânge, de

viscere, unghii, piele? Cum e posibil să nu fi fost o alternativă mai simplă? Și apoi de ce avem nevoie de energie din exterior, de hrană și apă? Sau de oxigen? De ce n-am fost făcuți autosuficienți? E o poveste complexă și dacă mai stau puțin așezat, o să ajung să nu-mi mai simt picioarele și ca să mă întorc în pat va trebui să telefonez la Salvare.

Sună cineva la ușă. Belzebut fuge să se ascundă sub divan. Mă uit la ceas: e ora patru și un sfert. Noaptea asta e mai agitată ca de obicei. O fi Emma, care vrea să-și ceară scuze, sau poate soțul ei, care s-a răzgândit și vrea să mă bată. Mă opresc la jumătatea coridorului și trag cu urechea. Sună din nou scurt. Dușmanul meu vrea să mă omoare, dar în același timp are grijă să nu trezească tot blocul. Pentru o fracțiune de secundă sunt tentat să mă întorc în pat și să folosesc dopurile pe care le păstrez în sertarul noptierei, apoi mă gândesc la fața de tolomac a lui Marino și deschid ușa. Dacă e să mor, vreau s-o fac viu.

În fața mea se proțăpește silueta dezarmată a Eleonorei Vitagliano, în papuci de casă și capot.

— Ciao, spun.

— Ciao, scuză-mă pentru oră, dar trebuie să-ți vorbesc.

Nu sunt obișnuit să primesc femei în casă, mai ales dacă sunt în pijama, dar termenul „femeie” nu e potrivit pentru vecina mea. Imediat cum deschid ușa, apare și Belzebut.

— Iubitule, uite unde te-ai ascuns! zice ea și-l prinde pe șmecherul de motan care a uitat deja de subsemnatul și de șunca înfulecată.

— Cesare, am asistat la scena de adineauri… crede că-mi șoptește, dar cum e surdă, o face pe un ton complet disproporționat față de mimica feței.

— Aha, comentez eu, neștiind ce altceva să spun.

— Ai făcut foarte bine că ai intervenit, continuă, individul ăla merita să-l pună cineva la punct.

Aprob și rămân în prag, sperând ca în felul ăsta baba să înțeleagă și să se care. Dar rămâne acolo cu Fuffy al ei în brațe, uitându-se fix la mine.

— Eleonora, e ora patru dimineața… încerc să spun, dar ea nici nu mă bagă-n seamă.

— Cred că bărbatul ăla își bate nevasta.

Mă holbez la ea. Înseamnă că bunicuța e mai puțin ramolită decât credeam.

— Da’ de unde știi?

— Cum?

Ridic vocea.

— Ziceam… ești sigură?

— Da, da, sunt sigură. Știi, eu nu aud bine, dar în ultima vreme ăia doi au făcut așa un scandal…

— Aha…

— Alaltăieri i-am văzut întorcându-se acasă, iar ea își ținea o batistă la gură.

— În orice caz, tânăra mi-a spus să-mi văd de treburile mele. Și așa o să fac, răspund sec.

— Și dacă se-ntâmplă ceva?

— Nu va fi desigur vina mea.

— Am putea chema poliția.

— Cheam-o tu, eu era cât pe-aci să fiu bătut și m-am ales și cu un reproș. În orice caz, Eleonora, îți înțeleg îngrijorarea, dar știi, e târziu…

— Da, scuză-mă, ai dreptate. Adevărul e că eu nu mai reușesc să dorm noaptea.

— Te-nțeleg.

Ciudată mai e viața. Când ești tânăr și în puteri ai dormi tot timpul, când te ramolești și trândăvitul ar fi o bună manieră de a-ți petrece timpul, nu poți închide ochii.

— Dar dacă ăia doi se mai ceartă, te chem, conchide femeia în timp ce iese pe palier.

— Bine, răspund.

Aș fi în stare să-i promit orice în momentul ăsta.

Le salut pe ea și pe șulfa ei de felină și închid ușa. Arunc o privire la ceas, e ora patru și jumătate dimineața. E inutil să mai încerc să dorm, mai bine îmi fac o cafea. Ce noapte minunată! O băută în compania unui motan lingușitor, o ceartă în timpul căreia puteam fi omorât, un reproș de la o vecină pe care încercam s-o apăr și o discuție cu Eleonora Vitagliano. Noroc că în curând răsare soarele. Între timp mai bine mă duc să fac un duș. Au dreptate vecinii, pisicăreasa o fi ea simpatică, dar, Doamne Dumnezeule, ce mai pute!

Prima dintre cele trei femei inaccesibile

Când se ajunge la vârsta mea e inevitabil un bilanț al propriei vieți, a ceea ce ai făcut și a ceea ce ai pierdut, al greșelilor comise, al șanselor evaporate. Dar pentru că nu mi-au plăcut niciodată bilanțurile, am evitat și evit și acum să fac vreunul. Oricum, orice s-ar spune, dacă m-ar arunca pe pământ de alte zece ori, aș străbate întotdeauna același drum și m-aș izbi încontinuu de aceleași ziduri. Cea mai mare parte dintre noi suntem ca furnicile, urmăm o cale deja trasată. Așa că, stați liniștiți, n-o să vă plictisesc cu lista regretelor mele, o să vorbesc mai degrabă despre femei, care rămân oricum, după părerea mea, unul din motivele principale pentru care merită să trăiești.

Am avut multe: frumoase și urâte, simpatice și odioase, bune și canalii. Și n-am iubit-o pe niciuna ca pe singurele trei pe care n-am reușit să le am. Se știe, un lucru de care te bucuri, indiferent dacă este o mașină, o casă, un serviciu, sau chiar o femeie, se consumă ca o lumânare. Nu ne vom obișnui însă niciodată cu ceva ce nu avem. Iată de ce, chiar și acum, când sunt un bătrân amorțit care poate spera doar în altruismul (e un fel de a spune) Rossanei, singurele femei, în afara soției mele, care mă caută în liniștea nopții sunt ele, cele trei harpii care n-au vrut în niciun chip să se culce lângă mine.

Anna era colega mea de școală, păr blond, ochi verzi, sâni mari. M-am îndrăgostit imediat ce am văzut-o. Încă de pe atunci aveam o pasiune exagerată pentru formele pline. Problema era că ea era mai mare decât mine, chiar dacă numai cu un an. Dar în adolescență cele trei sute șaizeci și cinci de zile în plus fac diferența; în perioada de timp de care pământul are nevoie ca să se învârtă în jurul soarelui, o femeie a înțeles deja că tu, mică și insignifiantă ființă din clasa inferioară, valorezi cât guma lipită sub banca ei.

În viața fiecăruia dintre noi vine momentul în care poveștile romantice despre iubiri imposibile pe care le spuneau bunicii și mătușile bătrâne nu sunt decât prostii. Dragostea e mult mai crudă decât o rudă bătrână și-ți zvârle în față adevărul, și anume că poți să ai un zâmbet frumos, să scrii poezii de iubire

pentru prințesa ta sau să-i cânți o serenadă sub balcon, dar dacă ai fața plină de coșuri și îți miroase gura, ea iese cu altul. Așa că a trebuit să aștept ultimul ei an de școală ca să încerc s-o cuceresc. Și, dacă mă gândesc, a fost mai bine așa. Timpul petrecut urmărind-o pe ascuns (sau dedicându-i scurte și trecătoare minute de pasiune în baie) m-a învățat că, dacă dorești ceva, așteptarea se transformă în speranță și face ca timpul să fie demn de a fi trăit.

Eram îndrăgostit de Anna așa cum poate fi un adolescent care nu știe nimic despre capcanele vieții. Și, într-adevăr, aceea e vârsta potrivită pentru a-ți pierde capul pentru o fată, dacă nu înveți să iubești la cincisprezece ani, nu înveți niciodată. În ziua în care m-am apropiat de ea, o doream deja de trei ani, știam unde locuiește, cine sunt cele mai bune prietene ale ei, până și cu ce băieți fusese. Ea, în schimb, nu știa nimic despre mine. Și totuși, după câteva zile ne-am sărutat.

Nu cred că greșesc atunci când spun că tot ceea ce am devenit mai târziu se datorează acelui fatidic moment. Pentru că eu, odată ajuns acasă, eram convins că mă logodisem. I-am spus-o și mamei, care a zâmbit și s-a întors la treburile ei. În primul moment n-am dat prea mare importanță faptului că a ridicat din umeri, dar aș fi făcut bine să cer explicații în legătură cu scepticismul ei. În ziua următoare m-am dus la Anna și am îmbrățișat-o, ea m-a privit surprinsă, s-a tras și m-a întrebat ce fac. Un sărut nu era decât un sărut, cu siguranță nu trebuia să ne căsătorim pentru asta. Problema e că pentru mine era prima oară. Primele dăți ar trebui să aparțină exclusiv neofiților, altfel cine a trăit deja experiența potolește, chiar și fără să vrea, bucuria celuilalt. Anna a distrus primul meu sărut. Atunci m-am gândit că, pentru a o cuceri cu adevărat, va trebui să fac ceva mult mai dificil: să trăiesc cu ea o „primă dată”. Adică trebuia să mă culc cu ea.

Am avut nevoie de unsprezece luni ca să-mi duc la îndeplinire planul, luni în care am jucat rolul prietenului căruia să-i facă mărturisiri, care s-o însoțească peste tot dacă e nevoie, care să-i dea sfaturi, care să fie mereu prezent dacă e nevoie, ca un fel de cățeluș. În fond, am fost perfect. Atâta doar că nu te logodești cu un prieten, și așa și era: ea se încurca, desigur, cu alții, nu cu mine. Apoi însă i-a murit tatăl și, recunosc, pentru mine a fost un mare noroc, pentru că Anna a avut și mai multă

nevoie de subsemnatul. S-a întâmplat ca într-o zi să rămânem așezați mai mult decât de obicei pe patul meu și să vorbim despre tatăl ei. Dacă ar fi fost după mine, aș fi continuat să ascult toată seara mii de povești despre tată, care nu mă interesau absolut deloc, numai că, la un moment dat, ea s-a întors spre mine și m-a sărutat. Continua să vorbească, iar gura îi era la câțiva centimetri de a mea, chiar să fi vrut mi-ar fi fost imposibil să continui conversația ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Atunci ne-am sărutat din nou și în câteva secunde ne-am trezit pe jumătate dezbrăcați, sub pătură.

Îmi aduc și-acum aminte de senzația pe care am trăit-o, pielea mea poate retrăi clipa aceea la infinit. E foarte adevărat că lucrurile pe care le păstrăm cu pasiune nu mor niciodată, oarecum asemenea casei bunicilor, pe care, dacă închid ochii, reușesc încă s-o vizitez. Iată, primul meu contact cu Anna se mai află încă ramificat într-un capilar periferic al trupului și atunci când iese la suprafață, chiar dacă doar pentru o clipă, simt că mi se face pielea de găină, ca acum șaizeci de ani.

Eram acolo, doar câteva clipe și i-aș fi dăruit și eu o „primă dată”, aș fi ajuns pentru totdeauna printre lucrurile de păstrat cu pasiune. Dar, se știe, dragostea nu te înșală, eventual preferă să te pocnească peste ochi cu o palmă bine țintită. Așa că exact când era mai frumos, ea mă opri, îmi luă fața între mâini și spuse. „Cesare, îmi pare rău, țin la tine, dar asta o fac cu bărbatul vieții mele!”

Aș fi curios să știu dacă și-a respectat promisiunea. Mi-ar face plăcere s-o întâlnesc și s-o întreb: „Ai văzut? Nobila ta promisiune era o mare tâmpenie! Nu puteai face o excepție în seara aia? Cine spune că n-aș fi putut fi eu bărbatul vieții tale?”

N-am spus nimic însă, m-am îmbrăcat, i-am dat o sărutare castă pe obraz și am condus-o acasă. Nu ne-am mai văzut, nu după mult timp ea s-a logodit, eu am plecat în armată. După câțiva ani am aflat că s-a mutat în Nord, cu soțul ei. N-am mai întâlnit-o niciodată, din câte știu s-ar putea să fi și murit.

Anna a fost prima mea experiență cu *dragostea neîmpărtășită,* o invenție inutilă, dacă te gândești bine. Există atâtea persoane singure pe lume, care ar putea să se întâlnească, să se iubească, să fie fericite, să aibă copii, să se înșele și apoi să se despartă, în schimb mulți pierd timpul urmărind pe cineva care cu mare greutate își dă seama de

existenta lor.

În orice caz, povestea asta m-a învățat ceva: persoanele încruntate, arțăgoase și sceptice nu sunt de fapt rele, numai că, spre deosebire de alții, nu sunt în stare să facă față adevărului că lumea nu e un loc pentru cei buni.

Eu eram bun. Apoi a venit Anna și piciorul ei în fiind.

Ar trebui să le spun povestea asta copiilor mei, să-i explic Svevei că și eu am fost un om mai bun înainte ca viața să mă învețe să mă uit suspicios în jur, ca un iepure care iese din vizuina lui să caute hrană. Animalul are înscris în ADN-ul său simțul pericolului, se naște pregătit deja să se apere de prădători, eu însă mi-am pierdut primii douăzeci de ani apărându-mă de vreunul din semenii mei.

Viața terestră ar trebui să fie ca o călătorie în Orient, o experiență care ne deschide mintea și ne face să devenim niște ființe speciale. Dar se întâmplă exact invers, suntem scoși afară din gaura neagră atunci când suntem inocenți și suntem vârâți în sicriu după ce am făcut o mulțime de porcării. Am impresia că în timpul în care rămânem pe pământ ceva nu funcționează cum trebuie.

Emma

Asemenea tuturor bătrânilor am micile mele obsesii; nimic prea nebunesc, Doamne ferește, doar câteva reguli de respectat ca să mă simt în largul meu. De exemplu, tapetez colacul wc-ului cu hârtie igienică înainte de a mă așeza pe el. Nu-i nimic rău, dacă e vorba de o toaletă publică, problema e că folosesc aceeași metodă și acasă la mine. Mă feresc chiar de microbii mei. De fapt, e un obicei din tinerețe, când lucram la Partenope Service, o agenție de servicii aflată în via dei Tribunali, în plin centru. Un serviciu umil, admit, dar în vremea aceea eram un tânăr plin de speranță care credea în povestea conform căreia viața e o scară ce trebuie urcată treaptă cu treaptă pentru a ajunge, în sfârșit, în Eden. Că totul trebuie cucerit deci puțin câte puțin și cu mari sacrificii. Anii m-au învățat însă că urcușul nu e chiar atât de simplu, pentru că deseori scara e stricată și treptele cedează sub greutate.

În cele din urmă am înțeles că povestea cu jertfirea inițială, în virtutea căreia vei fi poate răsplătit cândva, e o idioțenie inventată de adulți pentru a exploata entuziasmul tinerilor. Nu există acolo sus nimeni care să-ți cântărească străduința și să te recompenseze pentru energiile consumate, anii în care toți te invită să reziști pentru a-ți construi un viitor sunt cei mai buni și nu trebuie risipiți cu gândul la cei care vor urma și care, în orice caz, nu valorează nici măcar a zecea parte din cei care au trecut.

Partenope Service avea, în afară de mine, alți trei angajați, doi bărbați sub șaizeci de ani și o secretară de vârsta mea. Nu-i greu de imaginat a cui era vina pentru capacul de la wc mereu stropit. În primele zile mă abțineam, apoi într-o după-amiază secretara mi-a dezvăluit șmecheria și de atunci nu mai reușesc să-mi mai așez fesele pe plasticul rece. După câteva luni, oricum, mi-am dat demisia. Din experiența aceea am luat cu mine trei lucruri: obsesia de a acoperi colacul wc-ului, conștiința că nu voi arunca la gunoi perioada cea mai bună a vieții mele pentru a o proteja pe cea mai rea, și pe Luisa, secretara, care mi-a dat fatidicul sfat. Din cele trei, doar primele două m-au

însoțit întreaga viață, pe Luisa am pierdut-o la prima cotitură.

În orice caz, spuneam, puține sunt fixațiile de bătrân ramolit care-mi umplu ziua. În afară de hârtia igienică mai există, de exemplu, absoluta incapacitate de a accepta nodurile. Spusă așa pare mai nebună decât este de fapt. Adevărul este că îmi sunt antipatice, detest să trebuiască să le desfac. Și nu mă refer la încâlciturile vieții, vorbesc despre lucruri mai materiale. Firul telefonului care se răsucește până când se face ghem, așa încât devine imposibil de ridicat receptorul. Dar și pungile de plastic înnodate sau firele de la televizor care cu timpul se răsucesc singure. Sau șireturile de la pantofi care refuză să se lase desfăcute. Așa că, odată cu trecerea anilor, m-am organizat și folosesc doar mocasini și telefoane fără fir. Le spun tuturor că e din cauza degetelor, care nu mai au puterea de a face mici gesturi repetitive, în realitate mă plictisesc, nu mai am răbdare și timp de pierdut să desfac fire care oricum se vor încâlci din nou.

Și-apoi mai există Napoli, nodul cel mai consistent dintre toate. Problema e că am ales să mă nasc în cel mai rău oraș. Aici nu poți să nu ai relații cu ceilalți, aici ceilalți vin să-ți bată la ușă. Așa că am născocit niște tehnici de supraviețuire ca să-mi apăr sociopatia. Dacă descopăr un vecin care așteaptă ascensorul, mă opresc să deschid cutia poștală și întârzii acolo până când invadatorul intimității mele se hotărăște să urce fără să mă aștepte. Sau evit să mă așez la cozi. Napoletanul nu reușește să stea cuminte și să tacă în timp ce așteaptă, trebuie absolut să strângă o relație cu vecinul, să spună vrute și nevrute în timp ce își așteaptă rândul. Indiferent dacă sunt la poștă sau la bancă, la supermarket sau la cinema, cozile sunt la Napoli un mijloc de conversații și informații gratuite despre viața celuilalt. Și frizeria din apropiere e un loc de întâlnire natural pentru cetățenii doritori de bârfe. Așa că, atunci când trebuie să mă tund, chem un taxi și mă duc în alt cartier.

În ceea ce privește cumpărăturile, totul e mult mai complicat. Chiar lângă blocul meu există o băcănie, o măcelărie și un aprozar, un pluton de execuție care te măsoară din cap până în picioare ca să descopere, chiar și din gesturile tale, vreo nouă indiscreție ce poate aduce ceva cât de cât interesant în viețile lor deșarte. De ani de zile nu le trec pragul, ba chiar evit să trec prin fața lor. Traversez, parcurg câțiva metri pe trotuarul vecin

și trec din nou pe partea cealaltă. Cei trei proprietari și-or fi dat seama, dar nu mă interesează, important e să scap de cârligul lor. I-am poreclit *cel bun, cel urât, cel rău*[4]*.* Cel urât e aprozaristul: bătrân, murdar și șleampăt, cu doar trei dinți în gură și unghiile tot timpul negre, vorbește exclusiv în dialect și nu se înțelege nimic din ce zice. De multe ori, în trecut, m-am trezit privind în gol, după o afirmație de-a sa despre caise sau piersici. Cel bun e băcanul, un om bun, mereu zâmbitor, care se descurcă perfect printre brânzeturi, mezeluri și pălăvrăgeala inutilă a numeroaselor cliente. În sfârșit, cel rău e măcelarul. De fapt e un tip cumsecade, chiar amabil, problema e nevastă-sa. Ea e cea care țese urzeala bârfelor, ea e cea care, în timp ce aștepți o fleică îți pune una din întrebările ei viclene. Ea e bossul bârfelor, responsabila la care toți fac referință.

Problema e că nici la supermarket lucrurile nu merg mai bine. Cât timp rătăcesc printre rafturi, mai pot spera să scap, e suficient să-l ignor pe pensionarul ce caută să intre-n vorbă bazându-mă pe proasta creștere a vreunui angajat sau pe adolescenta care a intrat în el cu căruciorul. Dilema apare la raionul cu servire asistată. Acolo e întotdeauna o doamnă care, în timp ce așteaptă, conversează cu cel care servește, și de cele mai multe ori și cu cine așteaptă alături. Un grup de trei care, în funcție de lentoarea vânzătorului, poate să crească disproporționat, până ajunge la nenumărate persoane. Noroc că, după studii atente, am reușit să înțeleg care e vânzătorul cel mai rapid și, dacă el lipsește, nu mă opresc, merg mai departe. Când ajung la case, o aleg pe cea rapidă, o mană cerească pentru fobicii ca mine și mă strecor pe furiș afară. Aproape de casă traversez pe celălalt trotuar și înapoi, în doar câțiva metri, și, în sfârșit, vâr cheia în broasca de la ușa blocului. Abia atunci pot spune că sunt aproape salvat. În orice caz, nu întorc niciodată capul, știu deja că cel bun, cel urât și cel rău au ochii ațintiți spre spatele meu împovărat de greutatea obsesiilor.

◆

Când închid ușa blocului, mă întâmpină un mieunat. Belzebut stă ghemuit pe scări și mă privește serafic încercând să descifreze conținutul pachetului pe care-l duc în mână. Motanul ăsta are o inteligență superioară, de câte ori mă duc la

[4] Aluzie la filmul lui Sergio Leone *Il buono, il brutto e il cattivo* („Cel bun, cel rău, și cel urât”).

supermarket, mă așteaptă în hol, lansându-se în mieunături seducătoare și frecându-se servil de picioarele mele imediat cum vede punga cu cumpărături.

În cutia poștală se află două scrisori, le las acolo și mă îndrept spre ascensor. De treizeci de ani am încetat să mai cred că din cutia poștală poate ieși ceva bun. E bine știut: veștile bune nu vin să te caute până acasă. Nu înțeleg cum de colegii mai în vârstă au încă atât de multă încredere în noroc. Își cheltuiesc pensia cu Răzuiește și Câștigă sau la Loto, în speranța că-și vor schimba viața. Dar ar trebui să înțeleagă că, dacă zeița Fortuna nu i-a sărutat atunci când erau plăcuți și în formă, cu siguranță n-o s-o facă acum, când din nas le ies fire de păr, nu mai au niciun dinte în gură, dar au în schimb cataractă. De altfel, la o anumită vârstă ce să mai faci cu un câștig de milioane? Riști doar ca fiii tăi să-și scoată ochii pentru moștenire.

Deschid ușa ascensorului.

„Hai, frumosule!” exclam adresându-mă animalului, care se uită la mine o clipă, apoi îmi trece în grabă printre picioare. Apăs pe buton și-i arunc o privire admirativă pisoiului, un suflet rebel care nu se mulțumește să trăiască cum poate în casa doamnei Vitagliano, ci dorește să exploreze, să înhațe câte ceva de la toți și să-și exploateze vecinii. E un motan rău, Belzebut, iar mie răii îmi plac. În plus, în blocul ăsta, și-a găsit haremul, e plin de locuințe în care să se furișeze, unele pline de mâncare, altele doar de amintiri. Ei da, deoarece casele nu sunt toate la fel, unele se deschid și se închid de mai multe ori pe zi, altele rămân mereu închise. Unele miros a lenjerie curată și a sos de roșii, altele a carton și umezeală. Și totuși ultimele sunt cele mai de încredere, rămase în picioare în ciuda tuturor adversităților, așteptând pe cineva care să se întoarcă să aibă grijă de ele.

Ajuns la etaj, pun jos punga cu cumpărături și scot cheile din buzunarul paltonului. În momentul acela ușa vecinilor se deschide și în prag apare din nou Emma, femeia pentru care m-am luptat în zadar. Ne privim o clipă, apoi mă întorc, vâr cheia în broască, manevră deloc simplă atunci când îți tremură mâinile ca o trambulină după o săritură.

— Dați-mi mie.

O las să deschidă ea, chiar dacă respectul meu de sine suferă o pe cât de neașteptată, pe atât de inoportună cădere. Dar nu mai vreau să am de-a face cu femeia asta, cu cât scap mai

repede de ea, cu atât e mai bine. Ea încheie operațiunea și îmi zâmbește. Cred că vrea să fie iertată.

— Mulțumesc! exclam și iau legătura de chei.

Belzebut aleargă în casă, eu aștept în prag ca vecina să hotărască mișcarea următoare. Se uită fix la mine și atunci observ că are un obraz umflat. Există ceva în ea, în afara frumuseții, care mă atrage. Poate pentru că-mi amintește de Sveva din perioada adolescenței, chiar dacă ea nu mai e adolescentă.

Nu știu ce să fac, Emma nu se mișcă, poate vrea să intre, poate vrea să vorbească, dar nu face nimic, să acolo țeapănă și mă privește. Atunci mă hotărăsc să fac ceva. Oi fi eu un sărman bătrân care nu reușește să vâre cheia în broască, dar să fiu imbecil cu o femeie încă nu reușesc.

— Vreți să intrați? întreb.

Dă din cap.

— Vă rog, zic și însoțesc vorbele cu un gest al mâinii. Emma pășește încet în lumea mea, asemeni lui Belzebut prima oară. Vrea să înțeleagă dacă e vorba despre un teritoriu prietenesc sau există vreun pericol ascuns după colțul bucătăriei.

— Pot să vă servesc cu ceva? întreb.

Dă din nou din cap, parcă și-a înghițit limba. Îmi scot paltonul și mă îndrept spre aragaz, tânăra mă urmează și se așază la masa din bucătărie, pe care sunt îngrămădiți chiloți și șosete. Dacă trăiești mult timp singur începi să crezi că intimitatea ta este inviolabilă. Îmi cer scuze și înșfac hainele ca să le duc în dormitor, dar o șosetă rebelă cade pe podea, așa că, atunci când mă întorc, e acolo, la picioarele neașteptatei mele musafire.

— Voiam să-mi cer scuze pentru comportamentul meu din noaptea trecută, începe ea.

— Nu vă faceți probleme, răspund imediat, a trecut.

În realitate n-am uitat jignirea, unul dintre cele mai mari defecte ale bătrânilor e că poartă ranchiună, iar eu nu vreau să semăn cu un bătrân.

Deschid frigiderul. N-am nimic de oferit, în afară de obișnuita sticlă de vin roșu care-mi ține companie seara. O prind de gât și o pun pe masă împreună cu două pahare. Apoi mă așez în fața ei. Nu înțeleg ce vrea de la mine fata asta splendidă și nu mai

sunt obișnuit să am oaspeți. Cu excepția lui Belzebut, evident.

— Mai devreme sau mai târziu soțul meu o să mă omoare, spune Emma privindu-mă drept în ochi, așa că-mi e greu să-i susțin privirea. Vocea ei fără culoare și fără viață distonează cu aspectul tineresc pe care, în ciuda a tot, și-l păstrează.

Umplu paharele, fără măcar să-i cer permisiunea, iar ea nu mă oprește. Belzebut se prezintă în bucătărie, stomacul lui face deja reclamație.

— I-ați spus cuiva? Părinților, vreunei prietene?

— Nu, n-am pe nimeni în oraș, și, oricum, n-aș mărturisi-o niciodată, lumea te judecă.

Sorb din lichidul roșu și mă uit atent la tânăra femeie. Dacă aș avea jumătate din anii pe care-i am, aș rezolva problema în felul meu, dar nu-mi rămâne decât să-mi înghit furia. Cine știe de ce crede că eu, spre deosebire de alții, nu o judec. Poate nu-i pasă de părerea mea, nu-i pasă de un bătrân vecin care ar putea împărtăși vestea cel mult motanului din bloc.

— De când a început povestea asta?

Își lasă capul în jos și începe să bată cu degetele în pahar, apoi șoptește:

— De trei ani.

O privesc uluit.

— Prima dată pentru că am scăpat un tablou din mână. M-a lovit cu polonicul peste gât. Mai aud și-acuma sunetul ăla surd. O lună întreagă am umblat cu o eșarfă înfășurată în jurul gâtului.

Așez paharul în chiuvetă și iau țigările de pe dulap, primul lucru care-mi vine în minte atunci când simt că sunt cuprins de neliniște.

— Nu, vă rog… spune ea.

Mă opresc la jumătatea drumului și-i arunc o privire între curioasă și contrariată.

— … sunt însărcinată.

Închid ochii și mă las în grabă pe scaun. Da’ de ce nu mi-am văzut de treburile mele? E o problemă prea mare pentru un individ matusalemic ca mine.

— Câte luni?

— Două.

— El știe?

— Nu.

— Vreți să faceți avort?

— Nu.

Nu mai scot o vorbă. Poate a venit să-mi ceară un ajutor financiar, poate doar puțină înțelegere și afecțiune. Poate are nevoie de un tată. Îmi pare rău, drăguțo, dar de abia reușesc să fiu pentru copiii mei.

— Ar trebui să-i spuneți.

— Aș vrea să plec, dar nu știu cum să fac. O să mă caute.

— De ce vorbiți despre asta cu mine?

— Pentru că dumneavoastră ați vrut să vedeți. Majoritatea persoanelor, chiar dacă au o bănuială, nu fac altceva decât să-ți arunce o privire compătimitoare, după care își întorc capul în altă parte. Lumea încă mai crede că e vorba despre probleme personale de rezolvat în familie.

— Ați încercat să vă adresați vreunei asociații?

— Nu, mi-e rușine.

Cu mine, în schimb nu se rușinează. Și totuși nu sunt o persoană în fața căreia lumea să-și deschidă sufletul. Sveva, de pildă, n-a făcut-o niciodată, iar Dante îmi ascunde preferințele sale sexuale. Mi-a făcut mai multe mărturisiri femeia asta necunoscută, în zece minute, decât copiii mei într-o viață.

— Unde-i acum?

— E plecat din oraș, se întoarce mâine.

Tăcerea coboară din nou între noi și tic-tacul ceasului de perete ocupă spațiul pentru câteva secunde, înainte ca Belzebut, sărmanul de el, să-mi aducă aminte că mai așteaptă încă mâncarea. Atunci mă hotărăsc să-i ofer vecinei mele singurul lucru pe care-l am, puțină bună dispoziție.

— Auziți, motanul vrea să mănânce și încep să simt și eu un gol în stomac. De ce nu rămâneți aici? Vă propun niște *spaghetti* cu roșii proaspete.

Pare că nici nu așteaptă altceva.

— Cu plăcere, răspunde.

Mă ridic, iau oala, o umplu cu apă și o pun pe foc. Apoi scot roșiile din punga de cumpărături aflată încă pe masă și încep să le tai. Ea se ridică și vine lângă mine:

— Lăsați-mă pe mine, dumneavoastră puneți masa între timp.

O privesc nedumerit înainte de a-i da cuțitul. De cinci ani nicio femeie nu mai folosește bucătăria mea, de cinci ani cinez fără să mai pun masa. Încep să cotrobăiesc prin sertare în căutarea

vechilor fețe de masă, în timp ce Emma începe din nou să vorbească, ca și cum n-ar putea să facă altfel. Dacă te eliberezi de o greutate, trebuie s-o faci până la capăt. Un pic ca și atunci când faci pipi, nu te poți opri la jumătate ca să te întorci la treburile tale.

— Am subestimat semnele, n-am fost atentă la semnalele de alarmă. La început nu mă bătea, dar se înfuria din nimic. Mi-am spus că era doar foarte stresat, că-i va trece, că de fapt nu s-a întâmplat nimic. Așa că am hotărât să stau liniștită, am vrut să mă conving că, dacă-l ajut, se va calma.

Nu găsesc fața de masă. Și totuși sunt sigur că exista una pe undeva. N-am simțit niciodată atât de tare absența Caterinei.

— Într-o seară am reușit să fug și m-am refugiat într-un bar. Dar când localul s-a închis, el a venit și m-a dus acasă. Și m-a călcat în picioare rupându-mi o coastă. Apoi au mai fost alte bătăi și alte certuri. În cele din urmă aproape mă convinsesem că e vina mea, că-i făceam viața imposibilă.

Încep să respir greu, nu pentru că stau aplecat în căutarea unei fantomatice fețe de masă, ci pentru că nu mai reușesc să ascult povestea asta teribilă. E ca și cum cineva s-ar fi cățărat pe spinarea mea pretinzând să fie dus la plimbare. N-am făcut-o niciodată, nici măcar cu Sveva. O dată am încercat cu Federico, dar imediat ce mi l-au pus pe umeri, am simțit o pocnitură de-a lungul șirei spinării și a trebuit să renunț. De atunci mi-am promis să nu mă mai joc cu nepotul meu. Îmi pare rău, dar jocul îmi aduce aminte că sunt bătrân și, cum am spus, nu-mi place să fiu luat în balon pe tema asta.

— Ar trebui să-l denunțați, e singurul lucru pe care reușesc să-l spun.

— Nu, m-ar omorî înainte de începerea procesului. Și chiar dacă aș pleca de la el, ar veni să mă caute.

Renunț, nu există nici măcar o fată de masă. Poate că i le-am dat Svevei amintire de la mama ei.

— Și-atunci ce vă gândiți să faceți?

Ea se întoarce și mă privește fix. Între timp amestecă în sosul de roșii.

— Nu știu. Aș vrea doar puțină liniște.

Liniștea e teribil de subestimată. Credem că e o stare naturală de care ne desprindem în fiecare zi, dar e exact contrariul, în viață liniștea ne vizitează doar în anumite momente rare, și

deseori nici nu ne dăm seama de asta.

— Să știți că n-am o fată de masă... admit în cele din urmă.

Ea se uită la mine și zâmbește, imediat după aceea își duce mâna la obrazul lovit și devine serioasă.

— Nu-i nimic, mâncăm fără, comentează.

Dar zâmbetul ei de abia schițat mă înfurie, și pentru o clipă mă gândesc să deschid ușa, să mă duc la vecinul meu și să-i dau o bătaie bună, orice s-ar întâmpla. Apoi îmi aduc aminte că nu e acasă.

— Ați fost la medic? întreb.

— Nu, dar cred că e rupt osul. Pun din când în când gheață.

Mă apropii și, fără să spun nimic, ating osul lovit. Pielea e vineție și umflată. Emma nu se retrage.

— Dacă nu-l denunțați dumneavoastră, o fac eu! spun în cele din urmă.

— Nu, vă rog, mi-e frică. În plus n-am o locuință și niciun serviciu. El nu vrea.

Suspin. Încă o femeie care vine la mine cu o problemă și nu acceptă o soluție. Numai că de data asta nu-mi pot întoarce capul prefăcându-mă că n-am văzut nimic.

— E gata mâncarea, spune ea, în sfârșit.

Îi dau farfuriile. Emma le umple cu mișcări rapide și sigure. Ne așezăm la masă. Pastele sunt chiar bune, mult mai bune decât mi-aș fi imaginat.

— Cine știe de ce mie nu-mi ies niciodată așa, admit.

Ea zâmbește, fără să-i mai pese de durere. Bravo Emma, zâmbește, chiar dacă te doare.

Motanul începe să miaune. Am uitat de el. Mă ridic, iau o felie de brânză și puțină șuncă din frigider. Belzebut știe una și bună, dacă ar fi după el, ar mânca numai carne. Aș fi curios să știu cum stă cu trigliceridele, chiar dacă fără doar și poate nu pot fi mai mari decât ale mele. Am încetat să-mi mai fac analizele când am înțeles că dacă reușesc să controlez valorile mă iluzionez că-mi pot controla viața. Dar mi-aș fi cheltuit prost timpul dacă, la vârsta mea, nu mi-aș fi dat seama că nimic nu poate fi controlat și că singurul lucru pe care trebuie să-l facem e să trăim.

— E pisica dumneavoastră?

— Nu, nici vorbă, e al doamnei Vitagliano, vecina noastră. Sărmanul motănel reușește din când în când să scape din

ghearele ei.

Emma zâmbește din nou, apoi, preț de câteva minute nu se mai aude în încăpere decât zgomotul furculițelor în farfurii.

— Locuiți singur? întreabă la un moment dat.

O viață întreagă mi s-a vorbit cu dumneavoastră, acum m-am săturat.

— Hai să ne tutuim.

Ea aprobă, în timp ce mestecă.

— Da, locuiesc singur, soția mea a murit acum cinci ani.

— Îmi pare rău, șoptește și-și vede din nou de mâncare.

Așa cum stă, cu capul aplecat și părul lung, castaniu, care-i ajunge până la genunchi, seamănă mai mult ca oricând cu Sveva. Incredibil, dar de abia acum îmi dau seama că fiica mea n-a rămas niciodată să mănânce cu mine. Îi e greu să vină aici, are prea multe amintiri legate de mama ei. Faptul că eu trăiesc încă e, cred, doar un detaliu.

— Am o fiică mai mare decât tine care-ți seamănă mult, spun.

— E căsătorită?

— Da, răspund, și pentru o clipă sunt tentat să-i vorbesc despre mediocritatea vieții ei.

— Și mai e Dante, pe care l-ai cunoscut.

— Și el căsătorit?

— Nu, el e gay, afirm înainte de a duce paharul la gură. Am făcut o precizare inutilă, dar mai e ceva ce nu pot controla, de câte ori vorbesc despre el, îmi iese fără să vreau pe gură.

— Am înțeles, se limitează să comenteze ea.

— De ce nu te duci la părinții tăi? întreb odată terminată masa.

— Am fugit de acasă la paisprezece ani, tata bea și ne chinuia pe mine și pe mama. Așa că am plecat imediat ce am putut. Imaginați-vă că mi-am jurat mie însămi că n-o să mă leg niciodată de un bărbat...

Unele existențe urmează o traiectorie prestabilită, nicio lovitură de teatru care să le schimbe direcția. Până și viața reușește uneori să fie banală.

— În orice caz, acum nu mai am chef să vorbesc despre asta, adaugă hotărâtă.

Dau din cap. Fata asta îmi place, la fel ca Rossana, spune exact ce simte.

— Ce zici, ce-ar fi să ne uităm puțin la televizor?

— La televizor?

— Da. Ai un televizor, nu?

— Sigur că da, răspund și mă ridic.

Se poartă ca și cum ar fi nepoata mea, iar casa asta, refugiul ei. Casele bunicilor deseori servesc drept adăpost nepoților care fug de acasă.

Mă uit rar la televizor, și atunci doar la filme documentare. Uneori trebuie să mă forțez să-l deschid. În primul rând pentru că nu vreau să ajung ca Marino, apoi pentru că în viața mea am văzut prea multă televiziune.

Ne așezăm pe divan unul lângă altul și-mi vine să zâmbesc. Viața e de-a dreptul ciudată, pe neașteptate te trezești că-ți împărți masa și salonul cu cineva care, până acum câteva zile, nici nu te saluta. Cred că e o prerogativă a persoanelor singure să știe să se găsească. În câteva clipe Belzebut sare pe divan și se ghemuiește între noi.

— Atunci când el nu-i acasă, sunt fericită, afirmă, în timp ce schimbă canalul, chiar dacă uneori casa e prea tăcută, adaugă după o clipă.

Ei, da, casa e prea tăcută. Te obișnuiești și cu tăcerile, dragă Emma, și în cele din urmă ajungi să conversezi cu ele.

— Când vrei, eu sunt aici, spun.

— Mulțumesc mult, răspunde fără să se întoarcă măcar.

După o altă clipă atac din nou:

— Vrei să știi ceva? întreb, și ea, de data asta, se uită la mine.

— O fată pe care am iubit-o foarte mult se numea ca tine. Emma.

Își strânge picioarele cu brațele și întreabă:

— Soția ta?

— Nu.

Dar cine atunci? pare să întrebe cu privirea.

— E o poveste lungă, adaug întorcându-mă din nou spre televizor.

Privim în tăcere televizorul până când îmi dau seama că mi se închid ochii. Ar fi timpul să merg la culcare, la urma urmei tot bătrân sunt. Întorc capul și o văd pe Emma care doarme ghemuită într-un colț al divanului. Pare și mai vulnerabilă. Cine știe de ce unii oameni nu au îngeri protectori. Eu sunt tot ce poate fi mai departe de un înger, dar mi se pare cât se poate de firesc să mă scol ca să iau o pătură pentru ea. O acopăr, sting

televizorul și lumina, apoi mă duc la culcare. În liniștea casei se aude doar Belzebut care toarce încovrigat la picioarele ființei ăsteia atât de lipsite de apărare venită să mă scoată din lâncezeală. Mi-ar plăcea într-adevăr să te ajut să te salvezi, Emma, dar mă tem că nu sunt în stare. Nu mi-a ajuns o viață să învăț să întind mâna fără să-mi tremure.

Un superman cu fustă

Pe vremea mea, invitații la o petrecere erau tratați cu multă considerație, serviți și respectați. Acum însă există bufetul suedez, o manieră ca oricare alta de a complica viața sărmanilor oameni care fuseseră deja obligați să se îmbrace cu hainele bune, să ia un taxi și să se prezinte la petrecere cu obișnuitul zâmbet de circumstanță. În ceea ce mă privește, n-a fost tocmai așa, eu nu m-am îmbrăcat cu nicio haină specială, ci cu cele de fiecare zi. Odată ajuns la vârsta a treia, am încetat să-mi mai complic viața, pentru că oricum nimeni nu-i va spune unui bătrân că s-a îmbrăcat nepotrivit. Lumea din jurul meu însă e destul de elegantă, se mișcă prin sală prefăcându-se că admiră tablourile lui Perotti, dar în realitate e mult mai interesată de tăvile cu mâncare. Problema e că e imposibil să te apropii de masă, câțiva invitați au reușit să pună stăpânire pe primul rând și nu mai pleacă de-acolo. Noroc că eu sunt bătrân și bătrânii așteaptă ca cineva din familie să le aducă o farfurie plină cu de toate.

— Poftim, spune Sveva și-mi întinde farfuria.

Uite la ce e bună o fiică. Dante nici nu se gândește să mănânce, se mută de la un tablou la altul, zâmbește, dă explicații, strânge mâini, uneori salută cât se poate de respectuos.

— De ce fratele tău e atât de reverențios cu ăia? întreb polemic.

— Reverențios? Nu mi se pare, e doar politicos.

— Diferența e mică.

— Sigur. Iar tu n-o cunoști.

Fiica mea nu mă suportă, ar trebui să-mi intre în cap și să încerc să fac ceva. Însă doar când mă gândesc la asta, mă apucă plictiseala.

— Soțul tău? întreb ca să schimb vorba.

— Lucrează până târziu.

Așa se întâmplă întotdeauna când o căsnicie e pe cale să se destrame, unii încep să lucreze până târziu, să aibă ședințe, să facă deplasări neprevăzute.

Rămânem în tăcere, unul lângă celălalt, ea privește lumea, eu o privesc pe ea. Cine știe de ce Sveva mă detestă. Și totuși, când era mică, m-am străduit cât am putut cu ea. Poate dacă aș fi lăsat-o în grija mamei, acum ar fi altfel. Dacă încerci să educi un fiu, poți greși; dacă însă renunți, te trezești poate cu un adult care nu te învinuiește pentru slăbiciunile tale.

— E vreo problemă între voi?

Se întoarce cu ochii căscați de uimire. Și, într-adevăr, cred că nu i-am pus niciodată o asemenea întrebare. Caterina se ocupa cu asta.

— De ce? Ce te face să crezi asta?

— Pentru că el nu apare niciodată și, dacă te întreb ceva, răspunzi iritată.

— Da' când mă întrebi ceva? Când m-ai întrebat ceva? Ce-i cu noutatea asta acum?

— Vezi? Ești agresivă. Femeile devin agresive când se simt strânse cu ușa, răspund pe un ton dezinvolt înainte să prind în zbor un pahar de prosecco oferit de un chelner amabil.

— Auzi cine vorbește de femei, ce glumă! zice și-mi ia paharul din mână. Ai putea să nu mai bei? Sau ții cu tot dinadinsul să te omori.

— Sveva, mă plictisești, pufnesc.

Zâmbește și mă prinde de mână. Aș vrea să plec ca să nu fiu în postura bătrânului decrepit consolat de o fiică răbdătoare, dar mă strânge prea tare.

— Oricum, la mine toate-s bune. Tu însă cum te descurci?

— Foarte bine, ca întotdeauna.

— Da, spune pe un ton amar, e-adevărat.

— Ce?

— Te pricepi de minune să stai singur. Doar când ești în companie, ai ceva probleme.

Fiica mea mă cunoaște bine. Și asta e cât se poate de comod, cu ea n-am de dat explicații. Îmi plac femeile care nu le cer.

— Lumea nu mă atrage, admit asta.

Ne uităm din nou la persoanele care se târăsc de la un tablou la altul mestecând pateuri, până când, la un moment dat, Sveva se ridică și spune:

— De ce nu te duci puțin la Dante? Stai așezat aici de când ai venit.

— Stau comod aici. Și, dacă mă ridic, o să-mi ia alții locul.

— Fă cum vrei. Dar cred că i-ar face plăcere un comentariu de-al tău sau măcar un zâmbet.

Apoi dispare în mulțime. Nu mai am vârsta ca s-o fac pe tatăl. Prea multe responsabilități. Am avut ghinion, dacă acum ar fi aici Caterina, s-ar duce ea să-l felicite pe Dante și să asculte povestea vieții artistice a lui Perotti, iar eu aș sta liniștit la locul meu bând prosecco și uitându-mă la lume. Dacă ar fi fost soția mea, s-ar fi dus ea acum câteva zile să-l ia pe Federico de la școală și eu n-aș fi văzut mâna șoferului din SUV pe coapsa fiicei mele. Dar nevastă-mea e moartă și s-a spălat pe mâini. Asta fiindcă egoistul eram eu!

Mă ridic, iau un alt pahar de prosecco și mă apropii de un tablou, un soi de fotografie prelucrată la computer, în fundal steagul american și în prim-plan Superman cu s-ul imprimat pe piept și… o fustă mini strânsă pe corp!

— Ce părere aveți, vă place?

Mă întorc. Lângă mine se află un bărbat de vreo patruzeci de ani cu o haină de catifea bej și un pahar de vin roșu în mână. Pe cap are un joben.

— Să zicem că e amuzant.

Zâmbește:

— Da, așa cred și eu.

Mă întorc din nou către tablou, în încercarea de a mă descotorosi de el, dar după puțin mă abordează din nou:

— Dumneavoastră sunteți tatăl lui Dante, nu-i așa?

Uf, nu există nimic mai rău decât o persoană sociabilă. Ce-o fi atât de amuzant să cunoști o nouă persoană? Suntem cu toții egali, unii mai mult, alții mai puțin, o grămadă de defecte care umblă pe stradă și se întâlnește cu alte grămezi similare.

— Da.

— Dante vorbește deseori de dumneavoastră.

— A, da?

— Da, răspunde el.

E mulțumit că mi-a atras atenția. Nu-și imaginează, sărăcuțul, că toată atenția mea e îndreptată spre o femeie din spatele lui, una cu sânii enormi, asemenea Rossanei. Dacă aș fi mai tânăr, aș încerca să înțeleg de unde-mi vine fixația asta și eventual să-l citesc pe Freud, dar sunt bătrân, îmi pot permite să nu-mi pese și să mă uit insistent la sâni fără să-mi fac prea multe probleme. În orice caz, trebuie să mă descotorosesc de acest pseudo-artist

de doi bani. Dau pe gât ultima picătură și-i întind paharul interlocutorului meu care mă privește cu curiozitate.

— Mi-l ții puțin? Trebuie să merg la toaletă.

Zâmbește încurcat și ia paharul. Intru la toaletă, îmi suflu nasul, mă uit în oglindă, mă pârțâi, trag apa și deschid ușa. În anticamera toaletei așteaptă femeia bine făcută, cu sânii mari, și mă fixează cu severitate. Poate a auzit zgomotul. Vrea să intre, dar încerc să o împiedic, cel puțin până când mirosul fetid al colonului meu nu se va fi împrăștiat. Femeia cea trupeșă mă privește cu nerăbdare, în timp ce eu continui să-i zâmbesc cu un aer tâmp.

— Mă lăsați să trec?

— Sigur, cum să nu, răspund și mă îndepărtez.

În orice caz, figura pe care am făcut-o mi-a servit la atingerea scopului: la întoarcerea mea în sală, bărbatul cu cilindru fusese într-adevăr înghițit de lume. Profit de moment și merg la Dante, care vorbește cu un grup de patru persoane ce-l ascultă cu atenție. Din când în când se întoarce spre tabloul din spatele lui și indică un detaliu. E gay, nu-i nimic de făcut! Nu înțeleg de ce, dacă-ți place cocoșelul, trebuie să te miști și să gesticulezi ca un deficient. Femeile n-au un asemenea comportament. E imposibil ca ascultătorii lui să nu-și fi dat seama. Poate nu le mai pasă. Mie însă mi se pare că, pe zi ce trece, e tot mai rău.

În orice caz, spuneam, rolul de tată nu mai e pentru mine. Odată cu trecerea anilor am devenit prea sincer, cu mine și cu ceilalți. Dacă fiul meu se schimonosește, o spun, chiar dacă mă gândesc că face bine să se comporte cum dorește. Doar că aș vrea să aibă curajul să-mi mărturisească. Ce se așteaptă să-i spun? Ce-mi pasă mie dacă se culcă cu o pizdă formidabilă sau cu un bărbat chel și păros? La naiba, mă ia un pic cu friguri dacă-mi imaginez scena…

Dante mă observă și-mi face semn să mă apropii ca să mă prezinte oaspeților săi. Strâng mâini fără să ascult numele, pe care oricum le-aș uita după o clipă. Odată rămași singuri, îmi pune obișnuita sa întrebare:

— Așadar, îți place?

— Da, frumos, răspund privind în jur.

— Credeam că tablourile sunt puțin prea suprarealiste pentru gusturile tale.

— Atunci înseamnă că mă cunoști prea puțin. Orice e

suprareal îmi place. Realitatea e cea care mă plictisește.

Dante pare mulțumit de răspuns.

— Mai bine te întreb cine e doamna în bleumarin?

— Care?

— Aia cu sânii enormi, răspund și-i indic punctul exact. El îmi prinde degetul cu o mișcare bruscă, de felină.

— Ce faci, ai înnebunit? E soția unuia dintre cei mai buni colecționari ai mei.

Încerc să nu bag în seamă neașteptata nuanță roz pe care a căpătat-o vocea lui și spun:

— Ei bine, eu cred că piesa cea mai bună din colecția lui e în carne și oase.

Dante râde încetișor, dar înțeleg că, de fapt, nu e mulțumit de comportamentul meu. Dacă ar fi fost Sveva în locul lui, ce predică mi-ar mai fi ținut!

— Stai liniștit, spun imediat după aceea, glumeam. Nu e adevărat, dar nu vreau să-l pun în încurcătură. Dimpotrivă, aș vrea să fie el, măcar o dată în viață, cel care mă pune în încurcătură pe mine. Dar înțeleg că problema e cât se poate de complicată.

— Vino, spune imediat după aceea și mă prinde de braț, vreau să ți-l prezint pe artist, care e și un foarte bun prieten de-al meu.

Mă conduce în cealaltă parte a încăperii și mă oprește în fața bărbatului cu haina bej și joben. Mă uit la el, apoi la fiul meu. În sfârșit întreb:

— El e?

Dante dă mândru din cap și mi-l prezintă pe Leo Perotti, bărbatul sociabil de care scăpasem cu o scuză banală; are încă aceeași privire liniștită și sigură de dinainte. Dacă ar fi suficient să pictez ca să fiu mulțumit de propria-mi viață, m-aș înscrie la un curs de pictură, dar vai mie, mă tem că pentru unii frumusețea întâlnită la maturitate nu poate servi pentru a șterge mizeria pe care o poartă cu ei din copilărie.

Perotti îmi strânge mâna și comentează:

— Din fericire n-ați spus că tabloul era o porcărie!

— Exact, spun, dar fiți liniștit, dacă aș fi gândit așa ceva, aș fi spus-o.

— A, nu mă-ndoiesc! Tata spune verde în față ce crede, comentează Dante amuzat.

— Bine face, spune Perotti, sinceritatea te ajută să trăiești mai bine!

Aș vrea mult să scap de discuția asta sterilă, numai că Dante continuă să mă țină de braț, excesiv de strâns pentru situația respectivă, ca și cum ne-am afla într-un vagon de metrou fără nicio bară de care să ne agățăm. E agitat, îmi dau seama pentru că își strânge ochii încontinuu, un tic pe care-l are din copilărie. Cât se poate de comod pentru un părinte! Era suficientă o minciună inocentă și se pornea. Îmi amintesc că maică-sa voia să-l ducă la un specialist, pe-atunci așa se numeau, cuvântul psiholog nu exista sau, în orice caz, era considerat prea „puternic”. Dacă-ți târâi fiul la psiholog însemna că e nebun, n-aveai ce-i face. Era cu totul altceva dacă-l duceai la un specialist. Dante nu s-a dus nici la unul, nici la altul. Și ăsta e rezultatul.

Nu știu cum să continui conversația în care, fără să vreau, am fost catapultat. Din păcate trebuie să învăț să accept că nu reușesc să fiu eu însumi cu Dante, nu știu niciodată ce să spun sau să fac.

Se apropie Sveva, care mă prinde de brațul rămas liber. Nu știu dacă cei doi copii ai mei se gândesc că eu sunt atât de ramolit că nu pot sta în picioare sau, dimpotrivă, sunt ei cei care au nevoie de sprijin.

— Tată, eu plec. Vrei să te duc acasă?

Bravo Sveva, ai venit chiar atunci când trebuia!

Îi salut pe Dante și pe prea cordialul său prieten și mă urc în mașină.

— Îți mulțumesc că m-ai salvat, spun în timp ce pornește motorul.

— Ești un urâcios. Dante a fost așa de drăguț, expoziția era frumoasă și pictorul e talentat. Ar trebui să fii chiar mândru de fiul tău!

— Da’ cine-a zis că nu sunt?

— Atunci ești, dar n-o demonstrezi.

— Așa e, n-o demonstrez, nu sunt în stare.

— Așa-ți place să crezi, e mult mai comod.

Îmi las capul pe tetieră și închid ochii. Mă apucă durerea de cap numai când mă gândesc că pot începe o nouă discuție cu fiică-mea. Din fericire, ea privește strada și nu deschide gura, chiar dacă nemulțumirea pe care o simte se vede în mișcările

bruște cu care semnalizează sau schimbă vitezele. Eu am multe defecte, dar cred că sunt o persoană împăciuitoare, cu greu mă înfurii sau mă aprind. Sveva, dimpotrivă, e ca și cum ar fi supărată pe întregul univers. Cred că e din cauza discuției despre sinceritate, de-abia schițată, cu simpaticul artist gay. Da, și el e gay, ca bună parte din cei prezenți la vernisaj. În orice caz, spuneam, Sveva e prea puțin sinceră cu ea însăși, din cauza asta adună reprimare și furie. Și nu-i nimic de făcut, furia pentru organism e asemenea fecalelor: un reziduu care nu folosește la nimic și trebuie dat afară. Eu pentru fiica mea sunt un foarte bun laxativ.

— Ascultă, de ce nu-ți schimbi serviciul? întreb după câtăva vreme.

Se întoarce spre mine și mai crispată.

— De ce ar trebui să-mi schimb serviciul?

— Ca să fii mai fericită.

Mă așteptam la o izbucnire mai aprigă a furiei, dar Sveva zâmbește. Cel puțin știe să mai surprindă un bătrân care nu mai știe să fie surprins.

— Tată, pentru tine totul e întotdeauna ușor. Ești nefericit? Schimbă-ți serviciul, soțul, copiii. Lucrurile nu sunt atât de simple cum le prezinți tu.

— Pentru că ești tânără, atunci când îmbătrânești și înțelegi că mai ai puțin timp la dispoziție, să vezi cât de simplu se poate schimba totul!

Nu răspunde, iar eu mă întorc să privesc strada și să mă gândesc la Dante și la cât de mizerabil mă simt după ce l-am văzut. Dante, pentru mine, e asemenea oglinzii din camera Rossanei, îmi reflectă fără milă imperfecțiunile.

— Dar fratele tău, după tine, e fericit?

— Da’ ce-s toate întrebările astea despre fericire?

— Aș vrea să vă văd mulțumiți.

— Nu, nu-i adevărat, în realitate te simți vinovat.

Așa e, are dreptate. Sveva e puternică, nu se teme de mine ca fratele ei. În plus, e avocat, treaba ei e și să demaște mincinoșii.

— În orice caz, nu-ți face griji, în ciuda absențelor tale, am crescut totuși, continuă și mă lovește ușor pe picior.

— Ești amabilă.

— Dacă nu vrei să auzi anumite lucruri, nu pune întrebări. Ai

tăcut întotdeauna și ai fost mulțumit, continuă tot așa…

Am ajuns deja, trebuie să cobor.

— Oricum cred că e senin, adaugă, în sfârșit.

— De ce nu-mi spune că e gay?

— Din nou cu povestea asta? Nu mă băga în povești care nu mă privesc!

Mă sărută rapid pe obraz. E felul ei de a spune că o plictisesc și că trebuie să cobor din mașină. Închid portiera, dar imediat bat cu degetele în geam. Aștept să-l coboare și-mi întind capul spre ea.

— Spune adevărul, artistul cordial care-l pictează pe Superman în minijupă e partenerul lui?

— Salut, tată, zice ea și ridică geamul. Apoi pleacă.

Da, el e partenerul. Deschid ușa de la intrarea în bloc și chem ascensorul. Dacă nu altceva, cel puțin Leo Perotti e amabil și zâmbitor. Caterinei i-ar fi fost de ajuns aceste calități ca să-i placă de el. Eu însă îmi imaginam o noră destul de diferită. Dar nu mă plâng, cel puțin nu e chel și păros.

Am dat greș

Există vieți lineare și altele mai întortocheate. A mea aparține cu siguranță celei de-a doua categorii. De puține ori am știut cu adevărat ce doream și cum să obțin, în rest am navigat întotdeauna la întâmplare. Adevărul e că încă de tânăr am înțeles că pentru a urmări un vis trebuie să fii pregătit să sacrifici ceva, fie și timpul liber, iar eu n-am vrut să mă lipsesc de nimic, cu atât mai puțin de timpul liber. Mulți dintre colegii mei de școală au ajuns să facă lucrul în care credeau, ba nu, ceea ce mai ales doreau ai lor. Părinții mei însă n-aveau vise prea mari pentru subsemnatul, asta și pentru că nu le rămâneau, cred, prea multe vise, aproape toate fuseseră realizate de cei doi frați ai mei mai mari. Așa că, dacă azi regret că n-am avut o viață profesională demnă de numele ăsta, cel puțin nu trebuie să mă supăr pe fantomele celor care nu mai sunt. Chiar dacă ar fi mai comod. Falimentul profesional, dimpotrivă, trebuie să fie imputat exclusiv puținei mele tenacități. Tata a fost muncitor toată viața lui, în ziua în care am reușit să-mi iau diploma de absolvire s-a prezentat cu o haină neagră cu un număr mai mare ce-i cădea pe umerii înguști ca un șal pe o bătrânică. După diplomă nu m-a mai întrebat nimic, satisfăcut de puținul pe care i-l dăruisem. Am considerat că titlul de contabil pe care-l aveam în buzunar era suficient și m-am pus pe căutat de lucru, ceea ce nu era prea complicat la jumătatea anilor ’50. Un unchi al mamei avea un birou de contabilitate la Mergellina, acolo mi-am făcut ucenicia, acolo am înțeles că ocupația de contabil nu era pentru mine, așa că l-am salutat pe unchi și am plecat.

Nici atunci părinții mei n-au spus nimic. După cum n-au obiectat când am fost angajat de o fabrică de încălțăminte, unde, la început, am avut sarcina de a transporta pantofii de la depozit în magazin și invers. Apoi, la un moment dat, proprietarul, care a aflat, nu știu cum, ce studii am, m-a rugat să țin contabilitatea firmei. Am rezistat zece luni, până când, într-o seară, era de Crăciun, am simțit brusc că nu mai pot respira și am devenit roșu la față ca o pătlăgică. Lângă mine se afla fiica

proprietarului, venită de puțină vreme să-și ajute tatăl și căzută deja în plasa curții insistente pe care i-o făceam. Nu știu dacă atacul de panică (care pe vremea aceea era definit drept o simplă stare de rău) s-a datorat întoarcerii printre numere sau prezenței nerăbdătoarei fete care părea că vrea să mă închidă într-o existență deja predefinită. M-am ridicat și, fără să scot o vorbă, am fugit.

O vreme am făcut-o pe detectivul particular. Era amuzant, trebuia mai ales să urmăresc soții necredincioase. Dar nici ocupația asta n-a durat prea mult. De atâta spionat femei, am sfârșit prin a mă îndrăgosti de una din ele. Pasiunea noastră a fost pe atât de scurtă, pe cât de intensă, la fel ca predica șefului meu, când m-a dat afară. În momentul culminant al relației noastre i-am mărturisit amantei adevărata mea identitate.

Ce mai, ani de zile am rătăcit de la un serviciu la altul numai că să nu mă stabilesc undeva și să mă las subjugat de ideea unui viitor mediocru, dar sigur. Apoi am întâlnit-o pe Caterina. Era secretară în biroul de contabilitate Volpe, unde fusesem catapultat grație intervenției unuia dintre frații mei. Acesta era atât de fericit că m-a ajutat, că n-am avut curajul să refuz oferta, chiar dacă, din prima zi, știam că acel birou nu va fi viitorul meu. Am rămas însă acolo pentru tot restul vieții, timpul necesar ca s-o cuceresc pe Caterina, s-o iau de soție, să-i fac doi copii și să-mi îndrept apoi atenția spre alte femei.

M-am îndrăgostit imediat, prima oară când am văzut-o. Era drăguță, timidă, dar hotărâtă, elegantă, mereu disponibilă, primitoare. Uite, ăsta e cuvântul exact: Caterina știa să primească, cel puțin la început. Iar eu sunt întotdeauna atras de cine îmi permite să sorb iubirea fără să-mi pretindă același lucru.

În anii aceia am început din nou să lucrez în contabilitate, îmi petreceam zilele făcând calcule, căutând casa care urma să ne găzduiască, mobila pentru ea. Apoi, la un moment dat, am hotărât să mă opresc. Nu mai puteam, uram munca aia, matematica, numerele, faptul că lâncezeam la un birou. Îmi uram existența pe care, încă o dată, nu o alesesem.

O viață întreagă am încercat să fug de o muncă sedentară și am dat greș. O viață întreagă am dat șuturi în dreapta și-n stânga crezând că pot să mă sustrag unui destin care părea că vrea să mă închidă în cușcă. Am dat greș. O viață întreagă am

schimbat de mai multe ori direcția numai ca să nu ajung să fiu contabil. Am dat greș.

◆

În orice caz, în perioada aceea Caterina mi-a fost foarte aproape, înțelegea starea mea sufletească și mă îndemna să-mi caut un alt drum. M-am convins că o iubesc mult, deși știam deja că nu simțeam nimic pentru ea, și m-am azvârlit în căutarea unei munci mai potrivite cu felul meu de a fi. Apoi vestea: Caterina era însărcinată. Și așa ea a trebuit să părăsească biroul, iar eu, dimpotrivă, să mă întorc. Contabilitatea mă înșfăcase din nou cu lungile ei tentacule. Nu Caterina a fost de vină, desigur, numai că, inconștient, eu am acuzat-o pe ea și burta ei. Din cauza sarcinii eram obligat să așez pentru totdeauna o piatră deasupra impulsului meu de a mă revolta, din vina soției mele urma să trăiesc o viață pe care n-o voiam. Acela a fost momentul în care am început s-o urăsc. Sveva era încă în burtă și eu eram un soț mizerabil.

Am fost contabil patruzeci de ani. Munca a fost pentru mine ceva secundar, ca o muzică de ascultat în surdină. Viața mea era altceva, copiii, amantele, iubirile imposibile, prietenii și visurile care rămâneau mereu visuri și se transformau, odată cu trecerea anilor, în regrete. Dar acum știu, nu-ți poți trata ocupația ca pe ceva de ținut deoparte, pentru că ocupația nu rămâne acolo. Nu aș fi comis multe din prostiile cu care încercam să dau un sens existenței mele dacă aș fi avut o ocupație care să mă pasioneze.

O pasiune nu te face să-ți iubești soția, nu te învață să te bucuri total de faptul că ești părinte, nu-ți este de folos nici măcar la a-ți scutura de pe umeri praful depus încă din copilărie, e-adevărat, dar cel puțin te ajută să închizi ochii seara și să nu te împiedici în probleme. Eu însă mi-am petrecut viața reproșându-i Caterinei serviciul meu, prea puțina libertate pe care o aveam, alegerile greșite, copiii care-mi furau energia, timpul care se scurgea, ca să nu privesc în față singura realitate: aceea de a nu fi în stare să schimb nimic.

Poate nu sunt chiar atât de puternic cum vreau să dau de înțeles.

Mintea

De câte ori bat la ușa lui Marino, trebuie să aștept zece minute înainte ca el să vină să-mi deschidă. Îi este deja greu să se ridice de pe nenorocitul său de fotoliu, se târâie ca un melc până la ușă și, în sfârșit, înfruntă yala închisă de două ori. Pentru că Marino, printre altele, se teme de hoții care ar putea să-i intre în casă. Nu-i prea clar ce ar putea să fure. Numai că bătrânul încăpățânat nici nu vrea să discute despre asta, așa că trebuie să aștept până când cheia se rotește complet ca să se deschidă ușa. Alte secunde prețioase pierdute din cauza obsesiilor altora. Într-o zi ar trebui să-i explic că să trăiești cu frica permanentă de un pericol nu te ajută să scapi de el, ci doar să arunci pe apa sâmbetei o altă zi a vieții tale. Dar cred, din păcate, că ar fi doar o risipă de timp și energie.

— Marino, nu poți continua să te închizi în casă ca și cum ai trăi într-un cavou.

Înțeleg, după expresia feței, că n-a înțeles ce i-am spus. Dar, în fond, la o anumită vârstă, nu poți avea pretenții, trebuie să te mulțumești cu puținele persoane care ți-au rămas alături. O iau înaintea lui spre salon și mă așez pe divan. Marino vine după mine târându-și picioarele și se prăbușește în fotoliu, imaginea mă face să mă gândesc la un melc speriat care se retrage în cochilia lui.

— Deci? întreabă el. Ce mai faci? Noutăți?

Nu reușesc să-mi șterg din minte imaginea marelui melc care-mi vorbește și-mi pune întrebări. Sunt obligat să închid și să deschid ochii.

— Multe, răspund. Am cunoscut-o pe Emma.

— Da, știu.

— Știi?

— Eleonora mă ține la curent.

— Pisicăreasa?

— Pisicăreasa.

— Babă băgăreață, comentez enervat.

El zâmbește amuzat. Există o mare diferență între organismul lui Marino și mintea sa. E puțin surd, e-adevărat, dar e încă o

persoană inteligentă. Se întâmplă deseori ca trupul să nu parcurgă același drum ca mintea, și atunci te trezești într-o bună zi în fața oglinzii și nu te recunoști.

— Ce ți-a spus?

— Că trebuie să facem ceva pentru tânăra asta și că tu ești un bătrân țâfnos și că nu vrei să te bagi.

— Așa a zis? Că-s un bătrân țâfnos?

— Chiar așa, răspunde. Dar ce s-a întâmplat?

Cine știe dacă e mai mulțumit că Eleonora m-a făcut bătrân sau țâfnos. Înclin pentru prima variantă, adevărurile incomode sperie mai puțin dacă se referă și la alții.

— Neînțelegerea cu Emma e uitată. Ieri-noapte a dormit la mine.

Marino își holbează ochii, apucă brațele fotoliului și se ridică.

— Ce-ai înțeles?

— Spune-mi tu.

Nu știu dacă să mă înfurii pentru gândul obscen care-i umblă prin cap sau să mă umflu în pene pentru că mă consideră în stare încă să seduc o femeie de treizeci de ani.

— A venit să-mi bată la ușă și mi-a mărturisit totul. Mi-a spus că porcul ăla o maltratează de trei ani și că nu are curajul să fugă. Iar aici, în oraș, n-are pe nimeni. Soțul ei era plecat, așa că mi-a cerut să rămână peste noapte la mine. Femeia asta are nevoie de atenție și de puțină omenie.

Marino lasă brațele fotoliului pe care se sprijinea agățat cu unghiile și se cufundă din nou între perne.

— Și tu ce i-ai spus?

— Ce să-i spun? Că dacă nu-l denunță ea, o s-o fac eu. M-a implorat să n-o fac.

— Și-atunci? Nu mai scriem scrisoarea de amenințare?

Mă bucur că Marino se simte parte integrantă din investigație, problema e că mi se pare că nu mă mai distrez ca la început. Când durerea celuilalt se apropie prea tare, începi să simți și tu un junghi.

— O scriem, cum că nu. Chiar dacă nu va servi ca s-o salveze, cel puțin nu stăm cu mâinile în sân. S-ar putea ca ticălosul, data viitoare, să se gândească de două ori înainte de a o bate.

— Atunci trebuie să-ți arăt ceva, zice cu un mic zâmbet întipărit pe chip. Aștept să se extragă din găoace și-l urmez în camera unde ne așteaptă un computer.

— Ai vorbit cu Orazio? Vine să ne ajute?

— Să ne ajute? N-avem nevoie de ajutor! Taci din gură și privește, Toma necredinciosu' ce ești!

Astea zise, se apropie de computer și cu gesturi lente, dar sigure îl deschide. Apoi se așază în fața ecranului și așteaptă. Când computerul e pregătit, îl văd manevrând mouse-ul câteva clipe și, ca prin minune, o foaie albă gata să fie murdărită cu precarele noastre amenințări ne apare în față.

— Grozav! Cum ai făcut?

— Am repetat operațiunea cu nepotul meu, o după-amiază întreagă, răspunde mândru.

— Bravo! comentez și-l lovesc ușor pe umăr.

— Au, Cesare, mai încet!

Uneori uit că sunt înconjurat de persoane cu un picior în groapă deja. Dar sunt mândru de el, în măsura posibilităților lui s-a străduit, pierzând câteva ore, să facă ceva pentru o femeie pe care nici măcar n-o cunoaște. Un mic gest pe care n-o să-l vadă nimeni niciodată și tocmai de aceea are și mai multă valoare.

— Atunci, spune, dictează, sunt gata!

— Scrii tu? întreb alarmat.

— De ce întrebi, vrei s-o faci tu?

— Nu, numai că nu m-am gândit încă la ce să spunem.

— Tu ești mintea, se grăbește să spună Marino, descărnând asupra mea întreaga responsabilitate a operațiunii.

— Atunci… scrie…

Bătrânul are deja mâinile pregătite să se așeze pe tastatură, asemeni unui pianist înainte de a începe să cânte, când sună soneria. Înțepenim și ne aruncăm o privire îngrijorată.

— Ne-au descoperit! șoptește.

— Te-ai prostit de tot? Nici măcar n-am început!

— Și-atunci cine să fie? întreabă cu un firicel de voce.

— Ce știu eu, du-te să deschizi, e casa ta!

Marino îmi dă ascultare și se îndepărtează speriat. Noroc că în timpul războiului era doar un adolescent și n-a trebuit să plece militar, ar fi fost vai de capul lui. L-aș vedea bine într-o vinietă cu Sturmtruppen[5].

Imediat cum deschide ușa aud, fără niciun echivoc, vocea doamnei Vitagliano. În câteva secunde în cameră ajunge și

[5] Benzi desenate comice italiene.

putoarea. Adevărul e că pisicăreasa e ca și cum ar umbla cu o grămadă de pisici moarte în buzunarul paltonului. O aud șoșotind cu Marino în coridor.

— Eleonora a venit să vadă cum merg lucrurile, spune Marino imediat cum intră în cameră.

Perfect, acum chiar că suntem o adunătură de disperați. Bătrânul ia un scaun și i-l oferă musafirei, apoi se întoarce la computer.

— Deci... încerc să reiau firul discuției, scrie: *Vo-iam să vă a-ver-ti-zăm că sun-tem la cu-rent cu fap-tul că vă mal-tra-ta-ți so-ția. Dacă vi-o-len-țe-le vor con-ti-nu-a, vom fi o-bli-gați, cu pă-re-re de rău, să a-ver-ti-zăm a-u-to-ri-tă-ți-le com-pe-ten-te.*

După un sfert de oră și un litru de transpirație punem ultimul punct. Nu mai am nicio idee, dar cred că așa cum e poate să meargă.

— Ați terminat deja? urlă Eleonora.

— Ei, da, cred că da, răspund nesigur.

— Nu-i bine, exclamă ea cu putere.

— Cum nu-i bine?

— Prea moale, trebuie altceva! Marino, scrie așa: *Nenorocitule, știm că-ți bați nevasta. Dacă se mai întâmplă o singură dată doar, venim la tine și-ți rupem amândouă picioarele. Ești avertizat!*

O privesc pe pisicăreasă și nu-mi vine să cred. Marino, însă, râde pe sub mustață în timp ce termină de scris amenințarea.

— Domnilor, e nevoie de o intimidare serioasă. Ticălosul ăla trebuie să facă pe el de frică, nici vorbă de autorități competente!

Marino mă privește, eu fac cu capul un gest care înseamnă că trebuie să vorbească și să spună ce gândește.

— De fapt, mi se pare că Eleonora are dreptate.

Mă întorc să mă uit la bătrâna care, între timp, și-a sprijinit bărbia pe dosul mâinilor așezate pe credinciosul ei baston. Anii au transformat-o într-o vrăjitoare, care însă știe ce vrea. Îmi place. Asemenea Rossanei și asemenea tuturor femeilor care nu se lasă înfrânte de viață.

— OK, sunteți în majoritate. Lăsăm textul așa.

— Și-acuma? întreabă Marino. Ce facem?

— Imprimă, apoi pun scrisoarea în cutia poștală și vedem ce se întâmplă.

Marino mă privește nedumerit.

— Ce-i?

— Nu mi-a explicat cum să fac…

— Să faci ce?

— Să imprim.

— Futu-i, înjur, înainte de a-mi da seama de prezența unei doamne. Dar, din fericire, bătrâna n-a auzit nimic și se uită încă la noi zâmbind fericită.

— Tu știi cum se face? mă întreabă Marino.

— Nu, raportul meu cu tehnologia s-a oprit la telecomandă.

— Atunci nu putem face altceva decât să-l așteptăm pe nepotul meu, Orazio. În seara asta îl sun și-i spun să se întoarcă.

Pufnesc. Ca să scriem și să trimitem o scrisoare avem nevoie de zile întregi, în timp ce afară lucrurile se deteriorează în câteva ore. Salut gașca și urc la următorul etaj. Atârnată de clanță găsesc o pungă. O deschid, înăuntru e o față de masă. Intru în casă și citesc biletul care însoțește darul. E de la Emma. *În felul ăsta data viitoare o să asculți ce-ți spun, în loc să cauți fața de masă. P.S. Mulțumesc.*

Învârt biletul în mână și dintr-odată simt că sunt emoționat. Ca de obicei e de ajuns o femeie să mă facă praf.

La Talibanu

Cred că ultima oară când am avut o întâlnire galantă, încă mai aveam permisul de conducere. De două zile încerc în zadar să găsesc o scuză potrivită, dar faptul că am devenit atât de sincer nu mă ajută, mi se pare că nimic nu rezistă în fața vocii dezamăgite a amantei mele. De fapt, nu mi se pare deloc o idee grozavă s-o păcălesc pe Rossana, dacă ar hotărî că nu mai vrea să mă vadă, aș sfecli-o, ar trebui să-mi găsesc altă amantă, care să nu se comporte însă ca o amantă și să-mi dea voie să adorm lângă ea sau să-mi facă o omletă în bucătăria ei. Și nu sunt sigur că e foarte ușor.

Acum mă trezesc că o aștept aproape de casă ca un licean la prima lui întâlnire. Chiar dacă sunt convins că un licean s-ar simți mai în apele lui. Am o problemă, n-am frecventat-o niciodată pe Rossana în afara lascivelor noastre întâlniri, nu știu cum obișnuiește să se îmbrace, dacă poartă pantofi cu tocuri înalte, o pălărie, o blană, dacă se machiază excesiv. Ar putea apărea în fața mea în trening sau cu o haină leopard și cu ciorapi de plasă. Dacă ar fi așa, m-aș preface că n-o cunosc și m-aș fofila pe prima străduță întunecată.

Nu trebuia s-o invit, relația noastră a funcționat doi ani, acum însă m-am apucat să complic lucrurile. Adevărul e că-i știu pe dinafară trupul, dar nu știu nimic despre caracterul ei. Sau în cel mai rău caz, știu doar o variantă. Și mă tem că celelalte n-o să-mi placă.

Așa că încerc să nu mă gândesc și îmi îndrept atenția spre strada pustie care se cațără spre colină. Pufnesc și-mi aprind o țigară. Iată un alt lucru despre care nu-mi aminteam că se întâmplă atunci când frecventezi o femeie: așteptarea. Din multele mele virtuți, ei bine, nu face parte și răbdarea. Detest să aștept, mă enervez, fumez fără încetare și încep să mă doară picioarele. Cu Caterina era unul din motivele de ceartă. Eu eram deja gata, când ea trebuia încă să-și îmbrace fusta, atunci coboram la intrare și-mi aprindeam o țigară, apoi două sau trei, în funcție de așteptarea mai mult sau mai puțin lungă. Când, în sfârșit, apărea, buna mea dispoziție se dusese pe apa sâmbetei,

așa că la prima ocazie găseam un expedient ca s-o provoc. Deseori nici nu-mi răspundea, dar când se hotăra, îmbufnată, s-o facă, ne certam și ne stricam ieșirea în oraș. I-am stricat multe seri soției mele. Dacă mă gândesc bine, mi-am stricat multe și mie. Odată, cu un an înainte să moară, m-a rugat s-o duc la Starita, o vestită pizzerie la Materdei. Problema e că erau deja acolo zeci de persoane care stăteau de vorbă așteptându-și rândul, ar fi trebuit să așteptăm cel puțin patruzeci și cinci de minute, prea mult pentru posibilitățile mele. Așa că am spus că n-aș fi rămas pentru nimic în lume și am plecat iritat. Ea a venit după mine, fără să scoată o vorbă, dar îmbufnată, și toată seara (petrecută într-o nenorocită de cârciumă, aflată nu prea departe, unde am mâncat o nenorocită de pizza) nu mi-a adresat niciun cuvânt.

Mă uit la ceas: aștept de cincisprezece minute și accesul de furie începe să nu mai poată fi controlat.

Nu se prea poate face nimic, de puține ori ies învingător în lupta cu mine însumi pentru a deveni mai puțin urâcios. Sunt aproape sigur că atunci când va apărea Rossana n-o să fiu în stare să-mi ascund furia și o să stric toată seara. Numai că ea iese pe poartă și e nu numai foarte frumoasă, ci și impecabilă, cu un minunat palton lung care-i acoperă picioarele și o pereche de pantofi cu toc nu prea înalt. Mă uit la ea încântat și mi se pare că o văd pentru prima oară. E o altă Rossana, diferită de cea pe care învățasem să o cunosc. Îi ies în întâmpinare schițând un zâmbet și-mi dau seama că nu sunt singurul care se simte stânjenit. Și totuși suntem majori și vaccinați, ar trebui să fim mai dezinvolți. Chestia e că am parcurs drumul în sens invers, mai întâi ne-am culcat împreună și după aceea am mers la cină. Iar la vârsta noastră e greu de acceptat ca lucrurile să nu aibă o logică. Și-apoi, cine știe de ce, deși de obicei nu mă gândesc la ce face Rossana, în seara asta însă mi se pare că nu pot să uit.

— Ce mai faci? mă întreabă.

— Bine, mulțumesc. Luăm un taxi?

— E departe?

— Douăzeci de minute pe jos.

— Atunci hai să mergem pe jos, așa îmi povestești câte ceva despre tine.

Noul ei rol n-a făcut-o să-și piardă obișnuita sinceritate. Un

punct în favoarea ei.

— De ce, nu mă cunoști destul? Să știi că tu știi mai multe lucruri despre mine decât copiii mei.

Se uită la mine mulțumită și mă ia de braț. Acum chiar părem doi oameni care sunt de mult împreună și care au hotărât să iasă ca să mai animeze puțin o căsnicie intrată deja în putrefacție.

— Și tu ești cel care mă cunoaște cel mai bine.

— Clientul tău cel mai bun, comentez zâmbind ușor. Devine serioasă.

— Nu, cu clienții nu merg la cină, îmi răspunde.

Atunci ce sunt eu? Aș vrea s-o întreb, dar mă tem să aud răspunsul.

— Am reușit să aflu numele patronului băiatului meu și adresa magazinului, spune după o clipă de tăcere.

— Bine, să mi le scrii pe amândouă, ca să mergem să schimbăm două vorbe cu domnul ăla.

Pe chip i se așterne o expresie fericită. E mulțumită și nu încearcă s-o ascundă. De-ar fi suficient să inviți o femeie la cină ca să te simți atât de grozav! Nu mă păcălește însă, poate să tot zâmbească, să spună glume, să vorbească într-o italiană impecabilă, să încheie seara într-o manieră perfectă, și totuși nu poate șterge din priviri senzația de nepotrivire pe care o duce cu ea. Rossana e una din multele persoane care ca să trăiască își cere scuze, ca și cum existența ei ar putea deranja pe cineva.

Mergem încet și din când în când aruncă priviri furișe vitrinelor de la magazinele închise deja. Cred însă că am fi făcut mai bine să luăm un taxi, și pentru că la un moment dat, în spatele nostru, un scuter claxonează. Mă întorc din instinct și văd doi băieți cu o creastă în vârful capului, țigara în colțul gurii și gâtul acoperit de tatuaje. Mă privesc cu o expresie aspră, în contrast cu chipul lor adolescentin. Ar vrea să aibă spațiu pe trotuar. Problema e că n-am niciun chef să le dau satisfacție, așa că nu mă mișc. Atunci unul din ei strigă:

— Hei, bunicule, tre’ să trec! Dă-te la o parte! Rossana mă strânge de braț, încercând inutil să mă oprească.

— Lăsând la o parte faptul că nu-s bunicul tău, dacă nu ți-ai dat încă seama, ăsta e un trotuar!

Dar ei nici măcar nu-mi răspund și-și vâră botul scuterului în singurul spațiu disponibil aflat între mine și însoțitoarea mea. O

clipă mai târziu au dispărut deja printre miile de străduțe întortocheate din Cartierele Spaniole aflate în spatele nostru. Păcat, le vedeam deja gurile căscate în fața rolului pe care l-aș fi jucat. De data asta m-aș fi travestit în carabinier.

— Ții chiar așa de mult să fii bătut? întreabă Rossana.

— N-ar fi făcut-o. Și nici eu nu reușesc să tac din gură.

— N-are niciun rost s-o faci pe eroul în orașul ăsta, încă n-ai înțeles?

Ba da, numai că exact aici e nevoie de eroi, nu la Milano sau Torino.

Ea zâmbește amar și-mi spune:

— Oricum, nici nu te-au băgat în seamă.

— E-adevărat, dar dacă ar trebui să deschid gura numai atunci când sunt sigur că voi fi ascultat, aș rămâne mut pentru tot restul zilelor.

Rossana râde ușor și mă ia din nou de braț.

— Cum a fost la expoziția fiului tău? întreabă, dornică să revină la seara pe care o petrecem împreună.

— Foarte bine, era mulțumit.

— Și tu? Te-ai simțit bine?

— Apetitivele erau bune.

— Prostule, voiam să știu dacă ai petrecut un pic de timp cu copiii tăi.

— Cu Sveva, Dante era ocupat să-i măgulească pe dragii lui colecționari.

— Nu vorbi așa.

— Ăsta-i adevărul.

— Cum e fiica ta?

— Nevrotică.

Se oprește și se uită la mine.

— Cesare, reușești să spui ceva drăguț despre familia ta?

Adevărul e că mi-e foarte greu. De obicei, un părinte nu vede defectele copilului său, eu însă le văd doar pe ele.

— De fapt mă enervează la culme. E o femeie nefericită care nu se oprește o clipă ca să înțeleagă chestia asta.

— Nu-i deloc ușor. Poate are doar nevoie de ajutor.

— Cum să nu! Ca vecina mea care se lasă bătută de soț. Rossana mă privește cu niște ochi pe care un rimel excelent i-a făcut foarte mari, apoi spune:

— Și tu de unde știi?

— Îi aud, și am cunoscut-o. I-am spus chiar că vreau s-o ajut, dar a refuzat.

— Scuză-mă, dar ce legătură are asta cu Sveva?

— Are. Nimeni nu poate fi salvat dacă nu vrea. Iar Sveva nu vrea.

Rossana pufnește.

— Tu petreci prea mult timp singur, comentează după câtva timp.

— De ce crezi asta?

— Pentru că prea ești tare de cap.

Ciudat, Caterina spunea cam același lucru.

— A, uite, aici lucrează fiica mea. Și-i arăt ușa de la biroul Svevei.

Rossana se uită la clădire și comentează:

— Trebuie să fie o avocată importantă dacă are biroul în plin centru. Ar trebui să fii mândru de ea.

— Chiar sunt, spun, în timp ce, cu coada ochiului, observ un detaliu ce-mi atrage atenția, dar nu atât pentru ceea ce face, cât pentru că știe să se facă respectată. Într-un anumit fel seamănă cu mine.

— Atunci are un caracter urât, glumește Rossana, dar eu n-o ascult, prins cum sunt de detaliul observat cu puțin înainte.

Mă gândesc dacă e cazul să mă întorc, apoi hotărăsc să nu-i stric seara partenerei mele și schimb vorba.

— Ascultă, da' tu de ce ești aici cu mine? întreb.

— În ce sens?

— Ce crezi cu adevărat despre mine? Nu mi-ai spus niciodată, continui.

Rossana ia o pauză înainte de a răspunde:

— Cred că tu ești un om frumos care face totul ca să pară urât.

Iată motivul pentru care ies cu Rossana, o invit la cină și petrec mai mult timp cu ea decât cu nepotul meu: îmi aruncă în față adevărul fără să-și facă prea multe probleme.

— Hm, să spunem că cine ține la mine preferă să mă vadă așa.

— Și cine-ți spune că eu țin la tine? întreabă ea ironic.

— E sigur, altfel nu te-ai fi culcat cu mine, șoptesc, frumusețea nu e una din calitățile mele!

Râde, iar eu mă gândesc că, oricât m-aș strădui, nu reușesc

deloc să-mi scot din cap detaliul observat lângă biroul Svevei.

— Ascultă, exclam în cele din urmă, trebuie să mă întorc să controlez ceva, te deranjează? Nu pierdem mai mult de zece minute.

— Ce anume? întreabă.

— Nimic, o prostie. Numai că dacă nu mă duc să văd, îmi rămâne ghimpele.

Rossana se lasă dusă fără să opună rezistență. Ajungem din nou lângă biroul fiicei mele, iar detaliul e încă acolo.

— Vezi mașina aia? o întreb pe Rossana indicându-i un SUV aflat în fața mea.

— Care?

— Mașina aia mare și neagră parcată lângă biroul Svevei.

— Da, răspunde ezitând.

— N-aș vrea să greșesc, dar mi se pare aceeași mașină în care acum câteva zile am văzut-o cu un bărbat.

Rossana mă fixează câteva secunde, în timp ce eu nu-mi iau privirea de la SUV, ca și cum aș fi o felină, cu gâtul ridicat și urechile ciulite, atât cât reușesc. Am găsit întotdeauna curioasă maniera în care animalele reușesc să rămână concentrate minute interminabile, în așteptarea celei mai mici și insignifiante mișcări. Dimpotrivă, pentru a atrage atenția unei ființe umane, nu e suficient nici măcar să-i dai o palmă.

— Uită-te acolo sus, vezi lumina aceea aprinsă? E biroul Svevei.

— Și ce-i cu asta? întreabă, după un timp ce îmi pare interminabil.

— Deci ar putea fi aceeași mașină, iar el ar putea fi acolo sus cu Sveva.

Rossana râde. Mie însă ipoteza asta nu mi se pare absolut deloc amuzantă.

— Uite, ceva ce nu cunoșteam despre tine. Ești paranoic.

Dac-ai ști câte lucruri nu știi despre mine încă! În așternut, vezi la un bărbat doar defectele minore.

— Prefer să spun că am spirit de observație. Fiică-mea are o relație extraconjugală.

— De ce? Fiindcă a fost în mașină cu un tip?

— Chestia e că fantomaticul tip și-a pus mâna pe coapsa ei când a salutat-o. Nu mi se pare că oricine duce acasă o colegă sau o prietenă își pune mâna pe coapsa ei drept recompensă.

Altfel, orașul ar fi plin de obsedați care s-ar oferi să vă ducă acasă.

Rossana continuă să se amuze, cuvintele mele par să-i creeze bună dispoziție. Eu însă rămân cât se poate de serios, iau celularul și o sun pe Sveva.

— Ce faci?

Nu-i răspund, pentru că telefonul sună deja.

— Tată.

— Ciao, Sveva, ce mai faci?

— Bine, de ce?

Mi se pare că gâfâie. Rossana se apropie de urechea mea să asculte.

— Așa, voiam doar să știu dacă totul e bine…

Tace o vreme, apoi răspunde cu o voce slabă:

— Sigur, totul e bine.

— Mi se pare că ești nu știu cum, agitată parcă.

— Ce spui? Nu sunt obișnuită să mă suni și nici cu continuele tale interogatorii din ultimele zile.

Adevărul e că mă comport ca un bătrân ramolit care nu mai are o viață a lui și încearcă s-o trăiască pe cea a copiilor săi.

— Voiam să te salut. Unde ești, acasă?

— Ce? Da, sunt acasă.

Vocea îi sună nesigur. Îmi cunosc fiica, știu că se lasă cu greu dominată, dar dacă se întâmplă, atunci nu mai știe cum să se apere și se predă dușmanului ca un pui lipsit de apărare în fața șefului haitei. Dar nu mă las impresionat, vreau să merg până la capăt.

— Dă-mi-l pe Federico la telefon. Vreau să-l salut.

Din nou tăcere.

— Tată, nu-i momentul, trebuie să facă baie și să meargă la culcare. Eventual te sun mâine, scuză-mă, și închide înainte ca eu să mai pot spune ceva.

Mă întorc spre Rossana care mă privește curioasă.

— Fiică-mea îmi spune o grămadă de gogoși, comentez și vâr telefonul în buzunar.

— E normal, roți copiii o fac, încearcă ea să mai atenueze lovitura.

— Sunt sigur că e acolo sus cu amantul ei.

— Și dacă ar fi? Ce poți face tu? E viața ei.

Același lucru i l-aș fi spus și eu unui prieten, lui Marino, de

exemplu, care are prostul obicei să-și vâre nasul în viața fiicei sale. Așa cum fac eu acum.

Lumina din încăpere se stinge. O iau pe Rossana, ocupată încă să dea sfaturi pe care nu le ascult, și o duc la adăpost, în spatele unui furgon. Se uită la mine ca la un nebun. Nu sunt nebun, dragă Rossana, sunt un transformist, ți-am spus deja. Acum joc rolul detectivului.

— Cesare, eu nu vreau să particip la asta, mi se pare cât se poate de incorect să-ți spionezi fiica!

Dacă ai ști câte alte lucruri incorecte fac în fiecare zi, dragă Rossana. Chiar și să continui să-ți las banii pe noptieră mi se pare cam incorect pentru amândoi, și totuși în cazul ăsta nu spui nimic.

— O clipă doar, și plecăm, răspund, cu privirea ațintită pe intrarea în clădirea cu biroul Svevei.

— Întârziem… încearcă să se împotrivească ea.

Zgomotul electric al ușii anticipează ieșirea Svevei. Casc ochii, lângă ea se află un bărbat distins de vreo șaizeci de ani, cu părul alb și burtă. Cei doi privesc în jur circumspecți înainte de a intra în SUV-ul care se deschide cu un *bip.* O aud pe Rossana șoptind: „Aveai dreptate…”

Mașina dă înapoi și pornește. Brusc nu-mi mai pasă nici de cină, nici de Rossana și nici că n-o să mai fac dragoste pentru tot restul zilelor, o apuc pe partenera mea de braț și alerg către capătul străzii, unde se află stația de taxiuri.

— Ce faci? urlă ea ținându-și strâns poșeta.

— Trebuie să-i urmărim!

— Ești nebun!

Da, sunt nebun, dar trebuia să-ți dai seama mai devreme. Ai avut doi ani ca să-ți dai seama, fetițo, acum e prea târziu, și dacă nu-ți miști fundul pierdem mașina de teren și adio urmărire.

Opresc brusc un taxi și-i ordon șoferului să urmărească mașina. Gâfâi și abia reușesc să vorbesc, cu toate astea trebuie să mă scuz cu Rossana:

— Îmi pare rău că-ți stric seara, dar trebuie să înțeleg ce face fiică-mea.

Nu-mi răspunde, atunci mă adresez taximetristului cerându-i să meargă mai repede. Omul bombăne ceva și accelerează un pic, evident că nu-i pasă de urmărire. La un semafor roșu însă,

se oprește o clipă, înainte ca SUV-ul s-o șteargă mai departe, Atunci mă aplec în față exclamând:

— Ce faceți? Continuați. Mergeți înainte!

Se întoarce spre mine și cât se poate de nepoliticos spune:

— Auziți, nu mă interesează problemele voastre, nu vreau să iau o amendă!

Atunci mă simt dator să fac recurs la una din obișnuitele mele deghizări.

— Poate nu m-ați recunoscut, sunt chestorul și urmăresc un răufăcător. Vă ordon să treceți pe roșu, altfel mâine rămâneți fără licență!

Devine palid, își scoate șapca și răspunde:

— Scuzați-mă, domnule chestor, nu v-am recunoscut.

Apoi se întoarce, vâră într-a-ntâia și pornește cu un scrâșnet de cauciucuri. În câteva clipe suntem din nou în spatele prăzii. Rossana, în sfârșit, zâmbește, eu îi răspund. N-am greșit alegând-o pe ea, își vinde trupul ca să trăiască, dar e singura care se amuză la orice prostie de-a mea. Iar la vârsta mea ai nevoie de o femeie care să te facă să crezi că mai ești încă o un bărbat plăcut, și nu un bătrân bun de abandonat pe un fotoliu în fața televizorului.

Mașina se oprește cu câteva străzi înainte de casa Svevei. Cei doi vorbesc, se sărută, în sfârșit ea coboară și pleacă. Nu pot să nu mă gândesc la momentul în care, peste câteva minute se va afla în fața lui Diego și a lui Federico, la cum va face ca să ascundă înșelătoria. Credeam că sunt foarte bun la așa ceva, dar poate că nu-i adevărat, poate copiii au puteri paranormale, pentru ei nu există masca pe care o punem când ne întoarcem acasă. Credem că suntem protejați, dar de fapt suntem goi. În Sveva mă regăsesc pe mine. Eu o înșelam pe mama ei, ea își înșală soțul.

Taximetristul mă privește, cred că vrea să știe ce să facă, dar eu sunt chestorul și are prea mult respect pentru rolul meu ca să pună întrebări.

— Urmărește mașina, spun în sfârșit, pe un ton sec, așa cum se cuvine pentru un reprezentant al autorității.

Rossana îmi aruncă o altă privire, a nu știu câta din seara asta, eu dau din cap, ca și cum aș spune că știu ce fac. Taximetristul transpiră, se vede că e îngrijorat, poate crede că urmărește un important boss al Camorrei, în loc de un bătrân cu

burtă și o mașină de bișniță. Pe vremea mea exista Fiatul 500, în care dacă erai prea înalt trebuia să conduci cocoșat, azi însă există speciile astea de transatlantice, care nu e clar la ce servesc. Lumea devine pe zi ce trece tot mai strâmtă, și totuși continuăm neabătuți să producem lucruri tot mai mari.

Dar acum am alte probleme care mă preocupă. De exemplu, mi-am petrecut ultimele zece minute întrebându-mă de ce Sveva preferă să-și petreacă prețiosul ei timp în brațele unei scroafe bătrâne, în loc să fie acasă cu soțul ei și cu Federico. Apoi am înțeles. O femeie caută în afara căsătoriei ceea ce nu găsește în interiorul ei; Diego e un băiat cumsecade, dar e prea bun, ca Marino. Am spus deja ce cred despre oamenii buni. Asta înseamnă că specialitatea individului pe care-l urmărim e răutatea, și nu pot să permit ca fiica mea să sfârșească în ghearele unui om perfid, chiar dacă e simpatic, sigur de el, vesel și jovial. Mă are deja pe mine cu asemenea trăsături.

— Ce vrei să faci? întreabă cu un firicel de voce Rossana.

— Nu știu.

De fapt știu, numai că nu mai sunt chiar atât de sigur. În fond, ce drept am eu să hotărăsc pentru fiica mea? Eu nu tot așa am făcut? Însă întrebarea care mă chinuie e alta: sunt chiar sigur că e mai bine să-ți petreci viața alături de un om bun și generos, dar plictisitor, în locul unuia simpatic, dar egoist? Răul știe să se ascundă și în spatele unui chip afabil. Numai că am intrat deja în joc și trebuie să aflu ceva mai mult despre boșorogul care se culcă cu Sveva. Și eu, care eram preocupat de gusturile sexuale ale lui Dante! În comparație cu partenerul Svevei, artistul sociabil pare un fotomodel.

SUV-ul se oprește pe faleză. Bărbatul pune avariile, coboară din mașină și intră într-o tutungerie. Când iese, are în gură un trabuc și în mână o pungă plină cu niște chestii colorate. Întind gâtul să văd mai bine și-mi dau seama că e vorba de animăluțele alea din plastic care le plac atât de mult copiilor, inclusiv nepotului meu. Odată i-am cumpărat o cutie care conținea un staul, câțiva purcelași, două văcuțe pătate și niște oi. Federico s-a jucat doar până a reușit să construiască staulul și să pună animalele înăuntru să pască. După câteva zile vesela fermă zăcea tristă într-un sac împreună cu alte mii de jucării care încetaseră deja să mai aibă vreun rol, la fel cu mașinile care ruginesc pe terenurile de lângă autostradă.

Bărbatul se urcă în mașină și pleacă. Privesc în jur, suntem foarte departe de restaurantul nostru urmărind o persoană care, pe lângă faptul că are o relație cu fiica mea, o mai fi având și vreun nepot pe undeva prin oraș. Poate nu e chiar așa de rău. Poate nu e întotdeauna corectă ecuația conform căreia în afara căsniciei se caută ceva diferit. Poate unele persoane simt doar nevoia să regăsească, grație unei figuri noi, un parfum diferit sau niște ochi care te privesc cu curiozitate.

— Bine, lăsați-ne aici! exclam, semn că mă predau.

Taximetristul oftează, ca și cum ar fi scăpat de un pericol grav și-mi oferă cursa, a nu știu câta din viața mea.

— Da' știi că ești o figură? comentează Rossana.

Am pierdut cina galantă. I-am stricat seara pentru o criză de gelozie adolescentină și-acum o să mă trimită la dracu'.

— De fapt, nu m-am distrat niciodată așa la prima întâlnire! continuă satisfăcută.

Ce femeie, Rossana, dacă aș avea cu zece ani mai puțin aș lua-o de nevastă. Ne îmbrățișăm și ne aflăm din nou față în față, cu gurile la doar câțiva centimetri una de alta. Mă trezesc și mă îndepărtez, n-o pot săruta, nu acum, nu aici, în mijlocul străzii. Dacă cineva ar chema poliția pentru gesturi obscene în public, n-aș putea să nu-i dau dreptate.

— Îmi pare rău, dar mă enervează la culme s-o văd pe fiică-mea cu un astfel de bărbat!

— Nu-ți face probleme, te înțeleg, spune ea. Într-adevăr nu știu ce găsește la bătrânul ăla.

— Mulțumesc de compliment!

— Prostule, ziceam bătrân pentru ea.

Mă uit în jur. În fața noastră e o tarabă unde se fac sendvișuri. Îmi vine o idee.

— Ascultă, și dacă ți-aș oferi un sandviș la *Talibanu,* uite acolo, în față?

Se întoarce și izbucnește în râs, apoi îmi prinde mâna și-și încolăcește degetele pe ale mele. E de necrezut, simt un fior trecându-mi rapid prin brațși topindu-se în spate. Ultima femeie cu care am avut o asemenea intimitate cred că a fost soția mea. Mâinile mele, zbârcite și acoperite de pete deja, sunt mai obișnuite să pipăie o fesă decât să atingă ușor palma altcuiva. Vârsta este cea care înaintează devorând inevitabil puțina poezie care-și mai găsește loc în mine.

Îi cumpăr un sandviș cu cheeseburger, iar mie un hotdog cu varză murată, chiar ideal pentru prima întâlnire galantă. Dar din galant în seara asta n-a rămas prea mult, doar paltonul pe care Rossana și-l ridică puțin înainte de a se așeza pe parapetul care delimitează strada. Mă așez și eu, trag o dușcă bună din sticla de bere rece ca gheața, apoi i-o dau. În spatele nostru se odihnește senină marea, în care se oglindesc luminile vilelor din Posillipo[6], unde oamenii de vârsta mea cinează cu tacâmuri de argint și servitori în spatele lor. Eu însă beau direct din sticlă și, dacă aș putea, aș da drumul unui râgâit sonor care ar liniști o clipă sărmanul meu stomac întors pe dos.

— În orice caz, în seara asta am înțeles că fiul meu e pe mâini bune, comentează ea la un moment dat. Dacă Sveva, așa cum spui, seamănă cu tine, va fi o leoaică la tribunal!

Rămânem așezați pe parapet o oră, râzând de noi și de viață, până când ea îmi amintește că s-a făcut târziu și că a doua zi trebuie să lucreze. Într-un astfel de context, cu marea și Castelul dell'Ovo în spatele nostru, cu familiile care se plimbă și Vezuviul care ne spionează, am uitat de meseria Rossanei, am uitat că sunt doar un client al ei bătrân și ramolit. Am uitat că viața e asemenea orașului ăstuia, o orbire. Toate luminile, zâmbetele oamenilor, tarabele, cărucioarele cu vată de zahăr, bicicletele care claxonează frenetic, luna care se reflectă în apă și luminează Capri în depărtare nu sunt cine știe ce în comparație cu multele bulevarde murdare și uitate de lume, cu lamentarea străduțelor care mustesc de violență, cu privirile înspăimântate ale celor care încă n-au înțeles cum să se confrunte cu cealaltă fată a orașului.

Ne ridicăm și ne îndreptăm spre un taxi, piesa de teatru s-a terminat, ne întoarcem la realitate. Dar sunt totuși mulțumit, la începutul serii mă temeam că voi cunoaște o femeie diferită, care n-o să-mi placă, dar am înțeles că nu există alte versiuni ale Rossanei, ea e mereu aceeași, în lenjerie sau cu o bluză și o fustă, pe o saltea sau pe un parapet. Cine știe dacă o să-i cucerească și pe copiii mei.

Sunt acasă deja când primesc un mesaj pe telefon. E ea. După nenumărate încercări, reușesc în sfârșit să citesc textul. Zice: *Mulțumesc pentru seara asta minunată, n-o s-o uit!*

Mi se umezesc ochii, arunc telefonul cât acolo pe divan și mă

[6] Cartier din Napoli

duc în baie. Fir-ar să fie, la vârsta mea mă mai emoționez încă pentru cuvintele unei femei. Așezat pe wc, buzele mele se hotărăsc să spargă tăcerea casei: „Voiam doar să-ți spun că în seara asta o femeie mi-a strâns mâna și m-a emoționat cum nu mi s-a întâmplat de mult. Știu, nu-i frumos că ți-o mărturisesc tocmai ție. Dar ești singura căreia puteam să i-o spun. Noapte bună!”

Apoi trag apa și mă duc la culcare.

Despre Sveva e mai bine să nu-i povestesc nimic.

Suntem în doi

Beculețul mă avertizează că liftul, ca de obicei, e oprit la etajul șapte. E probabil un magnetism cosmic, o lege a gravitației care funcționează invers și care atrage ascensoarele la ultimul etaj. Apăs pe buton și aștept ca bătrâna cutie să vină să mă ia. Cu câțiva metri mai sus o ușă se închide violent, după care cineva o ia la fugă pe scări. Mă uit în sus și-l văd pe vecinul meu bătăuș, care coboară ca un nebun. Inima începe să-mi bată cu putere, pentru că bărbatul nu merge repede, ci fuge. Iar dacă fuge e pentru că i-a făcut rău Emmei.

Hotărăsc să-l înfrunt.

Imediat ce-mi observă prezența, încetinește și-și strânge ochii. E clar că n-a uitat încă lecția pe care i-am dat-o. La un metru de mine se oprește și cere voie să treacă, dar eu nu mă clintesc din loc. Am tahicardie, amețesc și pe frunte mi se adună broboane de sudoare. Cu toate astea nu dau înapoi, un general n-ar face-o.

— Mă lăsați să trec? întreabă.

Îl fixez. E transpirat, are părul ciufulit și pupilele dilatate.

— Ce s-a întâmplat? reușesc să întreb.

— Ce să se întâmple? zice el.

— De ce alergați?

— Da’ ce, nici să alergi nu mai e voie în blocul ăsta?

Îmi e destul de greu să-i fac față cu o frază de bun-simț.

— Soția dumneavoastră unde e?

Se retrage o clipă, înainte să decidă să mă atace.

— Ce vă pasă?

Simt cum se lipește maioul de mine de transpirație și cum mi se așterne o ceață pe ochi. Acum nu mai e vorba despre o mică glumă nevinovată, ci risc cu adevărat să fiu bătut. Iar la vârsta mea nu cred că aș scăpa doar cu câteva vânătăi.

— Îmi pasă în cazul în care vă mai permiteți să o maltratați!

Am spus-o. Mă privește furios înainte să-și piardă controlul.

— Cară-te de aici, ramolitule! și mă împinge cât colo.

Și în clipa următoare e afară.

Din fericire peretele mă susține, așa că reușesc să nu cad,

cum se întâmplă cu punga de cumpărături, al cărei conținut se împrăștie pe jos. Nenorocitule, jur c-o să mi-o plătești! Da, dar cum?

Îmi așez ca lumea ochelarii, care aproape-mi căzuseră de pe ochi, apoi încerc să-mi recuperez produsele. În bloc e un continuu du-te-vino, imediat cum chemi ascensorul apare cineva care te obligă să te înghesui în cabină și să vorbești despre timp. Când însă am nevoie de ajutor, nu-i țipenie de om.

Reușesc în sfârșit să ajung în casă. Mă duc direct în bucătărie, pun pachetele pe masă, vâr două cutii de alimente în congelator, apoi, fără să-mi scot măcar jacheta, bat la ușa Emmei care iese după un timp care mi se pare infinit. Are buza spartă și-și sprijină un braț cu mâna. Mă uita la ea stupefiat și pentru o clipă instinctul îmi spune să mă duc să-l caut pe ticălos. Apoi îmi dau seama că e mai bine s-o ajut, pe el am tot timpul să-l pedepsesc.

— Pot? întreb.

— Dacă se întoarce, te omoară întâi pe tine și apoi pe mine.

Pentru prima oară ipoteza ei nu mi se pare chiar atât de neverosimilă, bărbatul ăla e un nebun periculos. Atunci o iau de brațul sănătos și o duc la mine. Mă lasă. Aprind lumina din baie, și îi dezinfectez rănile cu vată și spirt, apoi încerc să-i mișc brațul. Emma strigă de durere.

— Te-a lovit și în burtă?

Dă din cap în semn că nu. Doar la insistența privirii mele îngrijorate adaugă:

— Nu, nu, îți jur, am fost atentă să mi-o apăr.

Iisuse, cum să poți asista la așa ceva fără să intervii? Nu reușesc.

— Trebuie să mergem la spital și să spunem adevărul la poliție. Să-l denunțăm pe ticălosul ăsta!

— Nu, te rog, izbucnește în plâns, nu-mi face asta!

— De ce? De ce nu vrei să te ajut? De ce-l aperi?

— Îți jur că o să scap de el cât pot de repede. Dar, te rog, nu-l denunța, ar fi mai rău doar…

— Nu te-nțeleg… șoptesc.

Chem un taxi. Odată ajuns acolo o să spun adevărul, orice s-ar întâmpla. Chiar dacă Emma mă va urî, spunându-mi că e viața ei, o să fac ce trebuie făcut.

La Urgență așteptăm împreună cu alte persoane într-o

cameră mare cu puține scaune și multe tărgi pe care se află bolnavi tăcuți. Nu scoatem o vorbă, ocupați să privim în jurul nostru, apoi, la un moment dat, mă întorc și o întreb:

— Cum ai putut să te îndrăgostești de un asemenea bărbat?

Emma oftează ținându-și în continuare brațul.

— Nu știu, nu-mi mai aduc aminte.

— Și de ce nu mă lași să te ajut?

— Cesare, tu nu înțelegi. Dacă l-am denunța în seara asta, n-am mai avea altceva de făcut decât să fugim. Și tu, și eu!

Nu, nu înțeleg. Și nici n-o să înțeleg vreodată.

— De ce te-a bătut de data asta?

Își întoarce capul în cealaltă parte.

— Nu vrei să-mi spui?

Răspunde fără să se uite la mine:

— N-am vrut să fac dragoste. Mă temeam pentru copil. S-a înfuriat îngrozitor.

Nu spun nimic, n-aș ști ce să spun.

— Îmi pare rău că te-am amestecat în asta, șoptește după câteva clipe de tăcere.

— Ce spui!

— Nu trebuia să intru la tine în seara aia.

— Ai făcut bine.

— Vrei să știi adevărul? întreabă privindu-mă drept în ochi.

Dau din cap în semn că da.

— A fost deja denunțat de fosta lui parteneră pentru maltratare. Procesul e pe rol.

Clatin din cap și oftez, ea continuă:

— Dacă l-aș denunța, ar ajunge direct la închisoare.

— Și tu nu vrei? întreb pe un ton prea înalt.

— Vreau doar să-mi fie mie bine, nu să-i fie lui rău.

Chiar și cu fața tumefiată și cu sângele închegat în colțul gurii mi se pare foarte frumoasă. Dacă aș avea vârsta ei, aș sfida lumea întreagă ca s-o am și s-o apăr.

— Cum poți vorbi așa? Aproape ți-a rupt brațul!

O lacrimă îi alunecă pe obraz și cu mâna sănătoasă o șterge imediat. Viața a învățat-o să nu-și arate durerea.

— Nu vreau să-l distrug, vreau doar să-l părăsesc.

— Și nu-ți pasă de celelalte care vor veni după tine. De cele cărora ai putea să le salvezi viața cu gestul tău?

Se întoarce și mă privește fix, cu o expresie de frustrare

întipărită pe chip.

— Crezi că nu m-am gândit la asta? Că nu cer în fiecare noapte iertare pentru lipsa mea de curaj?

Suferința se revarsă în lacrimile care-i alunecă încet pe obraz. Nu știu ce să spun și încerc să-mi înfrânez dorința de a o îmbrățișa.

Încetează să plângă după puțin timp și se strânge în ea cu un icnet, ca un vechi autobuz ajuns la destinație. Apoi rămâne așa, privind în gol, cu buzele întredeschise încercând să tragă cât mai mult aer în piept. Mă uit la ea și privirea îmi e atrasă de defectul care o face unică, de detaliul care m-a atras chiar de la început.

— Dintele ți l-a rupt el? întreb, își atinge incisivul cu limba.

— Ăsta?

— Da.

Zâmbește, prima dată în seara asta, și răspunde:

— Nu, mi l-am rupt când eram mică. Am căzut cu bicicleta.

— Îmi place, spun.

— Îți place? Dintele rupt?

— Da, dintele rupt.

— Chiar că ești ciudat, spune, cu o clipă înainte să fie chemată înăuntru.

În încăpere, așezat la un birou, se află un doctor, lângă el un bărbat îmbrăcat într-o salopetă verde ține în mână un teanc de hârtii de semnat. Emma și cu mine rămânem în picioare așteptând un semn. Doctorul nici măcar nu se uită la noi și continuă să semneze. Asistentul însă ne privește pe furiș. Doar când a terminat de semnat și ultima hârtie, medicul se ridică, prinde brațul Emmei, încearcă să-l sucească, dar se oprește la strigătul tinerei. Atunci începe să se uite pe rând la echimozele și zgârieturile de pe corp. Apoi se întoarce spre mine. Îi arunc și eu o privire cercetătoare până când întreabă:

— Dumneavoastră cine sunteți, tatăl?

— Un prieten, răspund serafic.

Bărbatul începe să suspecteze ceva și, întors spre Emma, continuă interogatoriul.

— Ce vi s-a întâmplat, domnișoară?

— Am căzut cu bicicleta.

Bicicleta, din nou. Mă întreb dacă înainte mi-a spus adevărul sau e vorba de o scuză standard, bună în orice ocazie. Nici

medicul nu pare s-o creadă, dar totuși nu insistă, mi se adresează în schimb mie.

— Așa e? Domnișoara a căzut?

Emma se uită la mine. Iată, a venit momentul să spun adevărul și să-l trimit pe soț la închisoare. Dacă n-ar fi ochii ei care mă imploră să nu vorbesc! Las capul în jos, nu pot să fac ceva împotriva voinței ei, nu am dreptul. Tac, și medicul mă privește întrebător.

— Da, așa e! admit în cele din urmă.

Omul își pierde răbdarea, cine știe de câte ori a asistat la astfel de scene. Se citește pe fața lui că a înțeles care e adevărul și că se gândește doar până unde îi convine să se amestece.

— Aștept un copil! spune pe neașteptate Emma. Medicul își îndreaptă privirea spre bustul tinerei, apoi întorcându-se spre asistentul de lângă el spune grăbit:

— Bine, atunci facem doar o ecografie abdominală și punem o fașă la braț.

Asistentul o conduce pe Emma afară. Dau să ies în sala de așteptare, dar halatul alb mă oprește.

— Știți câte femei ajunse în halul acesta sau chiar mai rău am văzut? Și știți că aproape toate au căzut de pe bicicletă, de pe scaun, de pe leagăn sau de pe scuter?

Aplec capul, nu reușesc să-l privesc în ochi.

— Ce vreți de la mine? întreb în sfârșit.

— Mie nu mi-ar fi spus niciodată adevărul.

— Nu-i adevărat, așa vă place să credeți, spun înainte de a ieși.

Bărbatul mă privește cu coada ochiului și clatină capul în semn de dezaprobare. Nu mă socoti un babalâc senil, nu suntem prea diferiți tu și cu mine, într-un fel sau altul am hotărât să nu intervenim și să ne vedem de treburile noastre. Să sperăm numai că într-o bună zi nu va trebui să împărțim și remușcările.

Emma iese după o jumătate de oră cu brațul înfășat. Vine spre mine și mă privește cu ochii în lacrimi. Așteaptă să vorbesc eu întâi.

— Nu-ți face griji, n-am spus nimic.

Zâmbește, apoi îmi cuprinde cu mâna sănătoasă umerii. Îi întorc cu greu îmbrățișarea. Nu reușesc însă să zâmbesc.

Aș vrea să fiu un Gormit

Există zile în care ai vrea să-ți ascunzi ție însuți oribilul adevăr, și anume că anii pe care-i duci în cârcă există și sunt grei ca niște pietre de moară. Dimineața a început rău. În autobuz un băiat cu coșuri pe față și cu căștile pe urechi s-a simțit dator să se scoale brusc în fața mea, ca un soldat în fața caporalului său major. L-am privit cu ură, dar el a spus: „Vă rog”, așa că am fost nevoit să mă așez, ca să evit eventualele priviri inoportune din partea celorlalți călători. Da, știu, ar fi trebuit să-i mulțumesc pentru gestul lui amabil, dar am luat loc și am întors privirea încruntată spre geam. În realitate, greșeala a fost a mea, nu trebuia să iau autobuzul, un concentrat de cazuri umane care încearcă să se întreacă unul pe celălalt în a provoca milă. Și nu s-a terminat aici. După aceea, dacă se poate așa ceva, a fost și mai rău. Stăteam așezat pe o bancă, lângă școală așteptându-l pe nepotul meu, Federico. Nici de data asta n-am fost în stare să găsesc o scuză plauzibilă care să mă scutească de sarcină. În sfârșit, stăteam acolo, când am băgat de seamă că niște copii se uitau la mine și râdeau. Am întors privirea în cealaltă parte, la urma urmei nu erau decât niște copii, și am început să mă uit la mamele care așteptau, un spectacol cu siguranță mai plăcut. Numai că afurisiții ăia nu încetau câtuși de puțin să râdă de mine. Așa, bravo, distrați-vă, m-am gândit, pentru că înainte să vă dați seama viața inversează rolurile și veți fi voi cei care veți sta pe o blestemată de bancă la dispoziția mucosului de serviciu. Apoi am aplecat capul și am văzut că aveam fermoarul de la pantaloni desfăcut, ceea ce poate fi distracția majoră pentru un zăbăuc de opt ani. Am luat imediat măsuri și m-am adresat detractorilor mei cu un zâmbet prefăcut, făcându-le semn să se apropie. Pruncii s-au speriat, dar cel mai înalt a venit spre mine.

— Salut, am început cât se poate de cordial.

Mi-a răspuns fără să-și ridice privirea.

— Știi cine sunt eu?

Copilul îți ținea mâinile vârâte sub bretelele rucsacului. S-a uitat la mine și a clătinat din cap.

— Sunt un polițist, am afirmat zâmbind în continuare și cu o voce caldă.

El a căscat ochii.

— Știi că nu-i frumos să râzi de un polițist? Nu se face, mama ar fi trebuit să te învețe asta!

Și-a lăsat capul în jos. Când vreau, știu să-i înspăimânt pe alții.

— Ce ar trebui să fac acum? Să te duc cu mine la chestură?

Atunci copilul a început să plângă și puțin a lipsit ca o doamnă să-și dea seama ce se întâmplă. Poate că exagerasem s-o fac pe nebunul, așa că m-am ridicat și am încercat s-o dreg.

— Hai, nu te speria, am spus, polițiștii sunt buni. Vino să-ți cumpăr o înghețată!

El însă a luat-o la fugă. Din fericire nimeni nu și-a dat seama de ce se întâmplase. Nu s-a terminat însă, partea cea mai frumoasă trebuia încă să vină. L-am luat pe nepotul meu și am pornit-o spre biroul mamei sale. Numai că, se știe, un bătrân și un copil nu se pot plimba liniștiți prea multă vreme fără să simtă nevoia de a-și goli vezica. Așa că am intrat într-un mall și ne-am îndreptat spre toaletă. De câte ori mi se întâmplă să frecventez o toaletă publică, îi mulțumesc lui Dumnezeu că am bagajul acela între picioare. Dacă aș fi femeie, aș face pe mine, numai să nu stau la coadă. În orice caz l-am ajutat pe Federico și apoi i-am spus să mă aștepte afară, dacă m-ar fi văzut urinând așezat, multe din certitudinile lui s-ar fi năruit brusc.

Problema e că, atunci când am ieșit, el nu mai era acolo. Am crezut că o luase spre ieșire, dar m-am înșelat. Atunci am intrat și le-am întrebat pe femeile care stăteau la coadă. Niciuna nu văzuse un copil. Au început să mă treacă sudori reci. Adevărul e, am spus-o deja, că nu sunt în stare să am grijă de un nepot, la vârsta mea ar trebui să aibă alții grijă de mine, nu invers. În sfârșit, am cercetat peste tot, înainte să văd că micuțul mângâia liniștit un pui de labrador. M-am apropiat și gâfâind încă am urlat:

— Federico, ce naiba faci? Ți-am spus să nu te miști!

A încercat o clipă să nu plângă, gurița îi tremura din cauza efortului de a se abține, și în cele din urmă a izbucnit în plâns, supărat. Și atunci stăpâna câinelui m-a privit amenințător și a întrebat:

— Da’ ce comportament e ăsta?

— Tăceți din gură, am răspuns. Nu v-ați dat seama că micuțul era singur? Nu v-a trecut prin minte că poate cineva îl căuta?

Ea s-a retras și-a zis:

— Da' cum vă permiteți…

— Îmi permit, îmi permit, am replicat, și mulțumiți cerului că azi sunt bine dispus!

L-am prins pe Federico de gluga hanoracului și l-am târât afară. Vreo zece minute n-am spus un cuvânt, el încercând să nu plângă, eu rumegând părerile de rău. Știu să fac conversație cu o curvă, să mă deghizez în general de armată, să-l fac să tacă din gură pe un soț care-și maltratează soția, știu să scol un bătrân ramolit de pe fotoliu și să primesc în casă pe cine are nevoie de un adăpost. Dar nu știu s-o fac pe bunicul grijuliu, nu știu să dăruiesc iubire cui are nevoie.

La asta mă gândeam în timp ce mergeam tăcut, la asta mă gândesc încă, așezat pe un divan în biroul fiicei mele, cu Federico care doarme lângă mine și Sveva care scrie un recurs. Nu înțeleg de la cine a moștenit toată ranchiuna în spatele căreia se ascunde. E o persoană aspră și cu un aspect colțuros. Nu i-aș arunca niciodată vreo privire unei asemenea femei. Îmi plac curbele largi de luat cu motorul turat ușor. Serpentinele, în schimb, care te obligă să mărești viteza, mă deranjează. Fiica mea e ca o trecătoare alpină, plină de serpentine.

— Ascultă, eu plec, zic, ca să-i distrag atenția de la amenințările pe care îmi imaginez că le varsă pe tastatură.

— Așteaptă, aproape am terminat. Luăm prânzul împreună?

Din rău în mai rău.

— OK.

Ea reîncepe să amenințe, eu să o scrutez. Mă întreb cum se poate petrece o zi întreagă obligând pe cineva să plătească pentru vina altcuiva. Dar poate pentru subsemnatul e mai bine așa, e mai bine ca Sveva să-și defuleze lipsurile într-o aulă de tribunal decât să-mi ceară mie socoteală.

Mă întorc spre nepotul meu. În cele din urmă i-am cerut scuze, l-am sărutat și i-am cumpărat un Gormit, un monstruleț de vreo zece centimetri, căruia îi sunt recunoscător că m-a salvat, pentru că Federico s-a dedicat noului său prieten și cât de poate de repede a uitat că are un bunic ticălos. Copiilor mei cred că nu le-am cerut niciodată scuze, poate nici soției mele. Asta pentru că am crezut întotdeauna că scuzele îi servesc celui

care le primește mai mult ca să-și consolideze opiniile decât pentru a pune o piatră deasupra. Numai că, atunci când ești bătrân, totul se scurge cu repeziciune și nu-ți poți permite să pierzi un timp prețios în complicații greu de înțeles. Așa că acum cer scuze și merg mai departe.

— OK. Am terminat. Să mergem, spune pe neașteptate Sveva și îmi oferă brațul.

E ciudat că zâmbește. Mă ridic, atent să nu-l trezesc pe Federico. Aș vrea mult să nu mă las ademenit și să-mi vâr mâinile în buzunar, dar s-ar supăra. Cum să-i explici că un bătrân care face totul ca să nu se simtă bătrân se simte și mai bătrân dacă se sprijină de fiica lui. În orice caz, supliciul durează puțin, atât cât să parcurgem coridorul, la capătul căruia Sveva mă conduce în sala de ședințe. Mă uit în jur perplex și întreb:

— Nu trebuia să mergem la masă?

— Cum să nu, răspunde cu același zâmbet de acum două minute, mâncăm aici.

— Aici?

— Aici, răspunde sec.

În momentul acela intră două ajutoare cu niște foi de hârtie A4 în mână și le întind pe masa de sticlă, ca și cum ar fi niște șervete. Asist îngrozit la scenă, până când Sveva mă invită să iau loc. În câteva secunde sosește și mult râvnitul prânz: salată de ton cu porumb și o felie de pâine integrală.

Fetele salută și ies în pauză. În birou rămânem doar Sveva, eu și Federico, care doarme senin în cealaltă cameră, cu Gormitul care-i ține companie. Ferice de el, aș adăuga, mai bine un monstru respingător decât o Sveva superagitată. Cred că greșeala constă în a veni s-o văd pe fiica mea acolo unde lucrează, poate în altă parte e mai umană și mai simpatică.

— Deci, zice ea, ce-mi povestești?

Dar nici n-o ascult, la aproape optzeci de ani îmi lipsea un prânz pe foi de hârtie A4.

— De ce mănânci așa? întreb atunci.

— Cum? face ea surprinsă.

— În felul ăsta barbar!

— Ce e barbar într-un pic de salată?

— Nu în salată, ci în foaia de hârtie pe post de șervet de masă, într-o sală de ședințe!

— Cu vârsta devii tot mai pisălog, bombăne ea în timp ce

duce mâncarea la gură.

Acum i-aș da cu plăcere o palmă, cu aerul ei atotștiutor mă calcă pur și simplu pe nervi.

— Sveva, trebuie să încetezi să-ți risipești viața! Nu te mai gândi doar la muncă, fă o călătorie, aruncă oribilele taioare pe care le ai în dulap, îmbracă-te mai tinerește și recuperează relația cu soțul tău!

Iată, am spus-o. Mă fixează cu furculița rămasă suspendată la jumătatea drumului, uleiul de la salată picură în farfurie. E furioasă, o înțeleg după privire. Când se enervează pupilele ei seamănă cu o zgârietură pe iris, ca la pisici. Și, la fel cu pisicile, dacă e atacată, scoate ghearele.

— Cum îți permiți să-mi comentezi viața, munca și căsnicia? Cine ești ca să-mi spui ce trebuie și ce nu trebuie să fac?

Tonul ascuțit al vocii face să vibreze cristalul de sub coatele noastre. Mi-am făcut praf prânzul cu mâinile mele, puteam să zâmbesc prefăcut, să fac câteva comentarii stupide și s-o șterg, să mă întorc la viața mea, la divanul meu, la Marino, Rossana și la alte lucruri inutile cu care încerc să-mi umplu timpul. Dar am atacat și acum trebuie să-mi pun coiful și să intru pe câmpul de bătaie.

— Cum cine sunt? răspund. Până la proba contrarie sunt încă tatăl tău!

— Ei nu, dragul meu, acum e prea comod, trebuia să te gândești mai demult dacă voiai s-o faci pe părintele model care dă sfaturi!

Dacă știi că greșești, ai două căi în față: să te retragi în mare grabă sau să ataci. Înclin spre a doua soluție. Cel puțin mă descarc.

— Da’ ce ți-a lipsit? Hai, spune! Fratele tău, eventual, poate să-mi spună astfel de lucruri, nu tu. Și totuși el nu spune nimic, cea care se plânge ești numai tu, mereu tu!

Se forțează să devină din nou calmă. Plină de sobrietate, ia șervetul și se șterge la gură.

— Crezi cu adevărat că ai fost un tată bun? întreabă apoi.

— Nu, n-am fost un tată bun. Am făcut o grămadă de greșeli, dar vezi, mi se pare că și tu faci cu Federico. Stai tot timpul în blestematul ăsta de birou. Eu, cel puțin, cu toate greșelile mele, am încercat să stau cu voi!

Pare să-i mai treacă din furie, chiar dacă observ că, atunci

când își toarnă apă, îi tremură mâinile.

— Tată, ai făcut o mulțime de prostii, dar nu vreau să stau acum, după patruzeci de ani, să scotocesc în trecut. Aș vrea doar să fii cel puțin coerent, așa cum ai fost întotdeauna. Dacă era o calitate pe care ți-o recunoșteam până acum câțiva ani, era tocmai asta. Nu ne-ai arătat drumul pe care să-l urmăm, nu ne-ai ajutat să alegem, nu ne-ai explicat cum e viața, dar, cel puțin, n-ai cerut nimic în schimb. Erai onest, nu dădeai și nu pretindeai.

Îmi aplec capul. Aici are dreptate, nu m-am gândit că fiii mei îmi sunt datori cu ceva. Caterina, da. Mamele consideră deseori că dragostea dăruită trebuie cumva să se întoarcă la ele. Un soi de șantaj, la urma urmei.

— În ultima vreme însă, te-ai schimbat, ne judeci viața, dai sentințe, păreri, sfaturi.

Bătrânețea e cea care te face să crezi că știi cum se-nvârte lumea doar pentru că ai avut norocul să rămâi pe pământ mai mult decât alții. Așa ar trebui să răspund, dar spun cu totul altceva:

— Când eram tânăr nu-mi dădeam seama că sunteți nefericiți. Și te asigur că era mult mai bine.

— Dar cine ți-a spus că suntem nefericiți? Ce-i cu ideea asta fixă?

Mă uit drept în ochii ei: pupilele-i sunt din nou rotunde. Mai bine așa, înseamnă că și-a ascuns ghearele.

— Ești fericită, Sveva? întreb atunci. Poți afirma cu toată convingerea că ești mulțumită de viața ta?

Se uită în jos.

— De ce, există cineva care poate face o asemenea afirmație? Tu ești fericit?

— Da, eu sunt fericit, cum poate fi un bătrân care a hotărât să fure tot ce poate de la viață cât i se mai permite s-o facă.

— Poate că la vârsta ta e mai simplu.

Da, e-adevărat, numai atunci când știi că n-ai alternative, îți dai drumul pe pistă în jos. N-are importanță ce se-ntâmplă după.

— Te-am văzut seara trecută, șoptesc deci.

Sunt convins că fac a nu știu câta greșeală din viața mea, dar instinctul e cel care mă conduce. Așa a fost întotdeauna, în situațiile dificile el îmi dă un brânci cu umărul și se așază în locul meu. Îl las s-o facă, e mult mai comod să savurezi scena din

spate.

— Unde?

— Cu bărbatul acela, când ieșeai de la birou.

Se înroșește, apoi ia paharul și dă apa pe gât cu furie. Se gândește la ce să spună.

— Ei și, care-i problema?

— Problema e că mi-ai spus că ești acasă.

Mă privește fix și nu răspunde. Citesc însă pe fața ei că ar vrea grozav de mult s-o facă, că ar dori să-mi închidă gura, dar e obligată să conviețuiască cu sentimentul de faliment al celui care nu știe ce să obiecteze. E munca ei cea care a făcut-o așa, eu n-am învățat-o niciodată să găsească întotdeauna un motiv, asta pentru că știu că deseori nu există motive și e mai bine să taci din gură.

— Nu sunt supărat atât pentru minciuna pe care mi-ai spus-o, cât pentru că nu-mi imaginam că te poți combina cu unu așa bătrân. Dacă ai fi ieșit pe poartă cu un băiat frumos și zâmbitor, aș fi întors capul în cealaltă parte, poate că te-aș fi acoperit dacă ar fi fost nevoie. Dar așa nu, trebuie să știu ce găsești la piesa aia de anticariat.

O lacrimă îi zgârie în sfârșit scutul. Îmi pare rău, iubito, dar ca să câștigi o bătălie trebuie să fii rău. Iar în asta, știi doar, sunt expert.

— Ce vrei de la mine? De ce continui să-mi distrugi viața? Iarăși și iarăși și iarăși! strigă.

Apoi se ridică, izbește paharul de perete și fuge din cameră.

Rămân singur și privesc în jur. Nu-mi plac sălile de ședințe, aseptice, perfecte, nemișcate. Ca ședințele, de altfel. Cred că am exagerat, poate ar trebui să mă duc dincolo și să-i cer scuze. Poate ar trebui s-o îmbrățișez. De când n-o mai fac? Aș vrea să găsesc momentul exact în care am încetat s-o mai iau în brațe, ultima oară când s-a întâmplat. Aș putea să-l avertizez pe adultul ăla imbecil că la urma urmei Sveva va crește, iar el va descoperi că e bătrân și copleșit de remușcări. Noroc că nu după mult ea intră din nou în sală și se așază. Pare calmă, în aparență, dar chipul cu machiajul întins trădează faptul că a plâns în solitudine, poate în baia și ea aseptică, asemenea locului în care un tată și o fiică au hotărât să-și vorbească pentru prima oară.

— Vrei să știi ce găsesc la piesa aia de anticariat, nu-i așa?

Dau din cap. Am gura încleștată.

— Ei bine, dragă tată, în acel bătrân bibelou, care, să ne-nțelegem, are un nume, se numește Enrico, găsesc ce am căutat întotdeauna. Ceea ce tu și Diego n-ați fost niciodată în stare să-mi dați!

Iată, o știam, eu am vrut-o, i-am ridicat mingea la fileu cât se poate de simplu. Hotărăsc să nu dau nicio replică, calea spre beatificare e plină de greutăți.

— Am găsit la el dragoste, pasiune, înțelegere, refugiu, forță, siguranță. De când el există în viața mea, mă simt mai puternică și în stare să înfrunt totul și pe toți. Și știu că dacă va fi să cad, el va fi acolo să mă susțină.

— Ai terminat? întreb.

Nu se uită la mine, dar știu că ar vrea să mă trimită din nou la dracu'. Nu răspunde. E rândul meu, deci.

— OK, de acord cu refugiul. Admit că nu am fost unul din acei tați gata să rezolve viețile copiilor săi, chiar dacă în puținele dați în care am încercat s-o fac, a trebuit să suport acuzații de tot felul. De acord și cu pasiunea, știu din experiență personală că un bătrân mai poate da încă mult din punctul acesta de vedere. De acord, în sfârșit, cu forța. Da, e adevărat, n-am fost niciodată un tip foarte puternic, sau cel puțin așa îmi place să cred. Dar dragoste, înțelegere și siguranță nu, nu ți le pot admite!

— Cum de reușești să glumești chiar și-acum?

— Îmi vine spontan, răspund cu un zâmbet.

Spre deosebire de îmbrățișare, sunt încă în stare să dăruiesc un zâmbet fără să ezit prea mult. Svevei îi dăruiesc multe, și totuși ea nu răspunde aproape niciodată la fel. Ar trebui să mă lamentez și eu, dar înțeleg că nu e momentul.

— Bravo, comportă-te în continuare ca un idiot. Un bătrân de aproape optzeci de ani, care o face încă pe adolescentul. Ești jalnic!

— Ce cuvinte mari!

— Te crezi imposibil de atacat, nu-i așa? întreabă ea. Nici nu-ți pasă ce spun!

Dacă, atunci când m-am ridicat de pe divan, l-aș fi trezit pe Federico, acum nu m-aș fi aflat în situația asta, acum el ar fi fost aici și ne-ar fi împiedicat să punem fiecare în cârca celuilalt insuccesele noastre. Ce mult aș vrea să fiu copilul care doarme în cealaltă încăpere! Ba chiar, dacă aș putea, aș alege să fiu un

Gormit, un monstru care nu are altă treabă în viață decât să se joace, la nesfârșit.

— Nu, cred doar că îți place să joci rolul victimei. Eu am făcut greșeli, soțul tău o fi făcut și el, deși, cunoscându-l, zău că nu știu ce ar fi putut face chiar atât de grav, dar nu poți spune că nu ai primit dragoste și înțelegere. Dragostea ai avut-o, trebuie doar să mergi și să cauți în urmă ca să-ți amintești. Înțelegerea… ei bine, n-o să crezi, o ai chiar și acum.

Își suflă nasul, discuția asta a zdrobit-o. Copiii fac un efort inuman ca să spună un adevăr părintelui, fără să știe că acesta știe deja totul. Și că se preface că nu vede.

— Crezi că știi totul despre mine, despre Dante, chiar și despre mama! exclamă după câteva momente de tăcere.

Strânge încă în mână batista îmbibată de furie și frustrare.

Salata din farfurii începe să se borșească, și în curând cele două fete vor fi înapoi.

— Încerc să fac tot posibilul.

— De fapt nu știi nimic, n-ai știut niciodată nimic, vrei să înțelegi asta? Nu știi nimic despre mine, despre Dante, care în urmă cu mai mult de zece ani ne-a mărturisit mie și mamei că e homosexual, și nici măcar despre ea n-ai știut niciodată nimic!

Simt cum mi se înclestează buzele și inima începe să-mi bată cu putere, Caterina știa că fiul nostru e gay și nu mi-a spus niciodată nimic, nici măcar pe patul de moarte. Eu aș fi făcut-o, cel puțin înainte să-mi dau sufletul. Îmi privesc brațul și văd că mi s-a făcut pielea găină. Nu știu de ce, dar cred că e pe cale să se întâmple ceva important.

— Ce ar fi trebuit să știu despre mama ta? întreb cu un firicel de voce și pumnii strânși.

— Las-o baltă… zice și se ridică ca să strângă masa.

Instinctiv o prind de mână și o privesc drept în ochi.

Se așază din nou, cu privirea în farfurie.

— Mama avea pe altcineva. A fost împreună cu el cinci ani! mărturisește în cele din urmă pe un ton glacial.

Când primești un pumn, primul lucru pe care-l faci e să-ți atingi fața. E un gest instinctiv, trupul are grijă să controleze dacă totul e cum trebuie, dacă eventual mandibula n-a fost zdrobită, dacă nu-ți lipsește un dinte. Așa că prima mea reacție, la cuvintele Svevei, este să-mi duc mâinile la față și să-mi masez falca, ca și cum cineva mi-ar fi dat cu adevărat un pumn.

Senzația e aceeași, mă simt năuc, și dacă ar fi niște vin pe cristalul acesta de două chintale, l-aș bea dintr-o înghițitură direct din sticlă.

În fața tăcerii mele Sveva continuă:

— Nu spui nimic?

Gura mi-e uscată.

— Ai înțeles ce ți-am spus?

— Ai știut dintotdeauna? reușesc în sfârșit să întreb cu o voce răgușită.

— Da.

— Și nu mi-ai spus nimic.

— Ei, dacă e așa, nici mamei nu i-am vorbit despre aventurile tale!

— Bravo, tocmai, aventuri. Aici e vorba despre o poveste care a durat cinci ani.

— N-avea curajul să te părăsească. Ținea la tine…

— La dracu'! urlu și mă ridic brusc.

Pe neașteptate și pentru prima oară în viață, simt că sunt supărat de moarte pe familia mea. Pe Caterina, care și-a bătut joc de mine mai mult decât am făcut-o eu cu ea, dar mai ales pe Sveva. Și pe Dante.

— Și Dante știe?

— Mama nu i-a spus-o niciodată, dar cred că el, la un moment dat, a înțeles.

— Cu cât timp în urmă s-a întâmplat?

— L-a părăsit cu puțin timp înainte de a se îmbolnăvi. Într-o seară mi-a spus că voia să-și petreacă bătrânețea cu tine.

— Perfect! Amantului, anii cei mai buni, mie, bătrânețea!

— Să nu-ți permiți să vorbești urât de mama, ea cel puțin a încercat o viață întreagă să te iubească. Ce trebuia să facă, să-și petreacă timpul cu un bărbat care nici măcar nu se uita la ea? Spre deosebire de tine, ea nici măcar n-a avut o bătrânețe. Dacă vrei să te înfurii pe mama, n-o face în fața mea!

Nu mai știu ce să spun, mă simt confuz și mi se pare că nu reușesc să respir, așa că mă îndrept spre ieșire. Nepotul meu, trezit poate de ceartă, vine spre mine ținând în mână faimosul Gormit, cel pe care-l invidiez atât de mult. Se uită la mine cu o față somnoroasă și face semn că vrea să fie luat în brațe. Îl iau și-l sărut. În clipa asta mi se pare singurul membru al familiei care nu e fals. Când mă întorc, Sveva stă încă jos.

— Și el unde-i acum? întreb cu duritate.

— A murit anul trecut.

Simt cum îmi pulsează sângele în tâmple. Îl salut pe Federico, deschid ușa și chem ascensorul. Sveva iese în prag, cu ochii umezi, ținându-și fiul în brațe. În timp ce aștept să vină liftul și să mă salveze, îmi duc instinctiv mâinile la gât, în disperata încercare de a lăsa să treacă un pic de aer. Trebuie să plec de aici, am nevoie să pot respira, să reflectez, să iert.

— Cum de nu mi-am dat seama de nimic?

— Tată, tu nici măcar n-o vedeai. Noi eram invizibili pentru tine…

Ne privim lung câteva clipe, apoi înainte ca lacrimile ei să devină ale mele, intru în ascensor și apăs pe buton. Odată ajuns în stradă, am înțeles deja ceva: dacă greșești semănatul, nu te poți aștepta la cine știe ce recoltă.

A doua dintre cele trei femei inaccesibile

Credem că viața nu se termină niciodată și că după colț există întotdeauna noutatea care va schimba totul. E un soi de tragere pe sfoară pe care o facem cu noi înșine, în așa fel încât să nu ne supărăm prea tare pentru un eșec, o șansă dispărută, un tren pierdut. Eu, de exemplu, am trăit patruzeci de ani așteptând să mă apropii din nou de Daria, mare iubire de tinerețe, care m-a dat gata după o seară petrecută vorbind despre politică într-un vechi subsol în care ne întâlneam noi, tinerii, cu credința nesănătoasă că schimbăm lumea. Întâlnirea n-a servit la schimbarea lumii, ci a vieților noastre. Pe vremea aceea eram un băiat plin de idei cu o părere grozavă despre mine (lucru pe care, trebuie să spun adevărul, nu l-am pierdut odată cu trecerea anilor) datorită căreia am reușit să câștig încrederea Dariei, o femeie cu capul pe umeri și o familie puțin snoabă în spatele ei. Era mai cultă și mai elegantă decât mine, dar îi lipsea o calitate fundamentală, pe care eu o aveam însă: siguranța. Scria povestiri și era pe cale să termine un roman care vorbea despre un grup de tineri care luptau pentru a face din Italia o țară mai bună. Un soi de autobiografie. Nu era desigur o idee originală, nici scrisă excepțional, dar am împins-o de la spate să creadă în ea însăși și să termine cât mai curând romanul.

Se spune că doar o iubire adevărată are puterea de a modifica traiectoria persoanelor. A mea, după întâlnirea cu Daria, a suferit schimbări importante. Ea a fost cea care m-a convins să accept postul la firma Volpe, unde urma s-o întâlnesc pe Caterina. Trebuie să-i mulțumesc ei pentru tot ce s-a întâmplat după aceea. Sau poate s-o învinovățesc. În orice caz, Daria mi-a împrumutat puțin din bunul ei simț, iar eu m-am revanșat cu neobositul meu optimism și cu entuziasm, două calități pe care, spre deosebire de părerea bună despre mine, le-am pierdut în cursul existenței mele. Din lunile petrecute împreună, îmi amintesc râsul ei sonor și molipsitor, degetele reci și micuțe care puteau fi strânse cu ușurință, parfumul de mandarină pe care-l regăseam seara în hainele mele. Eram fericiți, și totuși, nu știu de ce, nu ne-am sărutat niciodată,

convinși poate că am fi putut-o face oricând, sau poate doritori să prelungim plăcuta așteptare. La urma urmelor nu făceam altceva decât să apreciem perioada cea mai bună a unei relații, când e suficient să atingi în treacăt pielea celuilalt pentru a simți că îți bate inima mai tare.

În cele din urmă, Daria termină romanul și se puse pe căutarea unui editor. Îmi amintesc că după primele refuzuri mi-a mărturisit că va renunța, iar eu, zile întregi, am încercat s-o conving să nu abandoneze drumul pe care o pornise și să nu se lase învinsă de dificultăți. Dacă mă gândesc bine azi, e caraghios, dar eu îi repetam pur și simplu ceea ce-mi spuneam mie în fiecare noapte, în pat, să nu încetez să-mi doresc o altfel de viață, să continui să-mi urmăresc visele, să nu cobor la prima stație, chiar dacă pare cea mai comodă. Diferența dintre ea și mine, din păcate, e că Daria a fost singura care a crezut până la capăt în cuvintele mele, singura care a încercat cu adevărat.

Și după câteva luni a găsit un editor dispus să-i publice romanul. Ironia sortii a fost că atunci când textul a fost publicat, noi doi eram deja departe. Îmi amintesc că am cumpărat cartea și am citit-o într-o noapte. A doua zi dimineața eram definitiv convins că n-avea nicio valoare. Ca povestea noastră, de altfel. Așa a fost. Într-o seară ea s-a oprit să bea o bere cu fostul ei iubit. Eu nu eram încă decât un prieten, și totuși n-am reușit să-mi ascund dezamăgirea, deși ne aflam, printre altele, la începutul unei epoci în care dacă te arătai gelos și posesiv erai considerat un fascist retrograd. Adevărul e că mi-am dat seama că sunt foarte retrograd și m-am îndepărtat de ea, cu speranța că Daria va veni să mă ia din nou. N-a fost așa, din păcate, și după cincisprezece zile eram logodit cu o tipă despre care nu-mi aduc aminte nici măcar numele, una care fuma mult și crea benzi desenate. Daria a suferit din cauza îndepărtării mele neașteptate și de neînțeles și nu m-a iertat, nici măcar atunci când, odată părăsită fumătoarea înrăită, cu degetele îngălbenite, m-am căit de ce făcusem. Numai că atunci, alt sentiment de-al meu conservator, onoarea, mi-a interzis să insist. Am salutat-o și m-am întors la viața mea și la curtarea asiduă a Caterinei, în ciuda faptului că nu reușeam să dorm noaptea din cauza Dariei. În lunile care au urmat ne-am încrucișat drumurile de mai multe ori, dar niciunul n-a avut curajul să facă pasul decisiv, până când, într-o bună zi, ea s-a

logodit cu cel care urma să-i devină soț.

Iată, dacă în ziua aceea, eu aș fi bănuit că individul cu un ciuf à la Elvis Presley va fi ultimul bărbat din viața ei, aș fi dat la o parte sentimentele mele conservatoare și m-aș fi luptat s-o țin lângă mine. În schimb, mi-am spus în sufletul meu că mai devreme sau mai târziu, noi doi vom fi împreună. Am crezut asta vreme de patruzeci de ani. Nici măcar faptul că amândoi ne-am căsătorit, nici copiii ei și nici ai mei nu mi-au schimbat ideea: chiar și numai pentru o noapte trupurile noastre se vor uni.

De fiecare dată când o întâlneam în parc, în metrou, la cinema, într-o cafenea, la prezentarea unei cărți a ei, după trei luni sau doi ani, o salutam cu afecțiune și mă îndepărtam gândindu-mă că în cele din urmă va fi a mea. Sigur, dacă aș susține că am rămas îndrăgostit, aș minți. Iubirea, cu timpul, se estompează, asemenea culorilor unei fotografii, dar, din fericire, rămân contururile care-ți amintesc de clipa trecută. Vreme de patruzeci de ani n-am iubit-o pe Daria, am iubit ideea că pot s-o iubesc din nou. Ea mi-a dat posibilitatea să cred că există întotdeauna o șansă, că lucrurile pe care le dorești se întâmplă cu adevărat, trebuie doar să știi să aștepți.

Apoi, într-o bună zi, acum șapte ani, a apărut ultima ei carte. Nu știam nimic despre asta când am întâlnit-o din întâmplare într-o farmacie. Caterina se îmbolnăvise deja și Daria nu mai era în gândurile mele de ani de zile. Mi-a spus că în cartea ei există ceva care mă privește. A doua zi am mers la librărie și am cumpărat-o. Pe pagina a doua am găsit dedicația: *„Lui Cesare, iubirea mea inaccesibilă, pentru pasiunea sa pentru viață. Cu recunoștință”.*

A trebuit să mă refugiez în toaleta librăriei ca să-mi ascund de lume lacrimile, și am petrecut noaptea cufundat în roman, povestea a doi îndrăgostiți care se privesc de departe o viață întreagă. În cele din urmă am pus volumul în sertarul biroului și am stat două ore să fixez ecranul televizorului stins. Am avut nevoie de zile întregi ca să mă întorc la viața cotidiană, alcătuită din boala Caterinei și din ultimele mele zile de muncă. În paginile acelea am găsit un Cesare diferit, aproape un necunoscut. Grație Dariei m-am putut vedea pe mine însumi dintr-o perspectivă nouă, a ei. Cărțile pot și asta.

Trebuia absolut s-o întâlnesc. Mi-am promis să-i scriu, apoi să

caut numărul ei de telefon și să-i telefonez, să o invit la cină, să-i trimit un buchet de flori. Dar și în cazul acesta am făcut aceeași greșeală, am crezut că am tot timpul în față. Nici măcar marele ei gest de iubire nu mi-a dat imboldul necesar să fac ceea ce trebuia făcut. Nu mi-au ajuns patruzeci de ani ca să înțeleg. Când am făcut-o, era prea târziu.

Am reușit să găsesc numărul ei de telefon printr-un prieten comun și o lună întreagă am învârtit între degete bilețelul cu cifrele anonime scrise cu pixul. Nu aveam curajul. În sfârșit într-o dimineață am deschis ziarul și am descoperit că murise din cauza unui accident vascular.

Îți petreci viața crezând că într-o bună zi se va întâmpla ceea ce speri, numai că ajungi să-ți dai seama că realitatea e mult mai puțin romantică decât crezi. E adevărat, uneori visele se prezintă la ușa ta, dar numai dacă ai avut grijă să le inviți. Altfel, poți fi sigur că vei petrece seara singur.

O debara plină de amintiri

Telefonul sună neîncetat de un minut. Stau întins pe divan și n-am niciun chef să mă scol ca să răspund. Dacă ar fi Caterina lângă mine, ar face-o ea, după ce ar fi pufnit și înjurat în fața micului meu zâmbet șmecheresc. Dar ea nu e, sunt singur, singur cu adevărat, poate pentru prima oară în viață. Trebuie să fiu sincer, credeam că pot para mai bine loviturile vieții. La bătrânețe înțelegi că sunt puține lucrurile pentru care să te superi cu adevărat; trădarea și disprețul familiei tale se pot număra pe bună dreptate printre ele.

De două zile stau închis în casă, un record pentru subsemnatul. Aș vrea să ies, și pentru că începe să-mi lipsească aerul. Nu știu cum reușește Marino să vadă cum se scurg zilele mereu și doar din perspectiva salonului său. Și totuși ceva mă oprește, un glăscior care îmi ține companie de când am sfârșit sublima discuție cu fiica mea și îmi repetă ultima delicată propoziție a Svevei: „Noi eram invizibili pentru tine”.

N-ar fi trebuit să fug, trebuia să-mi petrec ziua cu ea, în blestemata aia de sală de ședințe, și chiar și noaptea dacă ar fi fost necesar, poate chiar întins pe covor cu niște foi A4 pe post de pătură. Ar fi trebuit s-o pun să-mi explice fiecare lucru, fiecare mic detaliu al poveștii Caterinei și al vieții ei secrete pentru mine. Aș fi putut, o dată pentru totdeauna, s-o ascult pe Sveva până la capăt. Dar șaptezeci și șapte de ani sunt prea mulți pentru a te schimba, dacă aș fi vrut-o cu adevărat, n-aș fi așteptat desigur partea cea mai puțin interesantă din existența mea.

Când am ieșit din biroul fiicei mele, eram furios, mă simțeam umilit și trădat, și pe furia aceea am încercat să-mi construiesc zilele de după pumnul acela în stomac. Numai că, la un moment dat chiar și ea, furia, mi-a întors spatele, obosită să-și petreacă timpul cu un bătrân care se târa de pe divan în bucătărie, și a zburat imediat ce am deschis fereastra. Așa că am rămas singur, fără ca măcar motanul ipocrit să-mi țină companie.

Credem că nu avem nevoie de nimeni până când ne dăm seama că nu mai avem pe nimeni. Și când se întâmplă e ceva

de nedescris. Eu îi am pe copiii mei, dar e ca și cum nu i-aș avea. Iar vina nu-i a lor, nici a Caterinei. Să fii gelos pe o persoană care nu mai există e o tâmpenie, și totuși așa e. Ciudat, soția mea reușește să-mi atragă atenția mai mult de când e moartă decât atunci când a fost vie. Îmi amintesc că într-o seară, în pat, mi-a spus: „Ce ai face dacă mâine aș pleca?” Eram prea prins de cartea pe care o citeam ca să mă apuc să discut pe jumătate serios despre criza noastră, care se perpetua de multă vreme. Așa că am răspuns: „Aș dormi fără să-mi mai pun dopuri în urechi”. Ea sforăia, și încă tare. Când ești tânăr, crezi că sforăitul e o prerogativă a bunicilor, că femeia ta va dormi îngerește pentru totdeauna printre petale parfumate de trandafiri. Apoi îți dai seama că la o anumită vârstă începe și ea să scoată niște sunete ca o scroafă, și în clipa aia înțelegi exact că tinerețea a fugit pentru totdeauna. În orice caz, ea s-a întors pe cealaltă parte și a stins lumina. A fost singura dată în care am vorbit despre criza noastră. Ba nu, în care ea a vorbit. Ba nu, în care a încercat.

Mă ridic și merg în debara, o cămăruță de un metru pe un metru plină de lucruri care nu mai trebuie nimănui. Debaralele sunt locuri ostile, unde plutește o melancolie ciudată, asta pentru că obiectele puse deoparte nu sunt altceva decât amintiri puse deoparte, da, ca să le păstrezi, dar nu ca să le ai mereu în fața ochilor. Iată de ce, atunci când, într-o după-masă ca multe altele deschizi larg ușa debaralei, aproape că ți se pare că, din cauza durerii, toate amintirile alea îți cad în cap.

Deschid o cutie și încep să scotocesc printre vechile fotografii: călătorii, nunți, petreceri de absolvire, zile de naștere, cine, revelioane și sărbători de Crăciun. Nu există înăuntru nicio imagine a unei zile oarecare. Nimic. Și totuși eu am amintiri numai de când mă sculam, mă bărbieream, mă îmbrăcam, luam micul dejun, apoi o duceam pe Sveva la școală, și după o zi de muncă mă întorceam acasă, o sărutam pe nevastă-mea, cinam, îi duceam la culcare pe copii și mă trânteam pe divan cu Caterina lângă mine. Din multele petreceri nu mi-a rămas nimic, în afară de niște imagini șterse. Într-una e Sveva, care râde și îi lipsește un dințișor. Zâmbesc și eu și în liniștea casei râsul pare să aibă un ecou, asemenea fâsâitului fotografiilor în mâinile mele.

Caterina era chiar frumoasă, și mereu veselă. Și totuși, pe

măsură ce trec anii, zâmbetul dispare din fotografii, înlocuit de o privire severă, apoi tristă, în cele din urmă resemnată. Caterina ar fi îmbătrânit urât, după părerea mea. Vârsta adultă i-a furat zâmbetul, bătrânețea i-ar fi luat și lumina din ochi. Pe mine, în schimb, am impresia că trecerea inexorabilă a timpului n-a reușit să lase urme prea adânci. Numai că eu am o scoarță dură, soția mea însă era subțire și primitoare, un pic ca fotoliul lui Marino, care-i reține forma. Caterina păstra loviturile vieții și se lăsa modelată de ele.

Îmi duc la față mâna tremurândă în încercarea de a găsi într-o imagine ștearsă de mulți ani ceea ce n-am reușit să văd atunci: dacă ea era fericită cu viața ei secretă, îndrăgostită și proastă, cum numai o adolescentă poate fi. Dacă credea că el e mai bun decât mine. Numai că fotografia nu-mi poate dezvălui toate astea, așa că o las să cadă pe jos și privesc în jur. Dintr-o altă cutie iese o șuviță de păr lung și blond, o prind și scot afară o Barbie, păpușa preferată a Svevei. Iată, e încă aici, în debaraua mea, nu într-a ei. Atunci când jucăriile iubite de copii îmbătrânesc, le devin dragi părinților. De la Dante nu găsesc nimic, poate pentru că nu știu care erau jucăriile sale preferate. Nu știu nimic despre fiul meu, în afară de faptul că îi plac bărbații. Și totuși el nu mi-a reproșat niciodată nimic.

„Ce mare actriță ai fost, mă aud spunând, dacă nu erai fericită cu mine, era suficient să spui!”

Sigur, numai că n-o ascultam.

„Știu, dar tu trebuia să insiști, să mă iei de braț, să-mi dai un pumn, să arunci farfuria cu supă pe jos! Trebuia să-mi atragi atenția!”

Nimeni nu răspunde. Dar poate, dacă obiectele ar putea vorbi, mi-ar spune că eu sunt cel necinstit.

„De ce naiba nu mi-ai dat o palmă? urlu în cămăruță. De ce nu m-ai zgâriat, de ce nu m-ai înjurat? De ce?”

Lacrimile îmi curg pe obraji și-mi intră în gura deschisă încă, dar gustul lor sărat pe limbă nu face ca momentul să fie mai puțin amar.

„Nu-i drept, continui, nu mi-ai dat nici măcar satisfacția de a-ți urla în față toată furia pe care o simt! Trebuia să-mi spui, chiar și în ultima clipă, dar trebuia s-o faci!”

Nu, nu-mi datora chiar nimic. Eu nu i-am mărturisit niciodată nimic.

„Puteai să mă înfrunți, dar ai preferat să mă eviți, șoptesc, și i-ai învățat și pe copiii noștri s-o facă…”

Sună din nou telefonul. Îmi șterg nasul și mă duc să răspund. E Dante. N-am chef să vorbesc, încerc doar să-mi prefac vocea ca să ascund plânsul.

— Alo?

— Tată, ce s-a-ntâmplat?

— Ce s-a-ntâmplat?

— Te sun de două ore, am crezut că te simți rău.

Fiul meu are o ușoară tendință de a dramatiza lucrurile.

— Nici vorbă. Făceam ordine în debara.

— Ascultă, dacă vrei să trăiești în continuare singur, trebuie să iei telefonul cu tine, altfel facem noi un infarct!

— Nu-ți face griji, nu cred că Sveva își face probleme din asta.

— De ce vorbești așa?

Are o voce puternică, sunt obligat să îndepărtez receptorul de ureche. La telefon am senzația că fac conversație cu unul din coaforii care ar dori mult să stea pe locul clientelor.

— Nimic, am avut o mică discuție.

— Iarăși? Da’ terminați o dată pentru totdeauna să vă împungeți! Oricum vă certați încontinuu și sunteți mereu împreună.

— Da, dar de data asta discuția a lăsat ceva urme.

— Las-o baltă. De fapt, te-am sunat ca să te invit sâmbătă la mine, vreau să-ți prezint o persoană foarte specială pentru mine. Îi spun eventual și Svevei, așa că împăcați-vă și încetați să vă mai purtați ca niște copii.

— O persoană importantă?

— Da, dar nu pune întrebări. O să-ți explic eu.

Fir-ar să fie, Dante a hotărât să dea cărțile pe față. Poate vrea să mi-l prezinte pe partenerul lui? Nu știu dacă aș vrea să fie pictorul sau altcineva. În orice caz, am sperat întotdeauna că va găsi puterea să-mi spună adevărul, iar acum, când e pe cale s-o facă, îmi dau seama că nu sunt pregătit pentru asta.

— Ești răcit? mă întreabă el.

— Nu, de ce?

— Ai o voce ciudată.

— Poate telefonul e de vină.

— Bine. Pe sâmbătă.

Închid și mă întorc în debara, culeg fotografiile de pe jos și le

pun din nou în cutie. Apoi iau păpușa Barbie, exact în momentul în care aud bătând la ușă. Două zile n-am văzut nici măcar o muscă și dintr-odată pare că toți și-au adus aminte de mine. Mă duc să deschid și mă trezesc în față cu Emma, care zâmbește și-mi flutură o pungă în fața nasului.

— Salut, Cesare, începe, am cumpărat acum câteva minute un pui la rotisor cu cartofi prăjiți și o sticlă de vin. Pot să intru?

Dacă n-ar avea vinul cu ea, poate aș inventa o scuză, nu e seara potrivită pentru a face față unei persoane care are mai multe probleme decât mine. Dar îmi dau seama că mi-e foame și mirosul puiului mă face să înclin spre a o primi pe vecina mea. Mă dau la o parte și o invit să intre. Nu mă lasă să zic de două ori și intră în coridor, lăsând în urma ei un foarte plăcut miros de mâncare. Mă iau după el și ajung în bucătărie, unde Emma desface deja puiul.

— Ce-i cu aerul ăsta de înmormântare? exclamă fără să se uite la mine. De ce nu aprinzi lumina?

Mi se pare bine dispusă. Data trecută am fost eu cel care am binedispus-o, s-ar putea ca de data asta să se întâmple contrariul. Abia am terminat sarcina pe care mi-a dat-o Emma, că ea îmi pune o altă întrebare:

— Ce faci cu Barbie?

Îmi privesc mâna și îmi dau seama că am luat păpușa cu mine.

— Era păpușa preferată a fiicei mele, răspund și așez jucăria pe dulapul de lângă mine.

— Și ai păstrat-o? Ce frumos!

Ar trebui să-i spun adevărul, că păpușa a fost pusă deoparte de Caterina, eu nu sunt persoana care să se lege de lucruri, am deja oarece probleme cu oamenii. Nu scot însă nicio vorbă, un pic și pentru că, dacă pot, îmi place să fiu considerat drept un tată grijuliu, dar și pentru că într-adevăr uitându-mă la lungana cu părul platinat mi se pare că simt puțină afecțiune și pentru ea.

— Ce-ai făcut, ai plâns? îmi întrerupe Emma gândurile.

Fetei ăsteia nu i se poate ascunde nimic, din anumite puncte de vedere e mai rău decât cu Sveva. Ar trebui să se facă avocat, aș putea să-i dau o recomandare pentru fiica mea.

— Nici vorbă, sunt răcit!

Mă fixează o clipă și pe chip îi apare un zâmbet molipsitor,

așa că sunt obligat, ca să nu fiu descoperit, să mă duc să iau două pahare din debara.

— Nu ți-am mulțumit încă pentru fața de masă, spun după aceea, a fost un gest frumos.

— N-ai de ce, răspunde, eu sunt cea care trebuie să-ți mulțumească.

Mă întorc și-i văd ochii profunzi.

— Știu că n-a fost ușor pentru tine în ziua aceea la spital, dar îți mulțumesc pentru că mi-ai respectat hotărârea.

E ciudat să aud pe cineva care-și exprimă mulțumirea față de mine, nu prea sunt obișnuit. Dacă ți se spune în mod repetat că n-ai fost bun de nimic, în cele din urmă te convingi că nu ești altceva decât unul bun de nimic.

— Ți s-a dezumflat obrazul! exclam satisfăcut.

— Da, din fericire, aprobă.

— Și brațul cum e?

— Mai bine, răspunde și ridică puțin cotul ca să-mi arate legătura, reușesc deja să-l mișc.

Astăzi Emma mi se pare și mai frumoasă, poate pentru că pe chipul ei s-a întipărit o expresie veselă, nouă pentru mine. Doar la puține persoane reușim să vedem bucuria, disperarea, furia, suferința, satisfacția sau euforia zugrăvite pe chip, în ce-i privește pe toți ceilalți trebuie să ne mulțumim cu singura mască vizibilă pentru noi. Poate că Emma a hotărât să aibă încredere în acest bătrân solitar și ciufut și să-i arate frântura aceea de bucurie care îi strălucește uneori în ochi.

Așa că zâmbesc mulțumit și pun masa în timp ce ea taie puiul. Bucătăria e invadată de mirosul de cartofi și de carne și brusc îmi dau seama că în ultimele patruzeci și opt de ore m-am hrănit doar cu o conservă de carne Simmenthal, o portocală, un pachet de crackers și o sticlă cu vin. Cam puțin pentru organismul meu prăpădit.

— El nu-i acasă? întreb pe neașteptate.

Devine serioasă.

— Nu, din fericire.

Încerc să fac totul cât mai bine, termin cu grijă de pus masa și-i întind farfuriile. Când ne așezăm, părem un tată și o fiică luând o cină normală, și nu două suflete fără nicio legătură între ele care încearcă să înfrunte valurile cum pot.

Nu știu de ce, îi vorbesc de Caterina.

— Soția mea avea un amant.

Își ridică privirea din farfurie.

— Am descoperit de puțină vreme, mi-a spus fiica mea, adaug.

— Nu ți-ai dat seama?

— Nu. Sau poate da, și mă prefăceam că nu văd nimic.

Nu știu ce s-a instaurat între noi, datorită cărui motiv neștiut îmi vine să-i povestesc unei femei pe care de-abia o cunosc întâmplările mele personale. După cum nu înțeleg motivul pentru care ei i se pare plăcut să-și petreacă timpul cu mine.

— Văzut din afară păreai o persoană mai mulțumită, comentează.

Sigur, lucrurile interesante ale unei persoane sunt toate în exterior, înăuntru găsești doar viscere, sânge și remușcări. Nimic prea atrăgător.

— Sunt mulțumit. Sau, cel puțin, mă lupt în fiecare zi ca să fiu.

— Ferice de tine, mie mi se pare că fac exact invers.

Sunt ocupat cu o aripă de pui, când își face apariția Belzebut, strecurându-se pe fereastra întredeschisă.

— A, uite cine a apărut, profitorul! exclam imediat ce-i observ botul ițindu-se pe ușa bucătăriei.

Dispăruse două zile, în căutarea a cine știe ce, acum, că există un pui de ronțăit, își face apariția. Emma îi întinde o bucățică, el o înșfacă cât ai zice pește și o înghite într-o clipă. După care începe să se frece hotărât de picioarele noii sale sirene. De mine nu se apropie, știe că-i vinovat și nu vrea să profite prea mult de situație.

— M-am hotărât să fug, spune Emma la un moment dat.

— Atunci nu-i adevărat că faci orice ca să fii nemulțumită! Și unde o să mergi?

— Plec de aici, poate în Nord, la o prietenă de acum câțiva ani. Departe de el în orice caz.

— Și copilul?

— O să afle când o să fiu deja departe.

Beau un pahar de vin dintr-o înghițitură. Cred că viața este femeie: atunci când trebuie să scoată în evidentă o greșeală de-a ta, o face cât se poate de direct. Faptul că soția mea m-a mințit atâta timp și că Sveva continuă să fie supărată pe mine mi se pare acum un fleac în comparație cu uriașele probleme

ale Emmei. Trebuie să învățăm repede să observăm viețile altora, că să nu vomăm fără rost pe a noastră.

Dacă n-ar fi un copil la mijloc, totul ar fi mai ușor. Așa, el nu va accepta niciodată să se despartă. Mă hotărăsc să spun ce gândesc.

— Dacă vrei cu adevărat să scapi de el, ar trebui să te gândești serios la posibilitatea de a face avort.

Ea mă privește fix, eu îi întorc privirea. Îmi pare rău Emma, bătrânul ticălos din fața ta a hotărât să nu zâmbească prefăcut și să-și întoarcă privirea în altă parte.

— Dacă e un copil la mijloc, n-o să te lase niciodată în pace, adaug.

Își lasă capul în jos. Sunt pregătit să fac față unei crize de nervi, și pentru situația în care se ridică și pleacă, dar nu face nimic din toate astea, îl apucă pe Belzebut de ceafa și și-l pune în poală.

— Ai dreptate, comentează în timp ce-l mângâie pe gât, ar fi un lucru potrivit de făcut.

— Nu, nu potrivit, aș zice un lucru de bun-simț. Doar renunțând la copil, poți spera să te îndepărtezi cu adevărat de el.

Belzebut începe să toarcă și-mi atrage atenția. De câtăva vreme deja, mă trezesc invidiind creaturile cele mai absurde, ca, de exemplu, monștrii și pisicile, în sfârșit, orice ființă care să aibă un grad de responsabilitate de înfruntat egal cu zero.

— Știu, dar aș distruge singurul lucru bun din viața mea!

— Așa e, dar trebuia să ți-o spun.

Încercați să scormoniți în viața altora, să cercetați printre dorințele niciodată realizate, părerile de rău, lipsurile, greșelile. Un lucru n-o să găsiți niciodată acolo: copiii.

— Mi-ar plăcea să-ți cunosc familia, zice ea.

E în stare să sară de la o idee la alta într-o clipă.

— Ei nu vin aici, răspund imediat.

— De ce?

— Asta era casa mamei lor, prea multe amintiri.

— Dar tu?

— Eu știu să mă descurc cu amintirile, trebuie doar să le închid în debara.

Emma chicotește vesel și încă o dată mă cucerește cu frumusețea ei, în timp ce mă întreb de ce e obligată să-și

petreacă timpul în bucătăria urâtă a unui bătrân în loc să iasă afară, în lume. Pentru că, din păcate, există persoane care cred că au în stăpânire alte persoane.

— Ești prea frumoasă ca să-ți petreci tot restul vieții cu un asemenea individ, spun brusc.

Ea devine serioasă și se înroșește înainte de a răspunde.

— El crede că sunt proprietatea lui. E atât de sigur de asta că reușise să mă convingă și pe mine.

Dau din cap.

— Nimeni nu e proprietatea nimănui, Emma.

— Da, acum o știu.

Belzebut alunecă pe furiș și se duce în salon. Poate se va întoarce la pisicăreasa lui, pentru că a primit deja ce dorea.

— Trebuie să-ți cer un serviciu.

— Spune-mi.

Ia poșeta pe care o pusese puțin mai încolo și trage fermoarul.

— Dar trebuie să-mi promiți că n-o să mă crezi nebună. Știu, e ilogic, dar când le-am văzut, n-am rezistat să nu le cumpăr.

Și scoate două costumase de nou-născut, unul roz și unul albastru. Mi le arată încântată, cu zâmbetul pe buze. Îmi vine și mie să zâmbesc și vreau să spun ceva, dar ea mă oprește.

— Nu, nu spune nimic, te rog. Poți să le ții tu? N-aș ști unde să le ascund. O să mi le dai la momentul potrivit.

Dacă ar fi Marino aici cu mine, s-ar porni într-o predică infinită despre faptul că mă las prea tare prins în povestea asta, și că, la urma urmei, nu pot face nimic pentru ea, deci comportamentul meu e cât se poate de riscant. Dar nu l-am ascultat pe Marino în viața mea, de ce aș începe acum? Dau din cap și iau costumașele. Ar trebui să fac un calcul rapid, dar cred că n-am mai pus mâna pe așa ceva de aproape o jumătate de secol. Când era vorba să-l schimb pe Federico sau să-l adorm cu un cântec de leagăn, mă fofilam întotdeauna.

— OK, le păstrez eu, răspund, și așez costumașele pe spătarul scaunului de lângă mine.

— Mulțumesc, spune satisfăcută și-mi întinde mâna, așteptându-se să fac la fel. Eu însă stau pe loc, șovăitor ca un om pe mal înainte de a se arunca în apă.

Dragă Emma, dacă ar fi simplu pentru mine să răspund unui gest de afecțiune, n-aș avea acum o fiică ce mă urăște și un fiu

care se teme de mine. Mai ales nu aș fi descoperit că soția mea avea o altă viață. Numai că e prea greu de explicat. Din fericire, ea e mult mai încăpățânată decât slăbiciunile mele, face un pas către mine și mă îmbrățișează. Dacă aș fi răspuns gestului de dinainte, aș fi scăpat cu o simplă strângere de mână, acum însă, trebuie s-o îmbrățișez pe fata asta, care, dintre atâtea apartamente unde să locuiască, l-a ales tocmai pe cel de lângă mine. Trebuie să te învețe când ești copil cum să îmbrățișezi, altfel e totul teribil de complicat.

Când ne desprindem, Emma pare oricum mulțumită, eu, în schimb, sunt leoarcă de transpirație. Asta-i culmea, la vârsta mea să trebuiască să mai adaug pe cineva la lista subțirică a persoanelor de care îmi pasă. Am încercat întotdeauna să țin lista sub control, ca să n-o fac să crească peste măsură. Cu cât iubești mai multe persoane, cu atât ai mai multe dureri. Și de asta nu mi-am luat niciodată un câine, sunt sigur că ar fi ajuns imediat pe primele locuri.

— E mai bine să mă întorc acasă, zice ea.

O însoțesc cu privirea de-a lungul coridorului. După plecarea ei, liniștea se întoarce să-mi țină din nou companie, iar apartamentul mi se pare și mai gol decât înainte. Iau costumașele de pe scaun și mă îndrept spre debaraua rămasă deschisă.

„Păstrezi atâtea amintiri, poți să ai grijă și de visul unei tinere care nu are loc pentru vise!” spun și vâr costumașele într-o cutie veche.

Apoi închid ușa și mă duc să-i telefonez Rossanei.

Un mic sunet de clopoțel lângă ureche

Nu există niciodată o singură manieră de a înfrunta o situație. Eu, de exemplu, am hotărât să mă prezint acasă la fiul meu însoțit de Rossana. Dante îmi face o surpriză mie, eu îi fac una lui. Ea s-a arătat disponibilă, și de fapt n-ar fi putut fi altfel: acum câteva zile i-am spus că există speranța ca fiul ei să fie din nou angajat. În realitate, n-am cine știe ce merit, m-am dus la Sveva și i-am expus problema, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic între noi doi. Ea a făcut la fel și m-a ascultat așa cum ar fi făcut cu un client obișnuit, apoi a încheiat cu aceste cuvinte: „Nu-ți face probleme, ticălosul ăla va scoate din buzunar până la ultimul cent!”

Ce să spun, am folosit-o pe Rossana ca să mă apropii din nou de fiica mea. Aveam nevoie de ceva ca să mă pot prezenta în fața ei, fără să fiu obligat să discut despre aceleași lucruri. Am avut dreptate. Sveva s-a înfuriat atât de tare, că a uitat până și să-mi ceară informații în plus despre Rossana. Oricum le va descoperi în seara asta.

— Nervos? întreabă partenera mea în timp ce sunt pe punctul de a suna la interfon.

— Un pic, răspund fără alte explicații.

În realitate sunt foarte încordat, și nu pentru că, foarte probabil, fiul meu mă va pune la curent în seara asta cu ceva ce restul familiei știe deja de zece ani, ci pentru că voi fi obligat să mă prefac a fi ceea ce nu sunt, un bărbat cordial și simpatic. Simpatia e mult prea supraapreciată și uneori servește la acoperirea multor lucruri putrede, dar așa e mersul lumii și dacă te-ai ostenit să faci doi copii, trebuie să înveți repede să maschezi în prezența lor plictiseala, durerea și depresia. Doar dacă nu vrei să faci din ei niște nefericiți.

Dante și-a cumpărat locuință în Chiaia, într-o mică piață în care ajungi la capătul unei străduțe strâmte și întortocheate, un apartament elegant într-o clădire veche, cu ziduri groase care, ele da, te apără de vecini. Din păcate însă, apartamentul se află la etajul al patrulea și nu există ascensor. Multe din blocurile astea mici nu au un spațiu pentru lift. Așa că sunt obligat să mă

cățăr și să ajung leoarcă de sudoare, cum se spune, pentru ca fiul meu să-mi spună în față că e gay.

El ne așteaptă pe palier cu un zâmbet larg. Mă întreb de la cine a moștenit excesiva bună dispoziție, dacă nu cumva eu i-am transmis toate proviziile pe care le-am avut, dar în clipa următoare el s-a prezentat Rossanei foarte entuziasmat, cu toate că e prima oară că mă vede cu o femeie alături de când Caterina nu mai este. De altfel, e tot așa și pentru Sveva. M-am gândit mult înainte să fac pasul ăsta, dar la urma urmei în ultima perioadă nu m-am întrebat niciodată ce gândesc alții despre mine. Nu trebuie să-i permit lumii să-mi distrugă ultimele zile de vacanță.

Așa că, iată-ne aici, în casa fiului meu, care mi se pare tot atât de străină ca el, într-un salon mobilat cu bun-gust, unde toate lucrurile sunt la locul lor, până și un divan înalt cât un baset, de pe care, dacă aș face greșeala să mă așez, ar trebui să fiu ridicat cu o macara. Ar ajunge asta pentru a înțelege că în Dante nu prea e nimic din mine. Eu n-am avut niciodată o casă în care obiectele să fie la locul lor, poate niciun salon mobilat cu gust. I-am delegat întotdeauna pe alții, până într-atât încât soția mea hotăra ce îmi place.

Din combina muzicală se aude jazz, în aer plutește un miros de tămâie, iar dacă prin mijlocul camerei ar curge un râuleț, nu mi s-ar părea deloc ciudat. Pe pereți tablouri, stampe, artă digitală, sculpturi și instalații. Una din ele tronează în mijlocul camerei: fire de aluminiu care coboară din tavan până la podea. De fiecare fir e agățat un omuleț alb de mucava. Rămân în admirația încâlcelii ăleia până când fiul meu mă ia de braț și mă conduce în bucătăria invadată de un miros plăcut de ghimbir și migdale și de prezența Svevei și a lui Leo Perotti, artistul sociabil, care mă întâmpină ca și cum am fi niște buni prieteni ce se revăd după mulți ani în care au fost despărțiți.

Rossana e zâmbitoare și disponibilă, strânge mâini, se uită în jur încântată, pare să se simtă foarte bine. Și într-adevăr la un moment dat spune:

— Cât îi de frumoasă casa asta, parcă-i un hotel!

Mă întorc și o privesc pe furiș pe Sveva, sprijinită de frigider, cu mâinile încrucișate, și aruncând priviri puțin spus surprinse către însoțitoarea mea. Încerc să n-o bag în seamă și mă concentrez asupra cinei, care nu putea fi altfel de cum mi-o

imaginasem: triticală[7] cu șofran și morcovi, sardele pané, tartă cu mazăre și anșoa de mâncat cu icre roșii de somon. Caut o felie normală de pâine, dar ce se apropie mai mult de așa ceva sunt niște galete din orez. Noroc că pe masă se află și o sticlă de vin roșu. Îmi vărs puțin pe fundul paharului ca să nu-mi aud o predică și îi arunc pe furiș o privire Rossanei, care pare să nu fi observat felul prea puțin amabil în care se uită Sveva la ea și îl ascultă cu atenție pe artistul gay cum explică secretele ascunse ale felurilor sale de mâncare. Dante se apropie și-mi șoptește la ureche: „Simpatică, Rossana asta!”

„Da”, mă limitez să răspund înainte ca îndrăznețul Leo să mă atragă și pe mine într-o conversație despre bucătăria macrobiotică și dieta mediteraneeană, două subiecte despre care îmi e greu să spun ce cred. În realitate, tot ce privește sănătatea și bunăstarea fizică mă plictisește destul de mult, așa că în timp ce Perotti vorbește îmi scapă un căscat. Am uitat bunele maniere, zâmbetele de circumstanță și argumentațiile futile. Anii petrecuți printre marginalizații și singuraticii lumii m-au marcat, știu despre ce să vorbesc cu o prostituată, dar nu reușesc să conversez cu un om cultivat. Uneori mă gândesc că dacă te naști într-un anumit fel, nu poți muri în alt fel. Îți creezi o viață întreagă iluzia că ai schimbat direcția, ca să-ți dai seama la sfârșit că scurtătura te-a dus pe drumul de pe care ai pornit.

Noroc că Rossana intervine în discuție cu toată energia ei feminină, și pot să mă retrag fără să fiu luat la ochi. Ies pe balcon și rămân să privesc străzile care se întind sub picioarele mele. În realitate, la Napoli, mai mult decât vederea servește auzul, e un oraș care se descoperă prin sunete. Pe străduțele din Chiaia, de exemplu, în serile de vară reușești să auzi tocurile doamnelor care pășesc sigure pe caldarâm, niște râsete în depărtare, două pahare care se ating ușor în spatele străzii. Posillipo însă pare mut, cu străzile sale largi și pustii care se întind tăcute pe colină, în timp ce orașul puțin mai jos apare vătuit. Trebuie să știi să asculți cu multă atenție vocile slabe ale cartierelor nobile dacă vrei să înveți să le cunoști. În centrul vechi însă, trebuie să știi să distingi, să dai atenție doar lucrurilor care te interesează, să desparți sunetele, asemenea motivelor unui cântec de mixat. Atunci poți să auzi strigătele studenților care rătăcesc pe străzile vechi, vacarmul tacâmurilor

[7] Cereală rezultată din încrucișarea grâului cu secara.

care țâșnește din bistrouri, nenumăratele clopote care bat duminica dimineața, chemarea vânzătorilor ambulanți, vocea răgușită și tremurată a unui bătrân care cântă la acordeon lângă ușa unei biserici bătută-n cuie și uitată de lume. Ca să guști toate astea trebuie însă să ștergi bâzâitul scuterelor care invadează străzile, urletele femeilor care se iau la ceartă pentru orice fleac, vocea unui cântăreț tradițional care țâșnește de pe fereastra unei mașini.

— Haideți, am ceva pentru dumneavoastră, spune Perotti, apărut pe neașteptate în balcon, și mă prinde de braț.

Aș vrea să intervin și să-mi iau înapoi mâna cu un gest brusc, apoi o văd încă o dată pe Sveva în picioare, lângă frigider, uitându-se la mine cu o expresie severă. Deja de când am intrat, ne urmărește din priviri pe mine și pe Rossana. Cred că însoțitoarea mea nu i-a plăcut prea mult, dar, de fapt, nu mă așteptam ca întâlnirea să fie altfel. Sveva e prea supărată pe viață pentru a aprecia nenumăratele ei nuanțe. Pentru ea totul e alb sau negru, și n-ar putea niciodată să frecventeze o persoană care nu e de același rang social.

Noroc că vechiul meu prieten, artistul, mă fură gândurilor ăstora și mă târâie în salon. Nu-i prea frumos s-o las pe Rossana la cheremul copiilor mei. Dar oricum ea, care face față și unui bătrân profitor ca mine, va ști să înfrunte un rechin ca Sveva.

— Seara trecută mi s-a părut că vă place, zice artistul arătând spre tabloul cu Superman, așezat pe jos lângă perete, așa că m-am gândit să vi-l dăruiesc!

Mă uit întâi la tablou și apoi la el. Superman și Leo Perotti au același zâmbet îngâmfat pe chip. E prea mult.

— Știți, înțeleg că vreți să mă impresionați, dar asta mi se pare excesiv!

Zâmbetul i se șterge ca prin miracol și doar pe supererou continuă să-l amuze scena.

— Oricum, dumneavoastră n-aveți nevoie de binecuvântarea mea, nici nu trebuie să-mi fiți simpatic cu orice preț. Dante are o vârstă, și din fericire alegerile lui nu depind de mine.

— Încercam doar să fiu amabil, răspunde el, mai puțin cordial decât era în urmă cu două minute, nu pentru că mă interesează binecuvântarea dumneavoastră, ci pentru că țin la Dante și-mi face plăcere ca el să fie mulțumit.

Poate l-am subapreciat pe pictor. Acum, când i-am zgândărit

demnitatea, mi se pare mai puțin scorțos.

— Iar el e mulțumit dacă noi doi ne înțelegem, nu-i așa?

Acum e el cel care mă privește cu puțină superioritate.

— Nu, Dante ar fi mulțumit dacă dumneavoastră ați accepta cu adevărat felul lui de a fi.

— Și cine vă spune că nu-l accept?

— Păi, dacă nu v-a vorbit niciodată până acum despre mine, o fi existând vreun motiv.

Bunul Perotti începe să-mi fie mai simpatic.

— Dacă nu mi-a vorbit despre dumneavoastră înseamnă că n-avea chef. Eu i-am respectat întotdeauna voința, nu l-am obligat niciodată să-mi mărturisească nimic.

— Dar nici nu l-ați îndemnat, spune el hotărât. Poate că Dante avea nevoie doar de asta…

Ia te uită, la vârsta mea e posibil să fiu tratat ca un idiot până și de partenerul fiului meu. Printre multele acuzații din ultimele zile, îmi lipsea doar aia de a nu-l fi invitat pe Dante să-mi mărturisească înclinațiile sale sexuale. Dau să răspund în felul meu, dar Sveva intră în salon cu o farfurie în mână. Leo profită ca să se întoarcă în bucătărie și eu mă trezesc singur cu fiica mea. Fir-ar să fie, din lac în puț! Aplec privirea și pentru o clipă îmi trece prin minte să mă duc dincolo și să mă scuz față de Perotti, nu atât pentru că sunt convins că am greșit, cât pentru a scăpa de privirea dojenitoare a Svevei, care se află în spatele meu. Așa că fac un pas înainte ca să plec, dar ea mă prinde de braț. În seara asta toți par interesați de membrul meu superior. Mă întorc zâmbind, numai că Sveva nu zâmbește absolut deloc. Ba chiar pare îngrijorată.

— Ce-i? întreb.

Îmi smulge paharul cu vin din mână și începe pe un ton agresiv.

— Dacă acum câteva zile nu mi-ai fi spus ce crezi despre Enrico, spune încet, nu ți-aș fi spus părerea mea despre această Rossana cu care umbli.

Un râs puțin cam zgomotos al amicei mele țâșnește din bucătărie și ajunge în salon. Sveva închide puțin ochii și se încruntă ca și cum ar fi auzit o cretă scârțâind *i* pe tablă. Eu zâmbesc în continuare.

— Unde ai găsit-o? întreabă.

— De ce, nu-ți place? întreb la rândul meu, tot mai amuzat.

— Ei, să zicem că e cât se poate de folcloristică…

— Da, ai dreptate, e chiar cuvântul potrivit, cel pe care nu reușeam să-l găsesc. E ciudată, extravagantă, bizară.

Ea mă privește uimită și nu răspunde.

— Vezi, fata mea, bătrânul ăsta din fața ta are nevoie, ca să nu se sufoce, exact de puțină extravaganță, de ciudățenie. Ceva ce ți-ar fi de folos și ție.

— De ce trebuie să glumești mereu? Nu te-ai gândit la noi? La cât poate fi de umilitor pentru copiii tăi să te vadă însoțit de o asemenea femeie?

— Ce în ea nu e cum trebuie? întreb atunci, fără să mai zâmbesc.

Ea își coboară pentru o clipă privirea, apoi îmi răspunde cu duritate:

— Nu se potrivește cu tine și cu familia asta. Și cred că prezența ei aici este jignitoare și pentru mama.

Ajunși aici izbucnesc, înăbușind un urlet:

— Nu-mi vorbi mie despre ce este jignitor. Este jignitor că nimeni nu mi-a spus că fiul meu e gay. Asta-i jignitor! E jignitor că soția mea a avut o relație, timp de cinci ani, cu altcineva. Și e jignitor și ce-i faci tu soțului tău, dacă vrei să știi. Cu toții-i jignim pe alții. La urma urmei, tu nu ești chiar așa de diferită de mine.

Se uită la mine în tăcere, cu o privire plină de ciudă și de umilință.

— Și-acum lasă-mă să trăiesc cât mai am de trăit în manieră bizară. Am petrecut o viață întreagă în normalitate și doar când îi simt mirosul mi se face greață!

În clipa următoare ceilalți intră în salon cu alte feluri de mâncare și cu zâmbetul întipărit pe față. Îi privesc uimit și mă așez în capul mesei. Însoțitoarei mele i-au trebuit cinci minute ca să se facă acceptată de Dante și de partenerul său, pe mine însă, același interval de timp m-a făcut să fiu și mai mult disprețuit de fiica mea. Ciudat, cu cât înaintez în vârstă, cu atât am tendința să reduc timpul, asemeni unui maratonist care concurează împotriva lui însuși, și eu încerc mereu să fiu mai bun. Când voi fi pe punctul de a muri, îmi va fi de ajuns să arunc o privire ca să mă fac detestat.

Oricum, Leo Perotti, în loc să se așeze cât mai departe posibil, alege locul de lângă mine. Îi arunc o privire respectuoasă, în fond nu e un laș.

— Ți-a plăcut darul? întreabă Dante imediat ce ia loc. Să știi că Leo șovăia, credea că n-o să-l accepți. Dar eu te cunosc bine, dacă îți place ceva, nu te lași prea mult rugat!

Ei da, mă cunoști chiar bine, dragă Dante, aproape tot așa cum te cunosc eu pe tine. Ciudat, dar mi se pare că, la masă, singura care mă cunoaște cu adevărat e Rossana. Îi zâmbesc din nou lui Perotti, care, prea puțin convins, îmi răspunde la fel. Păcat, s-a săturat să lupte. Atunci mă dedic adversarului meu dintotdeauna, celui mai dur.

— Cum de nu-i aici și Diego? Altă ședință pe neașteptate? exclam în timp ce-mi așez șervetul pe picioare.

Sveva însă nici măcar nu se uită la mine și se apucă să umple farfuria Rossanei, care, imediat după aceea, comentează:

— O, ce bun e pilaful ăsta!

Dante și Leo se privesc amuzați, eu mă întorc spre fiica mea în așteptarea obișnuitei priviri critice, care însă nu apare. Dimpotrivă, ea hotărăște să mă uimească și răspunde amabil:

— E triticală, seamănă cu orezul, dar nu e.

Nu știu dacă a fost cearta cu mine, dar Sveva apare acum mai disponibilă și mai senină. Toți par senini și se străduiesc să facă seara cât mai plăcută. Toți, în afară de mine.

— Deci, spuneți-ne… începe Dante. Cum v-ați cunoscut?

Știam, fiul meu e o soacră clevetitoare care nu-și vede de treaba ei.

— Rossana a fost infirmiera mea, în urmă cu câțiva ani… spun eu.

— Aha, uite unde ne-am văzut! comentează fiică-mea, și nu se înțelege dacă dincolo de comentariul ei există vreun interes ascuns cu care să-mi strice seara. Dar e seara lui Dante, suntem aici pentru el, și nu cred că i-ar face așa ceva fratelui ei. Cu toate astea mă simt obligat să intervin ca să-mi scot partenera din încurcătură, așa că hotărăsc să merg direct la subiect.

— Deci ce trebuia să-mi spui atât de important? îl întreb pe fiul meu.

Dante mă privește uimit. Poate se gândea că m-aș fi mulțumit să înțeleg, că ar fi fost suficient să mi-l pună pe artist în față. Nu, dragă Dante, cel puțin o dată în viață găsește un pic de curaj și înfruntă-l pe bătrânul tău, care, printre altele, în seara asta e deja destul de nervos.

El însă nu vorbește. Ca întotdeauna Sveva e cea care

intervine ca să-și scoată fratele din încurcătură.

— Ei, eventual îți spune mai târziu, între patru ochi.

— Nu, facem altfel, zic fixându-l pe Dante, îți ușurez sarcina. Vorbesc eu!

Apoi beau o lungă înghițitură de vin și așez șervetul pe masă, fără să-mi pese de obișnuita privire nemulțumită a fiicei mele. Rossana mă lovește cu piciorul pe sub masă, dar eu am pornit deja.

— Dante, ești homosexual! O știu toți, le-ai spus-o tuturor, până și mamei tale. Doar eu am fost lăsat pe dinafară, poate pentru că te gândeai să aștepți să mor. Ei bine, am două vești importante să-ți spun în seara asta: prima e că nici nu mă gândesc să mor, a doua, că de înclinațiile tale sexuale nu-mi pasă nici cât negru sub unghie. Te iubesc și o să te iubesc întotdeauna, chiar dacă nu ți-am spus-o niciodată, chiar dacă am greșit mult în ceea ce te privește și uneori poate părea că nu-mi pasă de tine. Te admir ca om și ca fiu. Te admir și vă iubesc pe tine și pe Sveva în același fel, poți fi sigur de asta. Uite, asta voiam să-ți spun, să vă spun, zic aruncând o privire și către fiica mea, și în sfârșit am găsit curajul. Acum, dacă vreți, putem continua să ne îndopăm pentru tot restul serii, altfel mă scol, o iau pe doamna mea de braț și plec.

Aplec capul și încep să mănânc, chiar dacă mâna îmi tremură și nu reușesc să țin bine furculița. Uneori și să recit rolul ursuzului mă obosește foarte tare. Când ridic capul îmi dau seama că Dante are ochii umezi, Sveva își șterge o lacrimă, Rossana fixează farfuria și Leo Perotti mă fixează pe mine. Îi zâmbesc încă o dată celui din urmă, atunci el îmi întinde mâna și spune:

— Știți, până nu demult mă gândeam că sunteți un ticălos! Ați reușit să mă faceți să-mi schimb părerea în doar două minute!

Perotti ăsta e chiar un tip grozav. Îi strâng mâna și spun:

— Dacă e s-o luăm așa, și dumneavoastră m-ați făcut să-mi schimb părerea despre dumneavoastră. Acum suntem la egalitate!

Apoi începem să râdem. Rossana ne urmează, lui Dante și Svevei nu le rămâne decât să se conformeze situației. Cina continuă liniștită și chiar și bucătăria macrobiotică a lui Perotti pare bună. Mă relaxez, și cu ajutorul vinului, și-i ascult pe ceilalți povestind și povestindu-se, lucru care se întâmplă rar. Când mă

ridic să merg în baie, Dante mă însoțește, aprinde lumina și rămâne pe loc uitându-se la mine.

— Ce-i, vrei să m-ajuți s-o scutur?

Zâmbește și spune:

— Voiam să-ți mulțumesc pentru cuvintele tale, știu că te-au costat mult!

— N-ai pentru ce să-mi mulțumești, mai ai credit încă!

— N-o face prea tare pe severul cu tine însuți, la urma urmei n-ai fost un tată rău.

— Sveva nu crede asta…

— O știi pe Sveva, îi place să se lamenteze și să-i facă pe alții vinovați de greșelile ei.

Îmi dau seama abia acum că am greșit totul în ultimii ani, nu trebuia să mă văd atât de des cu fiica mea, ci cu fratele ei.

— Semeni tot mai mult cu maică-ta, declar suspinând. El are trăsăturile Caterinei, Sveva, pe ale mele. Nu e nevoie să fii un geniu ca să înțelegi cine, eu sau soția mea, a fost mai bun.

— De ce nici măcar Caterina nu mi-a spus? întreb. El pare senin și mulțumit.

— Pentru că o rugasem să nu-ți spună.

Simplu, chiar prea simplu. Între un fiu și un soț, este protejat primul. Întotdeauna. Dacă mai trăiesc mult, cine știe câte adevăruri voi afla despre Caterina.

Închid ușa și mă așez să urinez. Baia e plină de creme și loțiuni ciudate, în aer plutește un miros de vanilie. Poate că sunt lumânările, există de toate mărimile, așezate peste tot. Ce mult invidiez persoanele care știu să aibă grijă de locul care le găzduiește. Are dreptate Rossana, casa asta seamănă cu un hotel de cinci stele, am senzația că nici nu mă aflu într-un closet, ci într-un hol de hotel. Noroc că printre hotărârile cele mai înțelepte pe care le-am luat în ultimii ani e și aceea de a urina așezat, altfel sărmanul Perotti ar fi făcut infarct la vederea frumosului wc stropit cu pipi.

Când mă întorc, o găsesc pe Sveva așezată la masă, fixând paharul cu vin, cu brațele încrucișate pe piept și privirea încântată. Cred că mă aștepta. Căci Dante și tovarășul lui de viață sunt în bucătărie cu Rossana. Incredibil, dar între cei trei pare să se fi instaurat o puternică alchimie. Cred că e momentul să plecăm, înainte ca fiica mea să înceapă să-și verse nefericirea pe mine.

— Îmi pare rău pentru ce-am spus mai înainte, spune însă ea.

— Nu-i nimic, răspund dur.

Sveva mă privește câteva clipe, apoi declară:

— Nu m-aș fi așteptat niciodată la asemenea vorbe de la tine, mai ales în fața unor străini. M-ai uimit!

— Mă subapreciezi!

— Se poate, răspunde zâmbind ușor.

Zgomotele din bucătărie se aud în fundal. Mă așez lângă ea, cu cotul pe spătarul scaunului vecin și spun:

— Întorcându-ne la discuția de dinainte, am impresia că și alegerea lui Enrico al tău e un pic tot așa. Bizară, adică. De asta n-am mai cercetat, pentru că am înțeles că te afli în acel moment al vieții în care e nevoie de puțină extravaganță. Și poate că doar ți-e frică să privești în față schimbarea.

Lasă capul în jos și nu răspunde. Atunci continui:

— Știu, frica e o pisăloagă, e un glăscior insistent și deranjant, pe care cu cât îl alungi mai mult, cu atât se întoarce. Și totuși, știi ce am înțeles? Că în realitate glăsciorul ăla își face doar treaba, încearcă să te salveze de tine însuți, vrea să te avertizeze că, dacă nu te miști cât se poate de curând, ceva în tine va începe să putrezească.

Sveva răspunde fără să ridice capul:

— Adevărul e că mă simt confuză, nu știu ce hotărâre să iau…

— Știi care e cea mai mare extravaganță?

Ea dă din cap în semn că nu.

— Să trăiești conform instinctelor.

Fiica mea mă privește stupefiată.

— Să încetăm să ne punem bariere mentale. Dacă-ți urmezi instinctul, nu greșești niciodată. Păsările migrează în fiecare an, fără să se întrebe de ce. Și noi ar trebui să facem la fel, să ne mișcăm încontinuu și să nu ne punem întrebări. Eu mi-am pus o mulțime de-a lungul anilor și am rămas nemișcat. Acum trebuie să recuperez, vreau să migrez în fiecare zi câte puțin.

— Cu Rossana?

— Și cu ea, de ce nu?

— Iar eu, ce ar trebui să fac cu Enrico? Să migrez și eu?

— Ar trebui să-ți spun să te gândești bine, dar nu sunt în stare.

Oftează și dă din cap, apoi spune:

— Cel puțin reușești încă să mă amuzi cu toate teoriile tale

caraghioase.

— Nu-i rău pentru un bătrânel…

— Sunteți împreună? întreabă imediat după aceea.

— E doar o prietenă, nimic mai mult.

— Păcat, poate ar fi fost mai bine.

— În ce sens?

— Ei, aș fi mai liniștită dacă aș ști că există cineva care are grijă de tine.

Fiica mea își face probleme pentru sănătatea mea, să nu beau, să nu fumez, ca să se certe cu mine cât mai mult timp cu putință.

— Știi că pot să mă descurc singur.

— Da, dar atunci când oamenii stau prea mult singuri, devin mai răi.

— Găsești că am devenit mai rău?

— Dacă m-ai fi întrebat înainte de seara asta, aș fi răspuns da.

Pufnesc amuzat. La urma urmei nu e prea greu să-i impresionezi pe ceilalți, e suficient să faci un efort și să găsești cuvintele, chiar și atunci când nu vor să iasă la suprafață.

◆

Când ies, Leo îmi strânge mâna cu aceeași cordialitate de la început. De data asta îi răspund la fel, în cele din urmă a reușit să mă impresioneze, și nu toți reușesc s-o facă, și-apoi ține la fiul meu și poate îi acordă atenția pe care eu nu i-am acordat-o. Dante mă îmbrățișează. Îl las, chiar dacă parfumul lui dulce mă îngrețoșează. În realitate, gestul e cel care mă pune în dificultate, dar îmi place să cred că e parfumul.

— Acum cred că e mai bine să plec, spun.

Sunt bătrân și bătrânii nu trebuie să se emoționeze. Fac pe ei deja, dacă se mai apucă și să se smiorcăie, e ca și cum ai avea de-a face cu un nou-născut.

Sveva coboară împreună cu noi.

— Vreți să vă duc până acasă?

— Nu, mulțumesc, luăm un taxi de pe stradă, mai facem câțiva pași.

O salută pe Rossana cu cordialitate și îi întinde cartea de vizită, apoi mă îmbrățișează, la fel ca fratele ei cu puțin înainte. E adevărat deci că la un moment dat din viață ajungi să faci pace cu părinții. Cred că se întâmplă atunci când simți că e mai obositor să continui să rumegi furie decât să pui o piatră

deasupra.

— Nu-ți face griji pentru noi. Suntem mai fericiți decât îți imaginezi tu, îmi șoptește la ureche, înainte de a se desprinde din îmbrățișare.

O privesc cu atenție. A fost întotdeauna elegantă, ca mama ei, dar în seara asta o găsesc și frumoasă, mai sinuoasă. Poate pentru că e mai puțin aspră.

— Sărută-l pe Federico din partea mea, mă limitez să spun.

La întoarcere, Rossana mi se pare veselă.

— A fost o seară chiar frumoasă, comentează la un moment dat.

Foșnetul frunzelor uscate sub pașii noștri ne însoțește discuția.

— Da, răspund, în timp ce strâng sub braț tabloul lui Perotti.

În cele din urmă n-am putut să-l refuz. O să-l atârn în salon, cel puțin în felul ăsta, când nu pot să dorm noaptea, cineva care zâmbește îmi va ține companie.

— În orice caz copiii tăi sunt chiar simpatici. Și țin mult la tine!

— Hm, uneori sunt convins de contrariul, mai ales în ceea ce o privește pe Sveva.

— Ce tot zici? Se vede că e îndrăgostită de tine, ca toate fetele, de altfel!

Mă strâmb neîncrezător, ea izbucnește în râs și mă sărută pe gură. Drept răspuns înclin capul prefăcându-mă că mă uit la ceas, ca să nu-mi vadă obrajii roșii.

Parcurgem via dei Mille în tăcere și dăm buzna în prima gelateria deschisă încă, unde, ca să-i facem în ciudă ștrudelului macrobiotic al lui Perotti ne luăm două conuri cu înghețată de mere gala. Apoi Rossana se oprește în fața unei vitrine, și eu profit pentru a privi în jur și mă las răpit de amintiri; colțurile străzilor sunt pline de ele, e suficient să ai ochi buni și o memorie sprințară. Acolo, în față, de exemplu, cândva era o librărie cu pereți foarte albi și rafturi de culoarea mierii. Mă opream în fiecare zi să admir lemnul blond fără șuruburi și cuie care stătea prins ca prin miracol și făcea ca încăperea să semene cu o mare barcă cu pânze. Nu mai există librării atât de frumoase, cel puțin în oraș. Pe vremea aceea mă întâlneam cu o fată de la liceul Umberto, aflat la câțiva metri de aici, ba nu, mă întâlneam nu e corect, eram chiar îndrăgostit de ea. M-am îndrăgostit întotdeauna de femeile cu care ieșeam. Eu și

îndrăgostirea ne-am plăcut imediat, doar cu sentimentul următor, cel pe care lumea îl numește dragoste, nu s-a aprins niciodată scânteia. Dar asta e o altă poveste, vorbeam despre librăria unde m-am refugiat într-o zi în care ploua cu găleata și fata mea nu se hotăra să iasă de la școală. Am rămas vrăjit de locul acela magic și de cărți și am început să mă gândesc că într-o bună zi aș fi putut avea și eu o librărie numai pentru mine. Dar s-a întâmplat un lucru care mi-a schimbat viața, una din acele mici mari cotituri care te fac să schimbi drumul. În sfârșit, printre multele mele îndrăgostiri de tinerețe a fost și fata care lucra la brutăria de lângă casă. Pentru ea am părăsit în doi timpi și trei mișcări vechea librărie și pe eleva din Chiaia. Cu brutăreasa însă n-a mers, avea orare imposibile și îmi aducea chifle calde la fiecare întâlnire. Mi-am imaginat viitorul și m-am văzut foarte gras și plictisit, așa că am părăsit-o și pe ea și m-am dedicat studiului. În scurtă vreme a sosit mult râvnitul titlu de contabil care m-a obligat s-o pornesc pe drumul care m-a adus până aici. Dacă atunci n-aș fi întâlnit-o pe brutăreasă, poate m-aș fi căsătorit cu eleva de liceu și aș fi continuat să frecventez vechea librărie. Poate aș fi fost angajat și mi-aș fi făcut acolo ucenicia, și nu la Partenope Service.

Oricum, într-o zi, o aveam deja pe Sveva, am trecut pe acolo și mi-am dat seama că iubita mea librărie nu mai exista, fusese înlocuită cu un magazin de pantofi de damă, al nu știu câtelea. A fost momentul exact în care am înțeles ce pierdusem, cum viața venise să mă înșele cu nurii unei brutărese cu forme sinuoase. Nu știu dacă aș fi putut deveni librar, știu însă că, în viață, auzi uneori un clopoțel lângă ureche. Poate să se întâmple în fața unei femei, într-un loc anume, în timp ce faci ceva care-ți place. Uite, dacă ar trebui să-i dau un sfat nepotului meu Federico, un singur sfat, ar fi acesta: atunci când auzi clinchetul clopoțelului, ridică-ți capul și ciulește urechile, ești în fața uneia din acele cotituri invizibile și te asigur că e suficientă o clipă pentru a greși drumul.

◆

Odată ajuns acasă, mă duc direct în debara și iau un ciocan și două cuie. E târziu, dar nu-mi pasă, cel puțin o dată să-mi trezesc și eu vecinii. Îl pun pe Superman în mijlocul peretelui din salon, chiar deasupra divanului, și stau să-l privesc încântat.

„Da, îmi placi!” exclam.

Așa cum îmi place Leo Perotti. Îmi plac Dante și Sveva, Rossana, Emma. Marino și pisicăreasa. Poate în seara asta nici măcar bătrânul care-o pipăie pe fiică-mea nu-mi displace chiar atât de tare. Adevărul e că nu poți să fii tot timpul ciufut și antipatic, altfel ceilalți încep să te creadă.

Mă duc în bucătărie și-mi torn un pahar cu vin. Când închid ușa frigiderului, îl văd pe Belzebut care mă privește cu un aer somnoros. Îi ofer ultima feliuță de brânză rămasă, apoi îl prind de ceafa și-l duc în dormitor. Înainte de a mă dezbrăca îl mângâi pe ceafa și faptul că începe să toarcă mă face să zâmbesc. Da, e așa cum mă gândeam, încep să devin prea bătrân.

În vino veritas

Sună cineva la ușă. Înjur. O fi doamna Vitagliano, care vrea lămuriri despre viața Emmei. E momentul bun s-o trimit la dracu'. Îmi înfig irisul în vizor și cercetez palierul: figura lui Marino ocupă întreg spațiul vizual. Rămân interzis, nu știu de câți ani nu mai iese din casă. Deschid ușa, el se uită la mine și zâmbește. Rămânem așa, incapabili să ne îmbrățișăm.

— Ai reușit să te ridici de pe mizerabilul acela de fotoliu! exclam euforic.

— Da, admite el, voiam să-ți spun ceva, eram pe punctul să ridic receptorul, dar m-am gândit: „Fir-ar să fie, mai bine urc și-i spun personal!"

— Sunt mândru de tine. Hai, intră, te servesc cu un pahar de vin.

— Mulțumesc, Cesare, dar știi că nu pot bea vin.

Îl invit să ia loc și îi umplu paharul, ca și cum n-ar fi spus nimic.

— Marino, cât crezi c-o să mai trăiești? Vreau să fiu sincer cu tine. Nu-ți mai rămâne mult. Oamenii la 80 de ani mor. Așa se-ntâmplă. N-ai ce face! Ai fost de-a dreptul norocos că ai ajuns până aici. Așa că, acum dacă bei un pahar de șpriț, cine vrei să se supere?

Marino mă privește pe furiș și râde.

— Ești o figură, Cesare, zice și bea o înghițitură zdravănă.

Apoi pune jos paharul și privește în jur.

— Îmi aminteam altfel bucătăria asta.

— Adică?

— Mai curată, mai ordonată, mai primitoare.

— Te cred și eu, ultima dată când ai venit aici, mai era Caterina încă. Absența ei te face să observi toți acei *mai.*

Marino chicotește încă, eu umplu din nou paharele și-l îndemn să ciocnim. Mă privește ca și cum aș fi nebun.

— Nu, Cesare, vrei să mă faci să mor azi… zice ezitând.

— Da, aș vrea să te văd căzând lat, după o beție cu vin sau între coapsele unei femei frumoase!

— Cum am putut să fiu prieten cu tine atâta timp? întreabă și

dă pe gât al doilea pahar.

— E drept, ai avut răbdare. Dar nu atâta cât copiii mei, care sunt obligați să mă vadă din prima zi în care au venit pe lume!

— Ce povară le-ai pus în cârcă! comentează el și izbucnește în râs, vărsând vinul pe jos și pe pantalonii de flanelă tociți.

— Parc-ai fi unul din moșnegii ăia care fac pe ei! zic și râd și eu.

— Cesare, eu chiar *sunt* unul din moșnegii care fac pe ei! răspunde Marino și-și mai toarnă puțin vin.

— Da, ai dreptate!

Din cauza râsului și a tremuratului mi-e greu să duc paharul la gură. O fi alcoolul, o fi bucuria de a avea din nou în bucătărie un vechi prieten, dar nu reușesc să mă opresc din râs, cum mi se întâmpla deseori atunci când eram copil, în clasă. Cine știe de ce, tocmai când nu putem râde, ne pierdem toate frânele. Râsul necontrolat seamănă cu plânsul, se folosește de lacrimi la fel, pentru a elibera energia acumulată.

◆

Cândva râdeam foarte mult cu Marino, asta era înainte ca bătrânul să hotărască să se retragă din viață. Într-o zi, în urmă cu patruzeci de ani, a intrat în agenția comercială Volpe un tip încruntat și arogant. Individul acela eram eu, angajat datorită unei favori pe care domnul Volpe i-o datora fratelui meu. Acolo, cum am mai spus, era Caterina. Dar nu numai. Mai era și o altă persoană, un mic om banal și îmbătrânit, care zâmbea amabil.

— El e Marino, cumnatul meu. O să-ți explice ce facem aici, spuse domnul Volpe, înainte să dispară și să mă lase în fața păpălăului care mă privea cu un aer fericit.

Marino avea vreo patruzeci de ani pe atunci, dar părea deja bătrân, așa că mă întrebam care o fi vârsta lui. Apoi el mi-a întins mâna și s-a prezentat. Am răspuns strângerii molatice de mână spunând: „Sunt Cesare, și mi-e scârbă de munca asta, așa că nu te aștepta la nimic, oricum peste câteva luni n-o să mai fiu aici!”

El a rămas cu gura căscată și o clipă mai târziu a început să râdă. Nu puteam ști atunci, dar râsul acela urma să ne lege pe tot restul vieții. Marino a devenit curând cel mai bun confident al meu, prietenul disponibil care venea să mă ia dimineața și mă însoțea seara, sau mă înlocuia la serviciu dacă eram prins în vreuna din aventurile mele extraconjugale. Părea un copil în

trupul unui bătrân, era una din acele persoane crescute pe jumătate, organismul îndreptat spre vârsta a treia, caracterul ancorat încă în primii ani de viață. Asemenea copiilor. Marino era plin de entuziasm, de generozitate, de elan, dar tot asemenea copiilor era nesigur, fragil, fricos. Eu am fost pentru el un soi de părinte sever, el pentru mine, în schimb, prietenul perfect, cel pe care toți ar avea dreptul să-l întâlnească mai devreme sau mai târziu.

Câtva timp relația noastră a rămas îngrădită în orele de serviciu, apoi, într-o zi, știind că după ce se născuse Dante eram în căutarea unei noi locuințe, spuse: „E de vânzare apartamentul de deasupra mea. E și o mică afacere. De ce nu veniți tu și Caterina să aruncați o privire?”

Așa am ajuns să umblăm deasupra lui și i-am cunoscut soția, pe Paola, și copiii; Sebastiano și Antonia. Ani întregi viețile noastre s-au amestecat: cine, sărbători, petreceri de absolvire, de Crăciun, partide de cărți, un pic la noi, un pic la ei. Viața noastră în comun a fost un continuu sus-jos, și copiii mei au adormit pe divan lângă ai lui care se uitau la televizor. Uneori venea în vizită și pisicăreasa (care nu era încă pisicăreasă), pe-atunci măritată cu un bărbat foarte trist care iubea televiziunea mai mult decât pe ea. Doamna, în schimb, în ciuda faptului că nu avusese copii, era plină de entuziasm, se îmbrăca mereu foarte colorat, îi zâmbea vieții și povestea deseori despre elevii ei. Era o femeie hotărâtă și puțin neobișnuită, un soi de hippie crescută prea mult. Dar prezența ei ne făcea serile mai vesele.

Și așa trecură zilele până în ziua în care a fost botezat nepotul lui Marino, Orazio, primul născut al Antoniei. În seara aceea, îmi aduc aminte, prietenul meu era îmbrăcat cu un costum gri care-l făcea să pară și mai șters. În timpul ceremoniei m-a prins de braț și mi-a șoptit: „Luna viitoare, Sebastiano se mută la Londra. I-au făcut o ofertă pe care n-o poate refuza”.

L-am privit zâmbind, dar el nu mi-a răspuns la zâmbet. „Există momente care lasă un semn pe întreaga ta viață, continuă, unul din ele e când îți pleacă copiii”. „Foarte bine, înseamnă că o să poți din nou să-ți curtezi nevasta!” am spus glumind.

Dar Marino n-avea chef de glume. „Paola e bolnavă. Are Alzheimer”, zise strângându-mă de braț.

L-am privit cu gura căscată, dar el a continuat cât se poate de senin. „Sunt fericit pentru Sebastiano ca și pentru Antonia. E

normal ca tinerii să se gândească la viața lor”. „Da”, am comentat murmurând. Am vrut să-l întreb mai multe, dar nu mi-a dat ocazia.

„Și oricum, ne obișnuim cu toate în viață, nu-i așa?” zise, în timp ce Antonia îl trăgea să facă o fotografie împreună.

Nu ne obișnuim, renunțăm să mai schimbăm lucrurile. E cu totul altceva. Asta aș fi vrut să-i spun, dar era deja departe. Apoi, în anul următor a venit ziua aceea, cea mai teribilă. A primit un telefon din Anglia, dimineața devreme, Sebastiano murise într-un accident de mașină. Au urmat niște luni înspăimântătoare, Marino era un schelet care se mișca din inerție, doar pentru că soția lui avea nevoie de el. Părea să îmbătrânească cu o viteză dublă față de alții, ca și cum ar fi intrat în corpul unui câine și un an de-al lui ar fi echivalat cu șapte de-ai noștri. Cât despre mine, eu am încercat să-l ajut cum puteam, atât la serviciu, cât și acasă, dar părea să nu-și dea seama. Patru ani mai târziu a murit și Paola și prietenul meu s-a trezit singur în apartamentul mare care găzduise zeci de ani atâtea hohote de râs, urlete, plânsete și bombăneli. Antonia a insistat să se mute la ea, și pentru că, între timp, Marino se pensionase, dar încăpățânat cum e nici n-a vrut să audă. Seara însă, cina la noi, se uita puțin la televizor și apoi se întorcea jos la el.

M-am trezit că-l compătimeam, chiar dacă timpul a transformat mila în admirație. Credeam că nu va reuși să depășească momentul acela, dar lunile treceau și el era încă în picioare. Viața n-a fost amabilă cu el, și totuși Marino n-a încetat s-o salute. Am înțeles atunci că nu există persoane mai curajoase decât altele, există doar cei care înfruntă durerea atunci când trebuie înfruntată.

Într-o bună zi însă, mi-a telefonat și mi-a spus să trec pe la el, m-a primit tăcerea unei case pe care n-o mai recunoșteam.

— Voiam să-ți spun că de-acum înainte, n-o să mai vin la cină la tine! spuse zâmbind.

I-am zâmbit și eu, m-am gândit că avea nevoie să-și recâștige autonomia.

— Spune drept, ai o companie mai plăcută decât a noastră! am zis și i-am făcut cu ochiul.

El începu să râdă, cum făcea odinioară, dar deveni imediat serios și răspunse:

— Cesare, sunt prea bătrân pentru astfel de lucruri. Doar că am obosit să mai fug.

Aș fi putut insista și poate, dacă doar o clipă mi-aș fi imaginat că locuința va deveni mormântul său, aș fi făcut-o. În schimb, m-am gândit că avea dreptate și am continuat să glumesc, cum ne era obiceiul:

— Nu suntem niciodată prea bătrâni pentru anumite lucruri, Marino. În plus, au fost inventate niște pastile magice.

Mi-a turnat vin fără să-mi răspundă. În perioada aceea și tristul soț al Eleonorei Vitagliano a plecat pe lumea cealaltă și de câtăva vreme începusem să mă gândesc că cei doi ar fi putut să-și țină companie unul altuia. Doamna nu mai preda, ieșea rar din casă și începuse să facă o fixație cu pisicile, așa că mi se întâmpla deseori să o întâlnesc pe palier cu o felină de-abia luată de pe stradă. Nu există o singură manieră de a înfrunta singurătatea, unii se închid în casă, alții se leagă prea mult de animale, alții, în sfârșit învață că converseze cu tăcerea.

— Nu cumva ai o legătură cu Eleonora Vitagliano? am întrebat după câtăva vreme.

— Da’ ce zici? sări el din fotoliu. Ai înnebunit?

— Ei, sunteți amândoi văduvi și singuri, vă cunoașteți de-o viață, de ce să nu vă țineți un pic de companie?

— Cesare, nu spune tâmpenii! N-ai văzut cum a ajuns? Mie mi se pare că a cam luat-o razna. Nu mai pot nici măcar s-o invit să bea o cafea, pentru că miroase a mâncare pentru pisici.

Am zâmbit. În realitate și disperarea are o limită. Așa că am spus:

— Da, cred că ai dreptate, mai bine solitudinea, și i-am întins paharul ca să-mi mai toarne puțin vin.

Ne-am salutat când era deja vremea să cinăm. Când i-am împărtășit Caterinei noutatea, și anume că Marino nu va mai veni la noi, ea a comentat cu părere de rău:

— Păcat, mă obișnuisem cu prezența lui tăcută.

— Nu-ți face griji, am răspuns în timp ce mă îndreptam spre baie, o să vezi că după două zile o să fie din nou aici. Nu poate pur și simplu să se îngroape în casă!

Au trecut opt ani de la seara aceea.

Timpul i-a fost de folos lui Marino ca să-și facă prietenă durerea.

◆

— Am urcat ca să-ți dau asta… suspină la un moment dat Marino.

— Mai întâi eu, spun.

Mă privește curios. Are obrajii roșii și respiră greu.

— Fata așteaptă un copil. Voiam să-ți spun asta mai demult…

Marino rămâne o clipă cu paharul la jumătatea drumului, apoi dă înapoi.

— Vrea să-l țină?

— Așa zice.

— Aveam dreptate eu, nu trebuia să ne amestecăm. Eu sunt bătrân și sătul să tot aud probleme.

— Ce puteam să fac? Nu fac altceva decât să ajut o biată femeie.

— Te-ai vârât prea tare în problema asta. Una-i o scrisoare, alta-i s-o lași să doarmă la tine.

Cearta de acum câteva minute e doar o amintire îndepărtată.

— Și dacă el o să afle? continuă.

Ar fi de mirare ca dragul de Marino să nu înceapă să tremure când ți-e lumea mai dragă.

— Nu-ți face griji, l-am pus deja cu botul pe labe.

— Ești nebun de legat, știi? Ești doar un sărman bătrân, ar trebui să te liniștești și să accepți lucrurile așa cum sunt.

— Nu, am hotărât să nu accept nimic. Dacă bătrânețea o să vrea să mă învingă, o să trebuiască să tragă din greu până să se-ntâmple asta.

Marino mă privește năuc, în timp ce-i umplu încă un pahar.

— Ei? întreb. Ce trebuia să-mi spui?

El așază paharul și se uită fix la mine, apoi pe un ton mândru răspunde:

— Ți-am adus scrisoarea, am reușit, cu Orazio, s-o imprimăm!

Ceea ce pentru ceilalți e o acțiune obișnuită, pentru noi e o culme de escaladat. Adevărul e că tehnologia ar trebui să-i respecte mai mult pe bătrâni. Iau plicul și-l învârt între mâini. Mi se întâmplă deseori ca puternica tornadă de entuziasm inițial să slăbească până la a deveni o ușoară briză de primăvară. Iau din nou sticla și torn ultimul deget de vin rămas. Marino nu se împotrivește, e deja de partea mea.

— Pentru salvarea Emmei, spune, apoi ridică paharul și-l apropie de al meu.

E atât de fericit că poate fi de ajutor unei tinere aflată în

dificultate, că nu pot să-i destăinui că scrisoarea muiată de sudoarea lui va ajunge la gunoi, o clipă după ce el va pleca.

— Pentru salvarea… repet.

Ciocnim, apoi îl conduc la ușă. Poate ar trebui să-l duc până acasă, mi se pare cam amețit. Dar și eu sunt, și eu sunt bătrân. Numai că, spre deosebire de Marino, fac tot ce pot ca să uit asta.

Arunc scrisoarea în coșul de gunoi și mă întorc în salon. Până când nu trăiești tu însuți o durere, n-o poți înțelege. Și totuși câți nu folosesc nepotrivit cuvintele „te înțeleg”. *Nu înțelegi absolut nimic, dragul meu,* așa ar trebui răspuns. Eu mă jucam de-a hoții și vardiștii. Emma înfrunta realitatea.

Îmi vâjâie capul. Mă întind pe divan și-mi pun pledul pe picioare. Apoi închid pe jumătate ochii, în ciuda mirosului de mucegai care iese din lână. În casa asta până și obiectele miros a bătrânețe. Important e să te obișnuiești cu ea.

În felul meu

Abia ațipisem, că sună din nou la ușă. Liniștea mea s-a terminat, așa-mi trebuie, eu mi-am căutat-o, am ajuns să nu mai pot să-mi așez fesele tocite pe divan, că și vine cineva să mă caute. De data asta e chiar Eleonora. Sprijinindu-se în baston, mă privește de jos în sus și începe:

— Un agent imobiliar urcă tocmai acum. Mi-ai spus că pot să te chem dacă...

Îmi trec mână peste față și mă duc să iau o haină pe mine. Când mă întorc pe palier, bărbatul care vinde apartamente se află deja la intrarea în locuința familiei Vitagliano, urmat de o tânără pereche care privește în jur cu o expresie buimacă. Mă iau după ei încercând să respir cât mai mult pe gură, până când agentul își dă seama că sunt acolo și se întoarce brusc.

— El e prietenul meu, spune pisicăreasa.

Bărbatul îmi întinde mâna, eu i-o strâng în timp ce îi privesc atent pe el și pe clienții lui, care-mi adresează un zâmbet de circumstanță. Aș vrea să lămuresc faptul că Eleonora e cu adevărat doar o prietenă și că n-am nimic de-a face cu duhoarea care invadează locul, dar am lucruri mai importante de făcut; deocamdată, în timp ce cuplul se învârte prin camere însoțit de Eleonora, îl înșfac pe agent de brat și-i spun:

— Trebuie să vorbesc cu dumneavoastră.

El mă privește fix și spune:

— Vă ascult.

— Cum merge cu vizitele? Adică, e cu adevărat cineva interesat de locuința asta?

— Deocamdată nu, dar zona e bună, blocul elegant, cineva care vrea să cumpere va apărea în cele din urmă, trebuie doar să avem răbdare. Sigur, dacă doamna ar face în așa fel încât casa să fie în condiții mai bune, ar fi totul mai ușor, încheie amuzat.

Eu, în schimb, nu mă amuz deloc.

— Uite, tocmai asta voiam să clarific. Sunt un om plin de înțelegere și răbdare, știu că toți au nevoie de un serviciu, dar data viitoare când mai îndrăzniți să-i spuneți doamnei cum să-și

ține locuința, vă dau afară, pe dumneavoastră și pe simpaticii dumneavoastră clienți.

Zâmbetul ghiduș îi dispare brusc.

— O spuneam doar în interesul ei. Ca să ușurez vânzarea. Îmi fac doar meseria.

— Așa, bine, faceți-vă meseria și nu mai dați sugestii pe care nimeni nu le-a cerut.

Își lasă capul în jos.

— De fapt, vreți să știți adevărul? Doamna n-are nici cea mai mică intenție să vândă.

— Nu înțeleg…

— Înțelegeți, înțelegeți, nu sunteți prost. Știți foarte bine că ordinul de a vinde nu pornește de aici. Și știți bine că, pentru o femeie bătrână, nu e prea plăcut să vadă în fiecare zi în casa ei niște străini.

— Auziți, nu știu cine sunteți, dar eu nu fac altceva decât să-mi respect mandatul…

— Tocmai, mandatul dumneavoastră. Tocmai despre asta voiam să vă vorbesc. Trebuie să renunțați la mandatul dumneavoastră și să nu mai aduceți pe nimeni aici.

De data asta agentul își pierde răbdarea și-și umflă pieptul.

— Clientul meu nu sunteți dumneavoastră, ci nepoata doamnei Vitagliano. În cazul acesta, ea trebuie să-mi ceară să renunț la vânzare.

Oftez. Speram să nu trebuiască să ajung la transformare, dar băiețelul se arată destul de îndărătnic. Îl măsor din cap până-n picioare și îi zâmbesc, și pentru că miroase frumos, iar într-o asemenea situație detaliul e cât se poate de important. Rămâne nemișcat, în frumosul lui costum gri în dungi și cu cravata verde, geanta burdușită de hârtii inutile și părul plin de gel, așteptându-mi reacția. Și, cu o clipă mai devreme ca perechea să ne întrerupă, spun:

— Nu ne-am înțeles. Sunt un general de la Garda financiară, aflat la pensie. Dacă nu încetați să vomați în fiecare zi lume în casa doamnei, voi fi obligat să le cer colegilor mei să vă facă o vizită cât mai repede posibil. Nu cred că șeful dumneavoastră va fi prea mulțumit de asta.

El se înroșește și nu scoate o vorbă, și pentru că tinerii săi clienți, în ciuda mirosului greu și a slalomului printre feline, par, incredibil, entuziasmați.

— Ne place, spune femeia zâmbindu-ne fiecăruia în parte. Eleonora cască ochii, îngrijorată, așa că mă simt obligat să-i fac un gest cu mâna s-o liniștesc, iar în clipa următoare mă întorc spre interlocutorul meu, privindu-l fix.

— Bine, noi plecăm, spune el și-și conduce clienții afară.

Tânăra însă pare să nu vrea să renunțe.

— Nu trebuie să vorbim cu doamna? Ne interesează apartamentul, zice o dată ajunsă pe palier, dar agentul o oprește imediat:

— Nu, doamnă, să mergem la mine la birou să vă explic.

— Păreau interesați cu adevărat de data asta, zice Eleonora, când rămânem singuri.

— Nu, să știi că am vorbit cu agentul și a înțeles.

— Ce i-ai spus?

— Să nu te mai deranjeze, pentru că oricum nu-ți vinzi apartamentul.

— Cee?

— Să nu mai vină, repet, pentru că oricum nu vinzi!

Se uită la mine uimită.

— Așa i-ai zis?

— Nu ești mulțumită? Nu asta ai vrut?

Eleonora se apropie, cu părul vâlvoi și gura strâmbă în mod ciudat.

— Nu ți-am cerut să spui adevărul. Voiam doar ca agentul să nu mai facă alte comentarii despre locuință. Trebuia să stai lângă mine. Ce-o să-mi aud acuma de la nepoată-mea!

Închid ochii pe jumătate și încerc să-mi stăpânesc furia care începe să-mi clocotească în vene. Cretinul de mine, care până și-acum, dacă o femeie îmi spune că are un necaz, mă dau peste cap să i-l rezolv. Problema e că rezolv necazurile în felul meu și, nu știu de ce, felul meu nu place femeilor.

— Eleonora, ce naiba, spun, mă chemi să te ajut, să te sprijin și după aia îți schimbi părerea. Eu n-am timp de pierdut!

— Voiam numai să-i spui că nu putea să mă deranjeze la orice oră.

— Atunci n-ai fost destul de clară, spun și mă îndrept spre casă, în timp ce una din pisicile ei, profitând de momentul de confuzie creat, se vâră printre picioarele mele și se repede pe scări în jos.

— Cesare, nu fi obișnuitul moș încăpățânat. Hai aici. Trebuie

să sunăm la agenție și să explicăm mai bine situația.

Mă întorc spre ea și o privesc uimit. Drept răspuns ea își lasă capul în jos și adaugă:

— Hai, fir-ar să fie, ajută-mă să rezolv problema.

— Te-am ajutat deja, răspund cu infinită răbdare.

— Ce-i zic nepoatei mele? zice, gata să izbucnească în plâns.

E pentru prima oară, în patruzeci de ani, că o văd așa. A fost întotdeauna o femeie energică, obișnuită să-și spună părerea fără rezerve și să comande, la început, bărbatului ei, apoi pisicilor. Eleonora aflată acum în fața mea, e însă o băbuță, care se preface puternică, chiar dacă nu mai e.

— Adevărul, îi spun, fii sinceră. La vârsta noastră minciunile au viață scurtă.

Apoi o las în prag și închid ușa în spatele meu.

Nu mi-au fost de-ajuns nici măcar optzeci de ani să înțeleg femeile.

Un flux continuu

— Deschide!

E ora unu noaptea și vocea de la interfon e a Svevei. Mă uit perplex la receptor și apoi apăs pe buton. Ce s-o fi întâmplat? Mă reped pe palier și-i aud pașii cu câteva etaje mai jos. A chemat ascensorul. Îmi scot capul pe casa scărilor și văd mânuța nepotului meu agățată de balustradă, în ciuda nenumăratelor ipoteze care-mi trec prin cap în câteva secunde, nu reușesc să găsesc nici măcar un singur motiv pentru care fiica mea să vină în toiul nopții la mine.

Doar dacă nu fuge.

Dacă la o anumită vârstă te întorci să dormi în casa părinților tăi, motivele sunt două: sau ei nu mai există, sau viața ta s-a dat peste cap. Și cum nu mă consider încă defunct, tind să cred că e vorba de a doua ipoteză.

— Să nu pui întrebări! zice ea imediat cum iese din ascensor.

Mă blochez cu semnul întrebării pe vârful limbii. Ei, nu, dragă Sveva, așa e prea ușor. Te prezinți la ora asta, cu copilul tău adormit și năuc, și îți mai permiți și să nu răspunzi la întrebările mele? Dar evident că toate astea le țin pentru mine. Îl sărut pe Federico, iau mica sacoșă din mâna Svevei și îi urmez în casă. Ea își scoate jacheta și se întoarce spre mine. Acum o să-mi spună în sfârșit ce s-a întâmplat.

— Unde putem să dormim? întreabă însă.

Mă uit fix la ea, înainte de a răspunde. Are ochii umflați de plâns, părul răvășit și buzele întredeschise. N-a petrecut probabil o seară prea plăcută. Mă întorc spre nepotul meu, care cu greu reușește să-și țină ochii deschiși și mi-e foarte milă de el. Foarte probabil că a fost dat jos din pat, a asistat la a nu știu câta ceartă între părinți și acum se află în casa bătrânului său bunic, fără tatăl lui, fără camera și jocurile sale.

N-aveți decât să vă faceți tot răul din lume, tu și cu soțul tău, dar lăsați-l deoparte pe Federico. Creșteți-l departe de ura voastră, țineți-l la adăpost de regretele voastre, ascundeți-l privirilor voastre lipsite de iubire. Și dacă nu sunteți în stare, despărțiți-vă. Un copil care crește fără unul dintre părinți va fi

poate un adult incomplet și nesigur pe el, dar cine crește în ură și violență, nu va ști niciodată să iubească. Și nu există rău mai mare pe care un părinte poate să-l facă.

— Culcați-vă în camera mea, spun pe un ton dur.

— Și tu?

— Eu dorm prost și puțin, e bun și divanul pentru asta.

Îl ia pe micuț de mână și se îndreaptă spre dormitor.

Îi duc sacoșa și o găsesc scoțându-i, cu gesturi nervoase, pantofii lui Federico întins pe pat. Mă apropii și, fără să scot o vorbă, o dau la o parte și o înlocuiesc. Sveva ia atunci pijamaua copilului și o aruncă pe pat, apoi scoate ceva din micul bagaj aflat la picioarele ei și dispare în baie. În cameră rămânem doar eu și nepotul meu. El doarme deja, eu aș vrea să-l imit. Îl vâr în așternut, apoi scot din dulap o pernă veche, care cine știe de când n-a mai întâlnit o față de om, și o pun pe divan, unde e deja o pătură. Mă culc și sting lumina, chiar dacă știu că n-o să închid ochii toată noaptea, prea sunt nervos. După câteva minute Sveva iese din baie și se refugiază în dormitor. O aud deschizând sertare și șoptindu-i ceva lui Federico înainte ca arcurile patului să scârțâie anunțându-mă că, în sfârșit, s-a culcat.

E ciudat, dincolo se află fiica mea, aceeași ființă căreia i-am schimbat scutecele, pe care am spălat-o la fund și i-am șters lacrimile, și totuși mă simt stânjenit, ca și cum intimitatea mea ar fi fost violată de o străină. Nu legăturile de sânge sunt cele care creează intimitatea, ci conviețuirea. Până și o mamă, cu timpul și depărtarea, devine puțin mai străină.

— Dormi?

Ridic brusc capul și o văd în prag. Pe întuneric nu pot să-i văd chipul, dar sunt sigur că-și ține buzele strânse, cum i se întâmpla întotdeauna atunci când era mică și făcea vreo boacănă. Îmi aduc aminte că odată, ca să se cațere pe bufet, a dărâmat tot serviciul de farfurii al soacrei mele. Caterina a început să țipe, așa că Sveva a fugit la mine cu aceeași expresie pe chip ca în seara asta. De câte ori o certa maică-sa, alerga la subsemnatul, știind foarte bine că mergea la sigur. N-am fost niciodată prea bun în rolul părintelui sever, nu-mi venea natural, după primele două propoziții izbucneam în râs, și Sveva mă urma. Atunci venea Caterina, care-mi spunea că sunt iresponsabil, convinsă fiind că voi distruge viața copiilor

făcându-i să crească fără o autoritate. Ei bine, eu am avut un tată autoritar și n-am crescut mai bine decât Sveva și Dante.

— Nu, sunt treaz, răspund sec.

Nu reușesc să-mi ascund supărarea pentru eternele ei tăceri. Caterina era la fel, în stare să nu scoată o vorbă ore întregi, așteptând să-i treacă supărarea. La început mi se părea că-mi pierd mințile la gândul că nu pot să slăbesc tensiunea și că trebuie să conviețuiesc cu ea, apoi am învățat să-i ignor și supărările. N-aș vrea să spun prostii, dar cred că boala s-a hrănit din energia aceea reprimată. Soția mea își înghițea în fiecare zi ranchiuna.

Sveva se așază pe marginea divanului și se uită la mine. Chiar dacă e atât de aproape nu reușesc să-i citesc în ochi.

— Îmi pare rău, zice, știu că ți-am picat în casă fără să-ți dau vreo explicație, dar adevărul e că mi-e frică să nu mă judeci.

Primul lucru care-mi vine în minte e să întind mâna spre chipul ei, un gest pe care nu-l mai fac de o eternitate. De aceea Sveva aproape că se retrage nesigură, înainte de a-mi oferi obrazul. Și atunci, după puțin, pielea mea îi întâlnește lacrimile, cum se întâmpla cândva, când cu degetul îi opream plânsul înainte să-i poată brăzda fața.

— Nici nu știu de când nu m-ai mai mângâiat.

— În realitate nu te ating cu adevărat, spun, nucleele sufletelor noastre nu se întâlnesc niciodată, n-ar putea. Nimicul atinge nimic.

— Ce zici?

— Nu știu. Am auzit asta într-un documentar, dar n-am înțeles mare lucru.

Zâmbește și spune:

— Te uiți la prea multe documentare.

— Poate, dar e singurul lucru care-mi mai trezește curiozitatea. Iar curiozitatea îmi permite să hrănesc nemărginita mea vanitate!

Sveva zâmbește din tot sufletul, și eu cu ea. Apoi devenim din nou serioși și rămânem tăcuți până când ea exclamă:

— M-am certat cu Diego, cred că bănuiește ceva…

Oftez. Bănuiala e ultima treaptă în sfâșierea unei relații; când are loc, s-a pierdut deja mult.

— Nu-l mai iubești?

— Nu știu…

— Asta înseamnă nu.

— Nu există cale de mijloc pentru tine, nu-i așa?

— Calea de mijloc servește la a nu o lua pe drumul cel bun, cel care te duce drept unde vrei și trebuie să mergi. Ființa umană e maestră în învârtitul pe loc, numai ca să nu atingă obiectivul care o terorizează.

— În ultima vreme te-ai apucat de filosofat, spune pe un ton ironic.

— Nu-i vorba de filosofat, ci de faptul că vârsta ajută la acceptarea unor adevăruri incomode. Dacă nu-l mai iubești pe soțul tău, trebuie să-l lași. Nu pentru tine, pentru Federico. Altfel își va petrece copilăria asistând la scenele voastre și la frustrările tale. Îmi pare rău, am încercat să stau deoparte, dar acum simt nevoia să-mi spun părerea. Hotărăște-te să alegi, nu face ca mine și ca restul lumii. Nu știi câte perechi sunt ținute împreună de faptul că nu aleg.

Se desprinde de mângâierea mea, își așază coatele pe genunchi și-și acoperă fața cu mâinile. Apoi începe să se legene, așa cum făcea Caterina când se simțea prinsă în cursă. Chicotesc. Sveva se întoarce și mă privește perplexă.

— Nu-i nimic, doar că semeni cu maică-ta, și ea se legăna așa.

— Nu-mi aduc aminte.

— În general, o mamă le ascunde copiilor ei momentele de criză.

Cuvintele sting firicelul de veselie care începea să-i apară pe chip.

— Crezi că greșesc cu Federico, nu-i așa?

— Da, admit, dar cred că e normal și că nimeni nu poate face nimic. Eu am greșit cu tine, tu cu el, el va greși cu copiii lui.

Pare să se însenineze, așa că mai rămânem tăcuți o vreme, cu respirațiile care se încrucișează și se alternează în noapte, cum se întâmpla cu mulți ani în urmă. Și din nou ea vorbește prima:

— De ce nu vii dincolo să dormi?

— Unde?

— În patul matrimonial.

— Suntem prea înghesuiți.

— Cui îi pasă.

— Sunt bine aici, nu-ți face griji pentru mine.

— În realitate îmi făceam griji pentru mine.

O privesc curios. Atunci își încruntă sprâncenele și continuă:

— Pentru că mă întristează să dorm în patul ăla…

A, da, nu m-am gândit la asta. Persoanele rămân puțin în obiectele care le-au însoțit viața. Sveva a găsit-o pe mama ei sub pătură.

— OK, atunci vin să-ți alung melancolia, spun prompt, dar te avertizez, mă mișc încontinuu și sforăi ca un porc.

Râde și mă ajută să mă scol. Ne vârâm în pat, cu Federico care doarme între noi, apoi Sveva, înainte de a stinge lumina, se uită la mine și șoptește:

— Mulțumesc, tată.

— N-ai de ce…

Când întunericul pune stăpânire pe cameră, rămân singur cu gândurile mele să scrutez tavanul brăzdat de micile fâșii de lumină care se strecoară printre obloane. E pentru prima oară de nu știu câtă vreme că am o senzație de profundă bunăstare. Întorc capul și-l văd pe Federico dormind cu fețișoara în sus și gura deschisă. Sveva s-a întors pe cealaltă parte, dar pot să-i aud totuși respirația. Mi se pare natural să mă întorc cu gândul la atunci când era ea în mijlocul patului și mama ei era întoarsă cu spatele. Au trecut patruzeci de ani și totuși povestea pare să se repete ca un flux continuu.

Ceea ce suntem dispare odată cu corpul, însă ceea ce am fost se păstrează în cei dragi. În Sveva mi se pare că văd ceva din Caterina, exact așa cum, la un moment dat, pe chipul mamei mele l-am regăsit pe bunicul. Cine știe dacă în viitor n-o să mă întorc și eu la suprafață grație unui gest, unei expresii, unui zâmbet al fiicei mele. Și cine știe ce ochi vor vedea asta.

Asemenea norilor

Azi-dimineață m-am sculat mai devreme decât de obicei, am dat încet la o parte așternuturile și m-am îndreptat spre bucătărie. Sveva și Federico dormeau încă, ferice de ei. Mi-am petrecut toată noaptea atent să nu mișc nici măcar degetul mic de la mână ca să nu-mi trezesc nepotul, în scurtă vreme aveam umărul anchilozat și brațul înțepenit, dar nu era cea mai rea senzație care-mi chinuia trupul. La vreo două ore după ce am adormit, s-a făcut simțită, punctuală ca un ceas, nevoia de a urina, care după alte șaizeci de minute s-a transformat într-un impuls de nestăvilit. Vezica mă implora s-o ajut să se elibereze de tot lichidul inutil acumulat de mine în timpul zilei. Pentru că, într-adevăr, la cină exagerasem puțin cu vinul. Cum să-i explici (vezicii, zic) că o carafă de vin are miraculosul dar de a face tolerabilă până și o melancolică și solitară seară petrecută în fața unei inutile emisiuni de varietăți.

Problema e că aveam nevoie să merg la baie. Numai că, pentru a ajunge acolo trebuia să aprind lumina, să-mi pun ochelarii, să-mi încalț papucii de casă și să mă târâi de-a lungul coridorului. Ar fi fost imposibil, cu tot zgomotul acela, ca Sveva și Federico să nu se trezească. Așa că am rămas imobil pentru următoarele patru ore, întins pe o parte, deoarece, dacă stai întins pe spate, cu vezica umflată ca un balon, îți trebuie o rezistentă inumană.

În sfârșit, noaptea nu a fost dintre cele mai bune, dar, dacă e posibil, ziua a fost și mai rea. La micul dejun Sveva m-a anunțat că seara se va întoarce acasă. I-am zâmbit, chiar dacă sunt sigur că a reușit să citească pe chipul meu cât eram de dezamăgit, nu atât pentru că poate hotăra încă o dată să nu aleagă, cât pentru că scurta și neașteptata ei vizită mă făcuse mai fericit decât aș fi crezut. Te obișnuiești cu singurătatea și uiți cum noaptea e mai puțin înfricoșătoare dacă există cineva care respiră lângă tine. În orice caz hotărârea era luată, iar eu nu puteam să fac nimic, așa că m-am limitat la a-mi bea cafeaua în liniște, până când ea mi-a cerut să-l duc pe Federico la școală. În trecut o asemenea cerere m-ar fi făcut să mă

încrunt, azi-dimineață însă, m-am trezit zâmbindu-i satisfăcut.

După nicio oră eram cu Federico în fața școlii. Acolo m-am blocat și am întors privirea spre cerul limpede, pe care câțiva nori caraghioși pluteau plictisiți spre Vezuviu.

Nu era o zi în care să te închizi într-o clasă. Așa că m-am întors către nepotul meu și i-am spus:

— Știi ce facem acum?

A clătinat din cap.

— Nu intrăm, o să mergi mâine la școală. În dimineața asta stai cu bunicul!

Federico a zâmbit și a căscat ochii, permițându-i unui moșneag urâcios ca mine să se simtă, cel puțin o dată, o persoană mai bună.

— Și ce facem? a întrebat.

Chiar, ce puteam face? Unde o duceam pe Sveva? Apoi am avut o revelație: Edenlandia, parcul de joacă prin care au trecut toți copiii din Napoli.

— Haide cu mine, i-am răspuns și m-am îndreptat spre stația de taxi.

Ei bine, incredibil, într-o marți dimineața, m-am trezit brusc într-un parc de distracții unde nu mai fusesem de peste treizeci de ani. Când Federico a înțeles încotro ne îndreptam a început să strige și tot timpul drumului a dat încontinuu din picioare. Corpul ne trădează întotdeauna emoțiile, fie atunci când ne legănăm pradă nehotărârii sau fricii, fie când ne agităm de fericire. Pe ultima chiar nu reușim să o mascăm prea mult.

Din păcate zâmbetul cu care Federico a intrat în parc, mie mi-a dispărut imediat ce am trecut de poartă. El a început să alerge de la o atracție la alta bucuros nevoie mare, iar mie nu mi-a rămas altceva de făcut decât să mă adaptez la entuziasmul lui, în ciuda melancoliei care m-a cuprins. Ei da, pentru că eu sunt asemenea corzii unei chitare, în pace cu mine însumi până când cineva mă pișcă, din acel moment încep să vibrez la infinit. Vederea acelui loc m-a făcut să mă întorc înapoi în timp. Iar la vârsta mea e foarte periculos să mergi înapoi.

◆

Era la începutul anilor ’70 și Edenlandia era la apogeu. Sveva era mică, iar Caterina și cu mine am hotărât s-o ducem pentru prima oară să vadă marele parc tematic, orgoliul orașului Napoli și al întregii peninsule. Caterina era entuziasmată, iar fiica

noastră era extrem de fericită, singurul care nu reușea să aibă același entuziasm eram eu. Cel puțin până când am cunoscut o tipă, mi se pare că o chema Debora, o tânără de vreo douăzeci și cinci de ani care stătea împreună cu două prietene în fața gheretei de tras la țintă, unde se câștigau jucării de pluș. Caterina și Sveva se opriseră în „Casa oglinzilor”, așa că m-am apropiat de cele trei fete și am început cu obișnuita mea curte, nici măcar prea voalată. Pe scurt, am reușit să câștig jucăria de pluș dorită de Debora și i-am cucerit inima. Mi-a mulțumit și s-a îndepărtat cu prietenele ei chicotind și aruncându-mi priviri seducătoare. Am petrecut restul zilei cu gândul la zâmbetul Deborei, nu la cel al fiicei mele, care între timp părea că-și pierde mințile în fața spectacolului care ne înconjura.

Ar fi putut să fie ziua perfectă, aș fi putut și ar fi trebuit să simt că fac pace cu viața, cu soția mea, care-mi arunca priviri iubitoare, cu fiica mea, care râdea veselă și îmi strângea mâna, cu orașul meu, care voia să-mi dăruiască o zi de pus în ramă. Dar o întâlnisem pe Debora, trupul ei îmbătător, râsul ei puțin copilăresc, privirea încărcată de senzualitate. Așa că m-am prefăcut că sunt tot așa de fericit ca familia mea, chiar dacă nu eram, și nu atât pentru dispariția tinerei muze, cât pentru faptul că fusese de ajuns ca ea, o fată ca multe altele, să mă facă să pierd din vedere frumusețea acelei zile.

La ieșire am întâlnit-o din nou, și văzându-mă cu Sveva de mână și cu Caterina alături, mi-a aruncat o privire ironică și poate puțin disprețuitoare.

Am aplecat rușinat capul și m-am ascuns într-un zâmbet strâmb către fiica mea.

◆

Cu Federico am trecut de la călușei la Jumbo, de la trenuleț la Vechea Americă, urcându-ne apoi pe faimosul Zmeu zburător, un soi de tren care de o jumătate de secol aleargă în cerc pentru a face ca imbecili ca mine să prindă în zbor un idiot de ghem atârnat. Ne-am învârtit de șase ori doar-doar o să prindem ghemul, a treia oară Federico a zis că se plictisește și că vrea să meargă să cumpere popcorn, dar eu nici n-am vrut să aud: până când n-o să pot înșfăca ghemul, n-o să plecăm de acolo.

M-am așezat la coadă să mai cumpăr un bilet, numai că un domn de vreo patruzeci de ani, împreună cu copilul lui dolofan, care lingea niște vată pe zahăr, s-a vârât, cu o mișcare abilă,

printre oameni și a ajuns la casă.

În optzeci de ani de trai în Napoli, oricine ar învăța o regulă foarte simplă: să nu te legi niciodată de un tip bine făcut, plin de tatuaje și cu un pronunțat accent dialectal. Nu e orașul bun pentru a căuta nod în papură cuiva. Și totuși m-am apropiat de individ și am spus:

— Stimate domn, n-ați văzut coada?

El mi-a aruncat o privire plictisită și-a răspuns:

— Am terminat deja.

Am văzut negru în fața ochilor.

— Poate n-am fost destul de clar. Trebuie să vă întoarceți înapoi!

În clipa aia mi-a acordat toată atenția:

— Da' ce vrei? a întrebat pe un ton confidențial, dar nu prietenos.

— Să vă așezați la coadă! am reacționat vehement.

Un domn din spatele meu m-a tras de braț și mi-a șoptit „dați-i în pace". Dacă aș fi avut timp, m-aș fi întors și aș fi strigat și la el, care, în realitate nu încerca decât să mă salveze. I-aș fi aruncat în față adevărul, adică pentru că toți le dăm pace, ei continuă să fie insolenți. Dar n-aveam timp, pentru că zdrahonul părea destul de iritat de cuvintele mele și înainta amenințător. Eram gata să mă transform în colonel la pensie, dacă n-ar fi intervenit un băiat de la pază, care i-a dat biletele interlocutorului meu și l-a rugat, incredibil, să nu mă bage în seamă. Iar el așa a făcut, nu m-a băgat în seamă, pentru că oricum, la Napoli, toți sunt maeștri în asta, mai puțin subsemnatul. Aș fi vrut să insist, numai că, alături, Federico se uita speriat la mine, atunci am plătit și am urcat în cabină, gata să facem al nu știu câtelea tur. Cu o clipă înainte ca trenul să plece, m-am întors spre nepotul meu și i-am spus:

— Dacă vrei cu adevărat să trăiești aici, nu face ca bunicul, învață trista și disperata artă de a nu băga în seamă.

◆

Credeam că parcul de distracții îmi va permite să umplu toate căsuțele, goale încă, ale meseriei de bunic, în schimb, odată ieșiți de acolo, Federico a cerut să ne ducem la grădina zoologică, aflată vizavi, confirmându-mi astfel teza conform căreia trebuie să cedezi cât mai puțin posibil, în așa fel încât ceilalți să nu aibă așteptări excesive. Faptul e că după ce am

făcut față piraților, astronavelor, cailor și zmeilor, a trebuit să asist și la melancolicul spectacol al animalelor în cuști, o experiență la care aș fi renunțat cu plăcere.

Am aflat că pasărea flamingo își datorează culoarea roz pigmentului unui mini crustaceu cu care se hrănește, că numai cincisprezece la sută din puii de struț ajung să împlinească un an, din cauză că sunt vânați de alte animale, că lebedele negre sunt monogame și-și petrec toată viața cu un singur partener. Ar fi destul de caraghios dacă noi am lua culoarea mâncării pe care o ingerăm, și o adevărată tragedie dacă doar o mică parte din copii ar ajunge adulți. Ca să nu mai vorbim despre cum ar putea fi ființa umană monogamă petrecându-și toată viață alături de o singură persoană. Numai unele animale sunt în stare de atât de mult.

În orice caz, am ieșit de acolo satisfăcut de a-i fi dăruit nepotului meu o amintire care poate că îl va însoți mare parte din viață. Așa că mergeam liniștit și satisfăcut cu Federico alături, când m-am întâlnit cu îngrozitorul meu vecin. De fapt, el era pe trotuarul de vizavi și nu mă observase. Abia ieșise dintr-o bancă cu alte două persoane cărora le zâmbea vorbindu-le cât se poate de cordial. Când l-am văzut atât de calm și de sigur pe el, îmbrăcat cu o frumoasă haină de culoare închisă, m-am îndoit pentru o clipă că era vorba de același lucru care o aducea pe Emma într-un hal fără de hal. Am stat să-i privesc pe tipii ăia bine îmbrăcați care vorbeau și gesticulau, niște persoane ca oricare altele, și tocmai de asta invizibile, trei figuri care, dacă n-ar fi fost el, ar fi trecut pentru o clipă prin fața ochilor mei, ca să dispară apoi pentru toată ziua, asemenea norilor dimineții.

La prima vedere era totul normal la vecinul meu: elegant, cu o față întinsă și zâmbitoare și un aspect care-ți trezea încredere. Și totuși era suficient să-l privesc, și mă treceau fiori pe șira spinării. Cum poate avea un om două fețe? Cum pot să nu se contamineze una pe alta? Și de ce pentru alții răul e deseori imperceptibil? Poate pentru că se află la întuneric, dincolo de suprafață. Asemenea norilor care au capul iluminat de razele soarelui și trupul negru și încărcat de furie.

— Cine-i? a întrebat pe neașteptate Federico.

— Un prieten, am răspuns fără ezitare.

Am continuat să privesc dușmanul până când m-a observat și el. Numai atunci zâmbetul i s-a stins de pe chip. Nu sunt un laș,

sau cel puțin mă lupt în fiecare zi să nu fiu, dar în fața ochilor lui de animal de pradă am simțit ceva foarte asemănător cu frică. Apoi însă mi-am spus că el ar trebui să se teamă de mine, nu invers, așa că am făcut față privirii sale, până când ticălosul s-a întors și a plecat. Apoi mi-am reluat drumul ținându-l pe Federico de mână.

— Nu-l saluți? a întrebat el.

— Altă dată, am răspuns.

Apoi am intrat în primul bar ieșit în cale și m-am dus direct la toaletă. Puțin lipsea să nu fac pe mine.

Bolul de sticlă

Farfurii care se sparg. Un urlet, apoi o bufnitură. Încă un urlet. Aprind lumina, mă ridic în șezut și aștept. După puțin aud alte zgomote, ca de mobilă trasă de la loc și scaune târâte, apoi alte vase care se sparg. Din nou strigăte. Mă scol și-mi iau halatul. Ies în coridor când se deschide ușa vecinilor. Aud cum cineva aleargă pe scări, atunci mă reped la fereastră. După câteva clipe el iese în stradă și se duce direct la mașină. Ies în grabă pe palier, unde o găsesc pe Eleonora Vitagliano așteptându-mă. Stă nemișcată și se uită fix la ușa întredeschisă de la apartamentul Emmei.

— Ai auzit? șoptește.

Dau din cap în semn că da, n-am timp să mă ocup de pisicăreasă. Mă apropii de ușă și o deschid larg. Eleonora se lipește de mine.

— Eleonora, te rog! exclam fără prea mult tact.

Ea șoptește ceva și se retrage. Apăs pe sonerie, deși mâinile îmi tremură mai mult ca de obicei. Dacă povestea asta nu se termină acum, jur că mă duc la poliție.

Emma nu răspunde. Ar trebui să intru, dar rămân în prag, ceva mă reține, și nu e doamna Vitagliano, care, dimpotrivă, mă împinge cu privirea. Mi-e frică, o frică adevărată, pe care o simți doar de puține ori în viață și-ți paralizează mușchii și gândurile. Problema e că la vârsta mea nu poți s-o asculți prea mult, pentru că altfel ajungi pe un fotoliu să privești lumea de departe, ca Marino. Așa că deschid și intru în casă.

Holul e în întuneric și singura lumină provine de la o cameră aflată în fund, pe dreapta. Aș vrea să alerg până acolo ca să mă conving că Emma e bine, dar nu mă țin picioarele, mi se învârte capul, iar cataracta nu-mi permite să străpung întunericul. Atunci înfrunt coridorul cu calm și mâini nesigure care anticipează pașii și îmi fac drum printre mobile.

Emma nu e în bucătărie, acolo sunt doar pahare și farfurii sparte, un scaun răsturnat, trei sertare deschise. Apoi observ niște pete roșii pe paviment. Sânge. Picăturile se înșiruie una după alta, ca firimiturile lui Hänsel și Gretel, și-mi arată calea de

urmat.

— Emma, șoptesc.

Nu răspunde. Doamne, te rog, fă să fie bine, fă ca eu să pot muri fără să asist la o altă tragedie. Aprind lumina în coridor. Urmele de sânge mă conduc în baie. Prosoapele sunt pe jos, la fel săpunul, paharul cu periuțele de dinți și perdeaua de la cadă. Picăturile s-au transformat în amprente lăsate de picioare goale.

Trebuie să fac pipi.

De pe palier se aude vocea pisicăresei, numai că nu reușesc să înțeleg ce spune, mi se pare că mă aflu într-o lume vătuită, că sunt din nou un fetus, înconjurat de lichidul amniotic.

— Te rog, mă aud bolborosind, ajută-mă tu, așa cum ai făcut întotdeauna!

Dar Caterina e departe, la fel ca vocea doamnei Vitagliano, la fel ca fiii mei, ca Rossana și Marino. Sunt cu toții departe de mine și de ceea ce se întâmplă aici. Mirosul de rahat nu poate ajunge până la ei.

În fața băii e o comodă mică răsturnată, pe jos e apă și cioburi de sticlă. Puțin mai încolo un peștișor roșu se zbate respirând greu. Dacă aș putea, dragul meu, aș alerga să te salvez, te-aș pune în chiuvetă și aș da drumul la apă. Nimănui n-ar trebui să-i fie negat oxigenul. Te înțeleg, nici nu știi cât, dar nu pot să te ajut, nu acum.

Îmi pare rău.

Mă întorc și intru în camera din fată, dormitorul. Ușile dulapului sunt deschise, câteva haine pe jos. Pe pat un geamantan plin pe jumătate, la picioarele mele un pantof plin de sânge. Aproape că mă lasă picioarele și m-aș așeza pe pat, dacă n-aș vedea o mână ieșind din spatele lui. Nu știu cum, dar într-o clipă mă trezesc îngenuncheat lângă Emma. Are ochii deschiși și horcăie, îi iese sânge din gură, are fața tumefiată, un braț sub bazin într-o poziție anormală și o pată mare de sânge i se întinde sub cap. În jurul ei cioburi din oglinda de pe perete, pe care se vede încă locul exact în care capul a întâlnit sticla. Firicele de sânge coboară pe perete și picură pe paviment, la câțiva centimetri de ceea ce mai rămâne din Emma.

Crezi că ai văzut totul în optzeci de ani de viață, că ești pregătit pentru orice situație și că poți face față cu experiența ta, însă îți dai seama că nu știi nimic, că bolile, necazurile și traumele care te-au marcat n-au folosit la a te face mai

puternic. Nu se învață niciodată cum trebuie înfruntată durerea, se trăiește și gata. Așa cum fac eu, fără ca măcar să-mi dau seama. Îi iau mâna și-i privesc ochii. Ar vrea să vorbească, dar nu reușește. Ridic privirea. În prag se află Eleonora, care privește scena cu gura căscată.

— Sună la Salvare, îi spun.

Nu se mișcă.

— Ai auzit ce-am spus? urlu.

Pisicăreasa dă din cap și dispare din ochii mei.

— Acum o să vină ambulanța, nu-ți face griji. O să vezi, în câteva zile o să fii din nou ca înainte.

Pe pat e un prosop. Îl iau și i-l pun sub cap încercând să opresc hemoragia. Nu știu dacă e exact ce trebuie să fac, dar acționez din instinct, n-am timp să mă gândesc prea mult. Mă forțez să-i zâmbesc și să nu privesc pata de sânge care devine din ce în ce mai mare. Numai că, am spus-o, nu prea știu să mă prefac, ea își dă probabil seama pentru că mă fixează cu ochii umezi care par să implore să n-o abandonez.

Cunosc privirea asta, era cea cu care Caterina mă făcea să tac. Așa că mă forțez să deschid gura, chiar dacă nu știu ce spun. Viața îmi dă o a doua șansă. Nu se întâmplă prea des.

— Nu te gândi la nimic, acum o să mergem la spital, o să te trateze și după aceea va începe un nou drum. Îți jur că o să ai ce meriți, chiar dacă ar fi ultimul lucru pe care-l face bătrânul ăsta ramolit din fața ta!

De data asta îmi zâmbește și mă strânge ușor de mână. Sângele ei coagulat face atingerea noastră și mai puternică. Pisicăreasa apare din nou în prag și ne aruncă o privire plină de compasiune. Dau din cap și mă întorc din nou la Emma. Am senzația că ochii ei încep să-și piardă lumina.

— Ba chiar, știi ce-ți spun? După ce o să te pui pe picioare, mergem să facem o călătorie. De ani de zile nu mă mai mișc. Numai dacă și tu ești de acord, evident. Înțeleg că să ai drept însoțitor un bătrân nu e maxima ta aspirație, dar va trebui să te obișnuiești, n-o să te las prea ușor!

Zâmbește din nou. Cel puțin așa mi se pare. Sau așa îmi place să cred. În realitate strânsoarea mâinii începe să fie tot mai slabă, iar prosopul e deja roșu și ud leoarcă. Simt nevoia să plâng și să merg la toaletă. Dacă mai stau câteva minute, fac pe

mine. Și-atunci continui să vorbesc, așteptând sosirea ambulanței.

— Dar, te avertizez, nu sunt un tovarăș de călătorie prea grozav. Sunt leneș, nu reușesc să fac nicio fotografie, pentru că îmi tremură mâinile, colonul meu din când în când face mofturi și sunt și destul de supărăcios. Dar știi, cu bătrânii e nevoie de răbdare!

De data asta sunt singurul care zâmbește la ce spun. Doamna Vitagliano a găsit curajul să facă un pas în cameră și ne privește ca și cum am fi două fantome. Emma e palidă și mi se pare că are o transpirație rece. Tremură. Iau cearșaful de pe pat și o acopăr, apoi mă apropii de urechea ei, la câțiva centimetri de pata întunecată care-și continuă inexorabil drumul către perete. Sângele ne sperie. Corpul nostru ne sperie, găsim că e întunecat și necunoscut, asemenea spațiului, și încercăm să nu dăm prea multă importanță nici unuia, ca să nu rămânem striviți.

— Vrei să știi ceva amuzant? Un secret pe care nu l-am spus niciodată nimănui? șoptesc. Emma aceea despre care ți-am vorbit, femeia de care am fost îndrăgostit la nebunie…

Emma mișcă pupilele. Deci ascultă ce-i spun.

— Era mai tânără decât tine atunci când am cunoscut-o, și n-am reușit niciodată s-o cuceresc. Nu te uita așa la mine! Eram căsătorit, dar n-am spus niciodată că sunt un bărbat cumsecade.

Pisicăreasa întoarce puțin capul, încercând să audă ce spun, dar e prea surdă ca să poată înțelege ceva.

— În orice caz… nu ți-am spus ce era mai rău.

Aștept câteva secunde. Credeam că voi duce secretul acesta cu mine în mormânt, și iată mă trezesc că-l mărturisesc unei tinere cunoscute de puțin timp.

— Emma e sora soției mele…

De data asta sunt sigur că a înțeles. Îmi strânge ușor mâna. Poate, dacă ar putea, Emma mi-ar spune că sunt un nemernic, în asta femeile sunt foarte solidare. Iată de ce n-am vorbit cu nimeni despre asta, nici măcar cu Rossana. Poate de asta am hotărât s-o fac acum, cu singura persoană care nu-mi poate răspunde.

— În orice caz… încerc să continui, dar exact în clipa asta dau năvală în cameră doi infirmieri care mă dau la o parte într-o manieră bruscă.

Rămân așezat pe jos s-o observ pe Emma cum e ajutată de oamenii care se mișcă la unison și par să-și știe meseria. Nu vorbesc unul cu altul, unul acționează, celălalt controlează bătăile inimii, apoi îi observă pupilele. *Nu, nu-i priviți ochii*, aș vrea să urlu, *sunt stinși, dar curând se vor aprinde din nou. Să nu ajungeți la concluzia că Emma e pe moarte, vă rog.* Încerc să mă ridic, dar sunt imediat obligat să mă sprijin de pat. Se învârte totul în jurul meu. Cei doi infirmieri se ocupă încă de Emma, îi scot brațul de sub bazin și-l rotesc. Hotărăsc că e prea mult și ies din cameră și din apartament, ajung pe palier, unde între timp s-au adunat vecinii. Îl opresc cu un gest al mâinii pe Marino, care vine spre mine, și merg la fereastra etajului, o deschid și vomez. O boare de aer curat mă învăluie și doar atunci am impresia că pot respira din nou. Jos în stradă, la câțiva metri mai încolo, girofarul de la mașina poliției colorează în albastru fețele celor câtorva persoane care stau și se uită în sus. Intru din nou în casă, Emma e pe o targă și are ochii închiși. Nu pun întrebări, nu vreau să aud răspunsuri, Apar doi polițiști care privesc în jur cu un aer gânditor și apoi își cheamă prin radio colegii. Unul din ei mă fixează, poate ar vrea să se apropie de mine, dar din fericire medicii îl distrag cu o întrebare:

— Dumneavoastră veniți cu noi? mă întreabă.

Dau din cap în semn că da, polițiștii trebuie să aștepte. Oricum știu că nu pot fi eu, un bătrân n-are forța de a face un asemenea dezastru. Nebunia ar trebui să aștepte vârsta a treia pentru a se manifesta, ar face mult mai puține daune.

Urmăresc targa. Emma nu mai e conștientă. Când ies din dormitor privirea îmi cade pe peștișorul roșu. Nu se mai zbate, a încetat să mai sufere. Chiar și în viața unui sărman pește contează norocul, el s-a aflat în locul nepotrivit la momentul nepotrivit. Dacă ar fi ajuns în casa mea, acum ar fi dat din coadă în bolul lui, înjurând cel mult decăderea morală în care e obligat să-și petreacă existența.

Nimănui nu-i este dat să aleagă locul în care va fi așezat bolul său de sticlă, dacă în liniștita bucătărie a unui bătrân pensionar sau pe o comodă, din coridorul unui apartament în care va avea loc o tragedie. Soarta, așa se zice, e cea care hotărăște. Și uneori poate stabili că lumea noastră trebuie să se sfărâme în mii de bucăți și că nouă nu ne rămâne decât să agonizăm în speranța că vreun suflet milos trece pe acolo și ne culege de pe

jos.

Problema e că, aproape întotdeauna, așteptarea e mai lungă decât agonia.

„Cinci mai”[8] pe de rost

Ceasul arată ora unu și douăzeci și unu de minute, noaptea. Ultima oară când am ridicat privirea, acele ceasului indicau unu și optsprezece. Trei minute doar, însă mie îmi par o eternitate. Coridorul spitalului e gol, îmi ține companie doar bâzâitul aparatului de cafea de la capătul coridorului și mirosul de alcool care plutește în aer. Ea e înăuntru, o operează de circa două ore. Înainte de a-mi închide ușa în nas, un medic m-a luat la o parte și mi-a spus să mă aștept la tot ce poate fi mai rău. N-am avut putere să-i răspund, dar ar fi trebuit s-o fac, ar fi trebuit să-l prind pe doctor de halat, să-l izbesc de perete și să-i strig: „Du-te și salvează viața fetei. Și nu încerca să-mi spui la ce trebuie și la ce nu trebuie să mă aștept!”

Nimeni n-ar trebui să-și permită să le spună altora la ce trebuie să se aștepte de la viață. Eu mă aștept ca Emma să iasă cu ochii deschiși, mă aștept să mă privească și să-mi surâdă, apoi să mă lase s-o țin de mână. Mă aștept ca micuțul din ea să aibă posibilitatea de a ieși în lumea asta nebună și ca nemernicul ăla să fie prins și azvârlit în închisoare. Mă aștept ca viața să nu mă facă să asist la o altă tragedie, poate cea mai rea. La prea multe lucruri mă aștept, pentru ca un om pe care nici nu-l cunosc să-și poată permite să-mi dea sfaturi.

Îmi privesc mânșeta cămășii murdară de sânge, apoi mă uit din nou la ceas. De cât timp va fi nevoie? Cât trebuie pentru a salva viața unei tinere? În care mâini s-a cuibărit responsabilitatea? Cine știe ce au făcut mâinile alea în timpul zilei. Au strâns probabil alte mâini, furculițe, șervete, poate țigări, un pix, un volan, un săpun, o carte, degetele unui copil, un bisturiu.

Aici, afară, ar trebui să fie părinții Emmei, vreo rudă, cel puțin un unchi de departe, dar sunt singur, așa cum e ea, dincolo de ușa aceea. Încercăm să ne înconjurăm de persoane, iluzionându-ne că astfel suntem mai puțin expuși, dar adevărul e că în sala de operații intrăm singuri. Noi și trupul nostru. Nimic

[8] Referire la oda lui Alessandro Manzoni, *Cinque maggio,* scrisă cu ocazia morții lui Napoleon Bonaparte.

mai mult.

Unu și treizeci și unu de minute.

Se spune că atunci când îmbătrânim devenim egoiști. Eu sunt așa dintotdeauna, și totuși acum mă aflu aici, așteptând vești despre o femeie pe care o cunosc de puțină vreme și credeam că o pot ajuta. Din păcate viața m-a învățat că nimeni nu poate ajuta pe nimeni. Ne salvăm singuri, dacă vrem.

Mă ridic și mă îndrept către aparatul de cafea. N-ar trebui să beau cafea, nu la ora asta și nu la vârsta mea, dar sunt multe lucrurile pe care n-ar trebui să le fac, cafeaua nu e prima și nu va fi nici ultima. O dau pe gât dintr-o înghițitură și ies să fumez o țigară. Afară sunt câțiva infirmieri care vorbesc despre ture, lângă o ambulanță. Spitalele sunt niște locuri ciudate, unde bucuriile sunt reținute pentru a nu deranja prea tare durerile, la etajul superior se află o tânără fericită cu un bebeluș la sân, iar în sala de operații o femeie de aceeași vârstă care se luptă să rămână în viață. Respir adânc de trei ori și mă întorc la locul meu. Uneori ar trebui stins creierul, un lucru asupra căruia nu avem nicio putere.

Aud pași. Ridic capul și întâlnesc privirea distrată a unui medic care merge mai departe. Numai după ce trece, îmi dau seama că e medicul care în seara aceea ne-a pus o mulțime de întrebări. Spre norocul lui nu se oprește și nu pare să mă recunoască, altfel ar fi trebuit să-i explic ce s-a întâmplat, și acum ar trebui să încerce să se ferească de o avalanșă de remușcări. El, la fel ca mine, ar fi putut să evite toate astea.

Mă ridic din nou și merg la baie. Oglinda îmi reflectă fața suptă, cearcănele, barba nerasă și sângele Emmei cam peste tot. După infarct, doctorul a spus că trebuie să iau medicamentele, să nu beau, să nu fumez, să dorm cu regularitate și să evit stresul. Au trecut trei ani și pot spune că am încălcat patru reguli din cinci și, doar pentru că-mi iau medicamentele, nu le bifez pe toate. Aș vrea să-l întâlnesc pe medicul de atunci ca să-l întreb ce poți face să eviți stresul, dacă știe el vreun truc ca să reușești. Anxietatea e pentru om o stare fiziologică, pentru a o înlătura ar fi necesar să eliminăm conștiința, ca la nou-născuți sau la animale.

Am o teorie apropo de asta. Consider că lucrurile au funcționat cum trebuie până la crearea maimuței, după care

ceva s-a împotmolit în mecanism și a apărut omul, o ființă prea inteligentă pentru sarcina care i-a fost rezervată. Inteligența e un bun prețios, și ca atare ar trebui să aibă un scop prestabilit. Nouă însă nu ne folosește la aproape nimic, în afară de a inventa obiecte tot mai ciudate care ne dau iluzia că suntem perfecți. Nu ne ajută să înțelegem de ce suntem pe pământ, nu ne face mai puțin vulnerabili decât alte creaturi. Nu dă răspunsuri, dimpotrivă, dă naștere altor întrebări. Iar prea multe întrebări fac să crească nefericirea. Nu știu dacă în natură există ființe vii, în afară de om, care să-și ia viața, dar și dacă ar fi așa, noi suntem singurii care o facem din cauza răului de viață. De ce? Pentru că cine ne-a plăsmuit a greșit amestecul de ingrediente, iată de ce.

Dar apropo de teorii hazardate, să ne întoarcem la medici. Trebuie să fiu sincer, categoria asta mă enervează puțin. Nu toți, Doamne ferește, dar celor mai mulți le place să umble la doi metri deasupra pământului. E adevărat: să salvezi o viață omenească te poate face s-o iei razna, dar fiecare dintre noi ar trebui să aibă mereu în minte un mic, dar important concept: ne învârtim în cerc pe o mică minge care se învârtește în jurul unei mici stele galbene ca multe altele, în interiorul unui sistem solar, care se află într-o zonă periferică a unei mici galaxii în formă de spirală care se mișcă maiestuos, dar lent. E doar o chestiune de perspectivă. Suntem ca niște furnici. Și cu toate astea există unii care-și pierd timpul simțindu-se mai importanți decât furnica de lângă ei.

Simt că înnebunesc, nu suport să aștept. Dacă stau prea mult timp să mă uit la un perete încep să apară balauri și harpii cu două capete care se hrănesc din neliniștea mea ca să crească și să iasă din letargia forțată în care le țin.

Am nevoie de o bere.

Afară e umezeală și străzile sunt pustii. Din fericire vizavi e un bar încă deschis; în spatele tejghelei o femeie de vreo șaizeci de ani, cu părul nevopsit de vreo câteva luni și prins cu un elastic, o burtă proeminentă și privirea aspră. Îi cer o bere. Iată, mă cântărește din priviri: un moșneag decrepit care la ora două noaptea bea o Peroni singur. Într-un bar nenorocit, aș adăuga. Nu mă judeca, băbăciune grasă, pentru că nu știi nimic despre mine. Da’ ce, eu judec brațul tău flasc cu un tatuaj tribal pe el? E o imagine demnă de compătimire, dar e treaba ta, o fi

existând vreun motiv pentru care ai hotărât cândva să-ți faci un tatuaj fără să te gândești că mai târziu antebrațul tău va deveni ceva foarte asemănător cu un picior de porc.

Plătesc și ies afară. În fața mea se află din nou Vezuviul, cu miile de lumini care urcă până aproape de vârf. Se spune că la Napoli oriunde te întorci vezi marea. În realitate cred că prezența vulcanului este mult mai incomodă. Pe el îl găsești oriunde îți întorci privirea. Cocoașele lui le căutăm atunci când vrem să găsim drumul spre acasă. Energia lui e cea care, la fel ca lava, se prelinge printre clădiri și inflamează străzile.

Aș sta cu plăcere să mă bucur noaptea de orașul care dormitează apatic și mulțumit, dar nu mă încred, știu că în zori creatura se va trezi și-i va fi din nou foame. Așa că intru și mă așez la locul meu.

Unu și cincizeci și șase.

Îmi suflec mânecile cămășii și-mi dau seama că îmi tremură încă mâinile. Mă uit la ele și-mi apar atât de fragile, cu toate petele alea și cu pielea zbârcită. Mi se întâmplă deseori, când mă uit în oglindă, să nu mă recunosc. Cine știe de ce păstrăm întotdeauna o amintire mai bună despre noi înșine. De câte ori îmi văd trupul reflectat, am impresia că văd o pijama murdară de noroi pusă la uscat.

Sună telefonul, e numărul lui Marino. Ar trebui să răspund, dar nu reușesc. Ce-aș putea să-i spun? Că nu știu încă nimic și că de abia am dat pe gât o bere?

La scurtă vreme după ce am ajuns aici, au venit doi polițiști. Unul din ei, care folosea un parfum prea dulce, s-a apropiat să-mi vorbească.

— A fost soțul, mi-am auzit vocea afonă spunând, dar acum o aștept pe Emma. După aceea o să vă spun totul.

El s-a uitat la mine, poate ar fi vrut să spună ceva, să mă constrângă să depun mărturie, dar a făcut doar un semn cu capul și s-a îndepărtat, lăsând în urma lui o dâră de parfum care a dispărut în câteva secunde, devorată de mirosul de spirt sanitar.

Ușa de la capătul coridorului se deschide.

A venit momentul să cunoaștem răspunsul.

Mă ridic brusc și simt că ametesc, în timp ce bătăile inimii se întețesc. Doctorul se uită la mine, eu îi întorc privirea și merg în întâmpinarea lui cu pași nesiguri. La vârsta mea n-am învățat

încă să-mi stăpânesc spaima. De fapt sunt multe lucruri pe care nu le-am învățat și pe care nu mi le-a explicat nimeni. Suntem puși să învățăm pe de rost ecuațiile, poemul *Cinci mai,* numele celor șapte regi ai Romei, și nimeni nu ne lămurește cum să înfruntăm spaimele, cum să acceptăm dezamăgirile, unde să găsim curajul pentru a nu fi zdrobiți de durere.

A treia dintre cele trei femei inaccesibile

Există o mare diferență între iubirea pentru o femeie pe care n-o s-o poți avea niciodată și cea pentru una pe care o ai. Prima va străluci în eternitate, a doua va tinde să se stingă asemenea soarelui peste câteva miliarde de ani. Amândouă stingerile comportă o mulțime de probleme. Dar vorbim despre femei, nu despre stele, deși cred că ar fi mai ușor să conversăm despre ultimele.

Emma este sora soției mele, cu câțiva ani mai tânără. Când am cunoscut-o pe Caterina, ea avea în jur de douăzeci de ani. Într-un prim moment n-am observat-o, atunci când ești tânăr încerci să filtrezi cu femeile mai în vârstă, ca să te simți important. Și, la urma urmei nici măcar nu e vorba de o greșeală decisivă, în fond, ca să-ți așezi privirea pe cele mai tinere, ai o viață întreagă în fața ta.

De Emma, așadar, m-am îndrăgostit încetul cu încetul, pas cu pas. Când pasiunea pentru soția mea a început să scadă în intensitate, m-am simțit furios și rătăcit. Furios pe mine însumi, pentru că nu reușeam să păstrez dragostea, rătăcit pentru că femeia care nu-mi mai provoca emoții se afla în patul meu în fiecare noapte. Așa că am hotărât să fac doi copii, cel puțin ei ar fi dat un sens poveștii mele de iubire fără iubire. Știu, n-a fost un gest frumos, dar sunt sigur că mulți știu despre ce vorbesc.

În orice caz, la un moment dat s-a întâmplat ceva neprevăzut: Emma s-a despărțit de soțul ei și Caterina a invitat-o să se mute la noi pentru câtăva vreme, ca s-o ajute la copil, care era mic. Ea avea douăzeci și șase de ani, eu aproape patruzeci, și totuși pe atunci mi se părea că sunt din nou în floarea tinereții. Era vremea în care soția mea își crease o scoarță dură ca să facă față loviturilor. Emma, în schimb, mergea înainte zâmbind. Privirea și trupul ei emanau viață și lejeritate, senzații ce-mi erau străine de ceva vreme, și m-am lăsat răpit de atâta strălucire. Dorința de tinerețe e molipsitoare, dacă te prinde, nu mai poți trăi fără. Unii bărbați își schimbă familia, garderoba și casa doar pentru o picătură de vitalitate și pentru câțiva ani de adolescență fără gânduri. Eu n-am schimbat nici familia, nici

casă, nici femeia. Cu Emma a fost o iubire platonică, și totuși e una din relațiile cele mai intense din viața mea, dovada că o dorință cu cât e mai irealizabilă, cu atât arde mai tare.

Emma și cu mine ne-am lăsat târâți într-un vârtej păcătos făcut din priviri furate, mâini abia atinse și îmbrățișări niciodată prea intense. E nevoie de multă răbdare și puțin curaj ca să petreci viața lângă o femeie pe care n-o iubești, în timp ce în camera de alături se află cea pe care o dorești. În orice caz, după câteva luni, ea a plecat, iar casa, a devenit brusc goală și tăcută. Am încercat s-o uit pe Emma și perioada aceea, dar Caterina era cea care vorbea mereu despre asta. Într-o seară, îmi aduc aminte, în timp ce își dădea cu cremă pe mâini, mi-a spus că sora ei se îndrăgostise de instructorul de schi al copilului și că urma să-și petreacă vara cu el, în Trentino. Noaptea n-am reușit să închid ochii, mi-o imaginam pe Emma în brațele unui bărbat musculos, cu fața bronzată și plină de riduri, și mirosind a țuică. Admit, e vorba de un clișeu, dar într-adevăr, ideea însăși de a se încurca cu instructorul de schi intră pe deplin în clișee. Dar ea s-a dus cu adevărat în munți și a rămas acolo două luni. Când s-a întors însă, intensa ei poveste de dragoste era terminată deja, instructorul înțelesese că o femeie cu un copil e mai periculoasă decât o pistă neagră înghețată și preferase să schimbe ruta.

În toamna aceea Emma a venit deseori să cineze la noi, pentru ca fiii noștri să stea împreună. Nu vă spun ce senzație mă cuprindea de fiecare dată când îmi întorceam capul și vedeam că mă privește. Se uita imediat în altă parte și mie nu-mi rămânea decât să-i contemplu ca un idiot profilul, așteptând în van ca ea să găsească din nou curajul să mă privească.

Emma avea tot ceea ce Caterina pierduse pe drum: pielea fină, zâmbetul îmbătător și privirea seducătoare. Cum să-i reziști? Și, într-adevăr, într-o seară mi-am pierdut controlul și am mers mai departe decât mersesem vreodată, cu complicitatea unei pături care mă proteja. Eram așezați pe divan Emma, Caterina și cu mine și ne uitam la un film. Copiii dormeau deja. Ce să zic, o fi fost din cauza filmului plictisitor, la un moment dat i-am simțit degetele la câțiva centimetri de ale mele și m-am lăsat furat de cel mai clasic gest adolescentin, să o strâng de mână. Am avut nevoie de douăzeci de minute să ajung la ea, de parcă aș fi fost un melc care-și târăște cu greutate cochilia. În

cele din urmă, Emma se întoarse și mă privi uimită. Ar fi trebuit să renunț, în schimb i-am întors privirea și n-am retras mâna. Am stat așa, ca o pereche de logodnici care freamătă în timp ce-și descoperă unul altuia trupul, mai atenți la cele mai mici mișcări ale unui deget decât la subiectul filmului.

Lângă mine, Caterina nu și-a dat seama de nimic, ea nu și-a dat seama niciodată de nimic. Sau poate a fost atât de extraordinară că m-a făcut să cred asta. În orice caz, a fost gestul cel mai intim pe care l-am schimbat cu Emma. După seara aceea ea a început să fugă. Mă evita și, dacă era obligată să mi se adreseze, o făcea fără să mă privească în ochi. Se simțea vinovată. Evident, oricine în locul ei ar fi fost chinuit de remușcări. Oricine, în afară de mine. Pe-atunci nu cunoșteam acel sentiment anormal care avea să mă viziteze mult mai târziu. Ani de zile am îngrămădit necazuri și remușcări într-un colț; era clar că la un moment dat construcția va începe să se clatine.

Am așteptat câteva luni ca să lămuresc situația. Era în ziua de Crăciun și toată familia era strânsă în jurul mesei. Emma s-a așezat în partea opusă mie. Timpul privirilor de complicitate părea sfârșit, începeam să mă simt stânjenit în prezența ei, nesigur pe ceea ce-și dorea în legătură cu mine. Poate mă iluzionasem, interpretasem greșit niște gesturi de-ale ei, poate părerea prea bună pe care o aveam despre mine m-a făcut să mă întind mai mult decât îmi ajungea plapuma. Și totuși, atunci când s-a ridicat să meargă în bucătărie, am căutat o scuză și am mers după ea. Din fericire, vocile care se auzeau din sufragerie mă fereau de eventuale apariții neașteptate. Emma era întoarsă cu spatele, am îmbrățișat-o și am spus:

— Știu că ar fi o nebunie, dar mă cunoști, rutina mă plictisește!

Sigur, nu era o declarație de dragoste prea grozavă, și totuși ea a râs, poate pentru că învățase să mă cunoască. După două secunde însă, a devenit serioasă, s-a uitat fix la mine și a spus:

— Cesare, tu ești nebun, știi? Chestia asta trebuie să se termine!

— Nici n-a început vreodată…

Ea a oftat și și-a lăsat capul în jos. Îmi amintesc că pentru o clipă m-am gândit s-o sărut, dar în următoarea Emma m-a făcut să încremenesc.

— De ce ai făcut doi copii cu ea dacă n-o iubești?

O întrebare de un milion de puncte. Ar fi trebuit să mă așez, să-mi aprind o țigară și să vorbesc ore întregi despre faptul că, pentru a trăi o viață cu adevărat demnă, ar trebui să iei hotărâri importante în fiecare dimineață. Din păcate pe mine mă zdrobește să fiu nevoit să aleg, n-am făcut-o niciodată. De aceea am rămas un neterminat.

Evident că am răspuns altfel:

— Vorbim despre noi, nu despre Caterina.

Și atunci ea a izbucnit:

— Caterina e sora mea, se pare că pe tine nu te interesează.

I-am astupat gura cu mâna, ca să evit ca tonul ei iritat să se audă în sufragerie. Emma nu s-a retras, și atunci am găsit curajul să-i mângâi gâtul. A fost un gest de curată nebunie, trebuie să admit, ar fi putut să-mi tragă o palmă și să se ducă în cealaltă încăpere. Și nu știu cum aș fi reușit să mă întorc și eu la masă. În schimb a lăsat ca degetele mele să-i atingă pielea catifelată înainte de a închide ochii. Atunci m-am gândit: *Ei, Cesare, acum trebuie s-o săruți.* Și jur că aș fi făcut-o, dacă nepotul meu n-ar fi căzut de pe triciclu exact în momentul acela. Începu să plângă și s-o strige pe maică-sa ca un apucat. Două secunde mai târziu Emma era deja dincolo și clipa s-a spulberat în neant. În aceeași seară am găsit un bilet în buzunarul hainei. Pe el era scris: *Nu putem.*

Mi se întâmplă să mă mai gândesc încă la momentul acela teribil. Poate destinul a fost cel care și-a vârât coada. Ar trebui să-i mulțumesc nepotului meu care, căzând, a reușit să fure o amintire ce m-ar fi putut face să mă rușinez. Dar cred că a adăugat doar o părere de rău la un maldăr existent deja.

Emma a mai avut alte două relații serioase de-a lungul anilor. Multă vreme am întâlnit-o numai la petrecerile din familie. Nu mi-a mai aruncat nici măcar una din privirile care mă făceau să mă înfior. Câțiva ani mai târziu s-a lăsat convinsă de sora ei să-și petreacă vacanța împreună. Din perioada aceea îmi aduc aminte casa care dădea spre mare, mirosul jărateculuiseara, cântecul continuu al greierilor în liniștea nopții, scârțâitul porții dinspre grădină, țipetele pescărușilor dimineața devreme, apa ce picura din părul ud pe umerii Emmei atunci când se întorcea de la mare. Trecuseră deja zece ani de când începusem să o privesc altfel, iar frumusețea ei, dacă se poate, evoluase.

Niciodată, ca în vara aceea, n-am dorit-o atât de mult și cu toată ființa mea. Ea însă nu-mi dădea ocazia să o curtez, dacă observa că mă uit la ea, se îndepărta găsind o scuză și alerga să-și îmbrățișeze partenerul, un comercialist simpatic care doi ani mai târziu îi mărturisi că e homosexual. Când am aflat, mi-a venit să fug la el și să-l iau la palme. Da' cum, eu tânjesc după ea de o viață și tu, care te poți vârî în patul ei în fiecare seară, ești de fapt gay? În orice caz, aproape de sfârșitul vacanței, Emma cedă și răspunse privirii mele complice. Atunci, într-o după-amiază în care acasă dormeau cu toții, am urmărit-o până la mare. M-am aruncat în apă și în câteva clipe eram lângă ea. A părut că se albește la față, dar n-a spus nimic. Reușesc încă să văd pe chipul ei de atunci dorința de a mă săruta. Însă, după câteva clipe spuse: „Cesare, poate pentru tine e totul doar un joc. Dar vrei să știi ceva? Pentru mine, nu. Eu sunt îndrăgostită de tine dintotdeauna, de când m-ai privit pentru prima dată. De zece ani fug de tine și n-am nici cea mai mică intenție să cedez acum!"

M-a făcut praf. Un lucru e să speri că femeia care te scoate din minți îți împărtășește sentimentele, altul să ai certitudinea.

— Pentru mine nu e o glumă, am spus serios

— Dar ce-i atunci?

M-am apropiat de gura ei, privirea i se muta de pe gură pe ochii mei. Aș fi sărutat-o, apoi i-aș fi mărturisit o dată pentru totdeauna că o iubesc, poate i-aș fi spus și că vreau s-o părăsesc pe sora ei. Dar a apărut Sveva, care pe vremea aia avea vreo doisprezece ani. I-am auzit vocea în spatele meu și mi-a sărit inima din loc. Se scălda împreună cu prietenele ei, câțiva metri mai încolo, și mă privea dezorientată, încercând să înțeleagă ciudata scenă la care asistase.

Emma s-a făcut roșie la față și s-a tras înapoi, eu, în schimb, am intrat sub apă și am rămas acolo câteva secunde, timpul necesar să-mi revin din șoc și să inventez o scenă plauzibilă.

— Iubito, am spus când în sfârșit am apărut la suprafață.

— Ce faceți?

— Nimic, mătușa ta îmi spunea ceva, nimic important, am răspuns cu un zâmbet tâmp.

Emma a fost mai promptă, s-a apropiat de nepoata ei și i-a șoptit la ureche:

— Tatăl tău e un mare bârfitor, vrea să știe tot timpul câte

ceva despre alții!

Fiica mea ne-a privit lung, apoi a chicotit. De atunci n-am mai vorbit niciodată cu Sveva despre momentul acela, dar știu că ea știe și că mai devreme sau mai târziu o să mi-o arunce în față. În orice caz, atunci a fost ultima dată când m-am aflat la un pas de a o săruta pe Emma. Când, mulți ani după aceea, Caterina a murit, ea m-a îmbrățișat îndelung, cum nu se întâmplase niciodată în trecut, și mi-a șoptit la ureche:

— Poți să-mi spui mulțumesc, acum ai fi obligat să trăiești cu o teribilă remușcare!

N-am răspuns, ar fi trebuit să neg acolo, lângă patul de moarte al soției mele. Remușcarea, dragă Emma, e aici cu mine și mă trezește în fiecare dimineață. Și știi ce-mi șoptește? Te legi cu lanțuri de ceva sau de cineva de câte ori nu alegi.

O ipoteză neprevăzută

Napoli apare în zori auster și elegant. Străzile goale, mașinile parcate care zac tăcute cu bruma pe geamuri, țipătul unui pescăruș în depărtare, zgomotul asurzitor al unui oblon care se ridică, parfumul de brioșe care se împrăștie pe străzi, clinchetul cești cuțelor de cafea provenind de la cele câteva baruri deschise deja. Nu se aud voci, țipete, râsete și puținele ființe umane care rătăcesc pe străzi par să respecte solemnitatea momentului. Poate orașul știe că Emma e moartă și, în noaptea asta, bătrânul sărman, care se clatină, a primit încă o lovitură de la viață. Napoli respectă durerea altora, pentru că știe bine despre ce e vorba.

Am nevoie de o cafea. Intru într-un bar și mă prind de tejghea. Nu cred că am un aspect prea plăcut. Dacă Sveva ar ști cum mi-am petrecut noaptea, mi-ar ține una din obișnuitele ei predici. Dar de fapt, de data asta, n-am nicio vină, de data asta am făcut doar ce ar fi făcut oricine în locul meu: am încercat să salvez viața unei tinere nevinovate.

Carabinierii mi-au spus că l-au prins pe soțul care rătăcea în stare de șoc pe străzi. E ciudat, dar nu reușesc să fiu furios pe el, moartea Emmei mi-a șters emoțiile, așa încât până și să plâng mi se pare imposibil.

Imediat ce l-am văzut pe doctor venind spre mine, am înțeles, expresia feței sale nu promitea nimic bun. Și totuși am sperat că există o mică posibilitate, că Emma era în comă, dar s-ar fi putut trezi, că putea să rămână paralizată de la cap în jos, dar vie. Dacă privești moartea în față, înțelegi că toate lucrurile care se spun, de exemplu „aș prefera să mor decât să rămân toată viață într-un cărucior cu rotile”, sunt niște idioțenii. Când vine momentul să alegem, suntem gata să dăm orice în schimb, numai să rămânem în viață. Doar că pentru Emma nu mai e nimic de dat în schimb, a plecat după ce luptase o noapte întreagă, luând copilul cu ea.

Medicul mi-a spus că avea o hemoragie craniană, o alta abdominală, bazinul și un braț fracturate și oasele feței sfărâmate. Ca și cum un tractor, ar fi trecut peste ea. Câtă ură

îți trebuie ca să poți face așa un masacru? Cum e posibil ca un asemenea om să aibă o viață normală? Și ca nimeni să nu-și fi dat seama de nimic? Totuși nu-i suficient să intuiești, trebuie și să faci ceva. Dar pentru a face, e nevoie de ceva ce nu aparține tuturor: de curaj. De aceea am făcut întotdeauna puțin pentru alții, și chiar și pentru mine. Numai că pentru a schimba o viață, a ta sau a unei persoane dragi, e nevoie exact de o bună doză de îndrăzneală. Aici e problema.

Mâinile îmi tremură mai tare decât de obicei și mi-e greu până și să-mi duc cești cuța de cafea la gură. Barmanul mă privește cu compasiune. Dacă ar fi o zi normală, l-aș pune la punct, mila altora mă înfurie teribil. Dar azi nu e o zi normală. Și totuși, dacă privesc în jur, așa pare. Viața merge înainte, fără să-i pese de cei pe care-i lasă pe drum.

Ar fi trebuit să-l denunț pe ticălos și să o salvez cu adevărat pe Emma, în loc să-mi pierd vremea cu scrisori, pe cât de stupide, pe atât de inutile. Dar ea nu voia să mă vâr în povestea asta, credea că poate s-o rezolve singură, îi era rușine de situația ei. Cine știe ce mecanism s-a instaurat în mintea ei, cine știe de ce femeilor maltratate le este rușine pentru ele și pentru partenerul lor. Există ceva absurd de pervers în faptul că o parte din Emma dorea să-și protejeze călăul de judecata altora.

Sunt amețit și am nevoie de somn. Mai înainte însă hotărăsc să iau la pachet ultimele două *sfogliatelle*[9] rămase dincolo de tejghea; și lui Marino îi plac la nebunie. Apoi opresc un taxi și nu scot o vorbă până acasă. Ușa Emmei e sigilată, iar palierul nu mi se mai pare familiar, chiar și apartamentul meu îmi e străin. Sau poate doar îl privesc într-un mod diferit. Nici măcar Belzebut nu-și face apariția, poate pentru că știe că e o situație dificilă. El chiar că e încarnarea perfectă a egoismului, nu ca mine, care încerc să mă conving în fiecare zi că lumea care mă înconjoară n-are decât să se prăbușească, eu merg înainte pe drumul meu. Ei bine, azi lumea s-a prăbușit cu adevărat și nu mi se pare că eu mi-am văzut de drum fără să întorc capul.

Pun pachetul de la cofetărie pe masa din bucătărie și mă așez pe divan. Lângă mine se mai află încă pătura pe care a folosit-o Emma. Îmi mut privirea pe tabloul lui Leo Perotti. Ce minunat să fii un personaj de benzi desenate, un stereotip, unul care știe deja ce trebuie să facă și cum trebuie să facă. Superman știe că-

[9] Prăjitură napoletană, tipică pentru perioada Crăciunului.

și va petrece toată viața luptând împotriva răului. Există un sens în asta, cel puțin el nu-și va pierde timpul căutându-și drumul. Poate că acum ar trebui să mă culc cu adevărat, nu reușesc să vărs lacrimi, ci doar gânduri fără sens, ca dorința, de exemplu de a adormi și a mă trezi peste trei luni. În fața unui obstacol oamenii își iau avânt și sar, eu însă o fac pe șmecherul și-l ocolesc. Ce mai, nu știu cum să înfrunt momentul. Credeam că am văzut totul, dar nu-i așa.

Sună telefonul. E ora opt dimineața. Pufnesc și mă duc, cât se poate de încet, să răspund. Chiar și cele mai simple mișcări mi se par în dimineața asta ca un munte de netrecut. Imediat ce ridic receptorul, aud vocea lui Marino.

— Cesare, în sfârșit! Te-am sunat toată noaptea! Cum te simți?

Aș vrea să termin imediat conversația. Numai lui Marino îi poate trece prin cap să-mi pună o asemenea întrebare în momentul acesta.

— Cum să mă simt? spun pe un ton iritat.

De fapt ar trebui să-l informez că mi se închid ochii, îmi tremură picioarele, respir cu greutate și începe să mă doară stomacul. Dar nu sunt obișnuit să mă plâng. Marino, în locul meu, ar fi făcut-o deja.

— N-am cuvinte despre ce s-a întâmplat… zice după câteva clipe.

— Da, mă limitez să răspund.

Într-adevăr, nu există cuvinte.

— Îmi pare rău, poate am pierdut timp din cauza mea, dacă aș fi știut să imprim…

Îmi vine să zâmbesc gândindu-mă la nenorocita aia de scrisoare.

— Marino, noi nu avem nicio vină.

— Da, știu spune el, dar poate că am fi putut face ceva.

Are vocea frântă de emoție. Fir-ar să fie, eu încerc să nu plâng, și apare el și-o face în locul meu. Data viitoare o să trebuiască să i-o iau înainte.

— Marino, ea nu putea fi salvată. Ăsta-i adevărul!

Nu mai spune nimic, cred că meditează la cuvintele mele. Știu, sunt grele, mai ales acum, dar e ceea ce gândesc. O parte din Emma voia un ajutor, cealaltă spera să nu-l primească.

— Ce vrei să spui?

— Că nenorociții care-și bat nevestele o fac pentru că știu că pot să-și permită asta. Emma nu se iubea și la început aproape credea că e normal să fie bătută. Credea că de fapt nu se întâmplă nimic. Credea că o merită!

Marino nu spune nimic.

— Știi ceva? Tatăl ei o bătea… adaug după o clipă.

Dar bătrânul nu spune nimic nici acum.

— Există mai mulți vinovați în povestea asta urâtă, spun în sfârșit, dar cu siguranță nu suntem noi!

El așteaptă câteva secunde înainte de a rupe tăcerea.

— Vrei să vin până la tine? întreabă.

Aș vrea tare mult să reușesc să dorm, dar știu că ar fi imposibil, de aceea spun că sunt de acord, o să-l aștept și o să-i dau prăjitura, poate că e suficient să-l ajute să nu se mai simtă atât de rău.

Mă întorc în bucătărie, deschid încă o bere și îmi aprind a nu știu câta țigară. Durerea de stomac s-a intensificat și acum mă doare și pieptul. Mă îndrept spre sufragerie și văd că ușa de la debara e întredeschisă și atunci îmi aduc aminte de costumașele pentru copii. Deschid furios cutia și le găsesc. Le iau și le duc la nas. Miros bine, ca și cum ar fi îmbrăcat deja un copil. O lacrimă îmi coboară pe obraz fără să-mi dau seama. Ciudat, în ultimele zile debaraua pare să fi devenit cabinetul unui psiholog, numai aici reușesc să dau glas durerii. Ar trebui să arunc hăinuțele la gunoi, la ce altceva o să-mi folosească în afară de a-mi aminti de această teribilă întâmplare? Dar le pun la locul lor și închid cutia. Încerc să mă duc din nou spre divan, deși am senzația că nu mai reușesc nici măcar să stau în picioare. Când ajung în sufragerie simt un junghi în piept. Întind brațul către tocul ușii și mă blochez, ca și cum aș vrea să mă asigur de presentimentul avut.

Totul tace.

Las punctul de sprijin și mă târâi către divan. Un alt junghi, de data asta foarte puternic îmi sfâșie pieptul. Țigara îmi cade din gură și scap din mână sticla de Peroni care se lovește cu zgomot de podea. Aș vrea să urlu, dar vocea rămâne sufocată în gât, picioarele mi se moaie și mă prăbușesc peste berea care se confundă cu urina care începe să-mi ude pantalonii.

Mor, mă pricep deja la infarct. Numai că acesta mi se pare mai dureros decât primul. Dacă n-aș fi ateu, aș crede că e

momentul potrivit să mă duc, aproape m-aș iluziona că există un sens, că poate Dumnezeu mă cheamă s-o asist pe Emma, ca și cum eu m-aș pricepe la ce te așteaptă pe cealaltă lume. Domnul se folosește de mine ca să ajute o sărmană tânără, îmi dă posibilitatea de a încerca din nou s-o salvez. Dacă aș fi credincios, aș muri fericit. Însă mă enervez. Emma și cu mine coborâm azi, iar ticălosul care a ucis-o continuă călătoria. Nu mi se pare drept, dar, în fond, dreptatea e un concept inventat de om, nu există în natură.

Încerc să strig, chiar dacă știu că nimeni nu mă poate auzi, dar nu-mi iese din gât decât un horcăit, asemănător torsului lui Belzebut în timp ce așteaptă răbdător să fie servit cu șuncă. Mi se închid ochii, și totuși mai reușesc să-l zăresc tocmai pe el, motanul negru al doamnei Vitagliano, care, din ușa salonului, mă privește ca și cum aș fi o mobilă veche căreia nu trebuie să i se dea prea multă importanță. Întind mâna, pentru prima oară sunt eu cel care are nevoie de el. *Du-te să chemi ajutor,* aș vrea să-i spun. Felina mă privește puțin, apoi se satură, își duce laba la gură și se dedică unei ședințe de spălare. Eu mor, iar el se spală. Pare o glumă: să trăiești ca un egoist și să mori din cauza unui egoist. Viața a hotărât să-mi dea o lecție.

Închid ochii și mă las în voia sorții. Medicul îmi spunea mereu să nu exagerez, să duc o viață regulată, să nu fumez, să nu iau pastila albastră cu Rossana, să nu beau. Prea multe interdicții, domnule doctor, trăită în felul acesta viața devine o greutate. Și-apoi, dacă se întâmplă asta, Sveva o să fie liniștită, o să poată să-și spună că m-a avertizat și o să aibă o remușcare mai puțin în viața ei. Eventual va râde și cu fratele ei, când vor avea oaspeți la cină, amintindu-și de proverbiala mea încăpățânare. Cine știe dacă Rossana va plânge. Marino, în schimb, o va face cu siguranță, și pentru că el va fi cel care mă va găsi.

Începe să-mi fie frig. Am crezut întotdeauna că infarctul este una dintre cele mai bune maniere de a pleca. Fără ani de suferințe, terapie, spitale, oameni care te privesc cu milă sau îți ascund adevărul, o clipă și adio! Numai că mă aflu pe jos de vreo trei minute meditând la existență, fără ca ecranul să se stingă. O ipoteză neprevăzută. Încă o dată. Viața mea a fost plină de ipoteze neprevăzute.

Belzebut se apropie și începe să mă lingă pe obraz. Dacă aș avea putere, i-aș da un pumn în cap nenorocitului ăstuia de

motan. Dar hotărăsc să mă relaxez și să mă las furat de somn. Acum nici nu mai simt durerea, doar oboseala.

Marino are cheile de la apartamentul meu, ar putea să mă salveze. Numai că cine știe cât îi va trebui să înțeleagă ce s-a întâmplat? Și mai ales de cât timp va avea nevoie să coboare și să urce din nou? Salvarea mea se află în mâinile unui moșneag ramolit, care are reflexele animalului numit leneș.

Salut, lume, mi-a făcut plăcere să te cunosc, chiar dacă ești o mare nemernică!

Îmi place

— Știi ce-aș mânca acum? șoptesc la urechea Svevei care stă aplecată deasupra mea.

Mă privește exact cum ar face cu fiul ei.

— Tată, termină, zice.

— Un pic de șuncă, continui.

Dintre atâtea alimente care-mi puteau veni în minte, am ales șunca. Cu cât îmbătrânești, cu atât pierzi interesul pentru dulciuri. În toate domeniile.

— Mi-ar plăcea să-mi aduci o porție bună de șuncă feliată subțire de tot, din aia care ți se topește în gură.

Îmi lasă gura apă, de zile întregi nu mănânc decât supă chioară. Dante, Leo și Rossana râd, Sveva se enervează. Nu știu dacă am spus deja că fiica mea n-are simțul umorului.

Marino a fost cel care m-a scos din ghearele morții. E incredibil, dar a urcat cu cheile de la apartamentul meu în mână și, când a văzut că nu deschid, a intrat. Când a fost întrebat de ce, a răspuns că i s-a părut normal să ia cheile cu el, pentru cazul în care aș fi adormit pe divan. Mi-a salvat viața, chiar dacă nu definitiv. Când am ajuns la spital, am aflat mai târziu, că eram mai mult dincolo decât dincoace, așa că au trebuit să mă țină trei zile la reanimare. Acum mi-e mai bine, dar trebuie să mă operez dacă vreau s-o fac în continuare pe cretinul încă vreo câțiva ani. Peste zece minute vor veni să mă ia și mă vor duce în sala de operații, apoi îmi vor deschide toracele și vor încerca să-mi repare inima bolnavă. Mi se pare caraghios când mă gândesc că niște perfecți necunoscuți se zbat, transpiră, urlă, înjură ca să-mi salveze pielea, iar eu stau acolo și dorm, ca și cum n-ar fi problema mea. E unul din rarele cazuri în care omul își pune viața în mâinile unui seamăn al său. În rest, credem tot timpul că știm să facem totul mai bine decât alții.

În orice caz nu mi-e foarte frică. Poate pentru că am avut ocazia să-mi dau seama că a muri e de fapt ca și cum te-ai îmbăta, nu reușești să-ți ții ochii deschiși. Nimic mai mult.

— Când te întorci acasă, îți aduc porția de șuncă! îmi spune Sveva cu ochii umezi.

— Nu plânge, copila mea, nu sunt foarte sigur că acolo sus mă vor, sunt un vecin îngrozitor!

Când pronunț cuvântul „vecin”, îmi vine în minte Emma. Cu ea nu cred că am fost un vecin rău. Aș vrea s-o pot întreba, m-ar ajuta să înghit catranul pe care-l simt în gât de la noaptea aia de rahat. Medicii spun că e din cauză că m-au intubat, dar eu știu că nu e așa, e sentimentul de vinovăție pe care nu reușesc încă să-l diger și care-mi vine în sus ca un reflux. Am făcut ce am putut, Emma, sper că ai înțeles.

— Cum reușești să fii atât de rece și să glumești, chiar și într-un asemenea moment? întreabă Sveva. Uneori aș vrea să-ți semăn. Dar n-am luat de la tine decât defectele…

— Știi, trebuie să îmbătrânești ca să ajungi să râzi de viață. Când o să ai vârsta mea o să fii extrem de simpatică!

Poate pentru că în felul ăsta reușesc să înlătur spaima că aș putea ieși cadavru din sala de operații, dar mi se pare că nu pot să nu glumesc. Există două feluri de a înfrunta lucrurile, cu disperare sau cu ironie, și niciuna nu schimbă lucrurile în niciun fel. Rezultatul final nu-l hotărâm noi, dar cum să petrecem ultimele cinci minute de recuperare, da.

— Prostule! zice Sveva și mă lovește ușor pe braț.

Intervine Rossana:

— Adevărul e că nu reușește să nu fie în centrul atenției. E un bătrân care se iubește mult!

De data asta zâmbesc eu. Dacă scap cu viață, trebuie să-mi propun ca obiectiv s-o conving pe Rossana să se pensioneze și să se ocupe doar de mine. Cred că va fi destul de greu, dar cel puțin asta mă va ține ocupat. Dante mi-a povestit că ea a stat două zile în fața salonului de reanimare și s-a rugat. Marino însă n-a reușit să vină, dar telefona tot timpul și plângea ca un copil cu primul care răspundea. Același bun suflet bătrân de oțel.

Fiul meu se așază pe marginea patului. Aș vrea să-l împing mai încolo, parfumul lui îmi face greață, dar, fir-ar să fie, m-am străduit atâta să mă reapropii de el, nu pot strica totul acum.

— Ascultă, știu că nu e momentul potrivit, dar după operație trebuie să găsim o soluție. Sau vii la mine, sau la Sveva. Nu poți sta singur!

Doamne ferește, la Sveva nu. Dar nici la fiul meu nu mi se pare o idee bună. Nu îndrăznesc să-mi imaginez spectacolul cu el și artistul în halat de casă așezați pe divan și ținându-se de

mână. Ar trebui să-i spun adevărul, dar e atât de delicat, încât nu pot s-o fac. Dante, spre deosebire de sora lui, știe cum să mă ia. Așa că dau din cap, nu am putere să discut acum. Trebuie să iau problemele pe rând, mai întâi trebuie să-mi scap pielea, apoi voi vedea cu care din cei doi copii să-mi distrug ceea ce-mi mai rămâne din viață. De fapt ar mai fi o soluție: să stau acasă cu o menajeră, dacă se poate nu prea bătrână. Dar nu pot s-o spun, Rossana e lângă mine și nu mi se pare prea drăguț. În plus am o mică bănuială, dacă azi scap, voi fi obligat să-i spun adio prietenului ăla de jos, fără pilula magică nu-i rămâne decât să se pensioneze. Ar trebui să fie normal la vârsta mea, dar nu e așa. E trist când te gândești că un prieten de care ești atât de legat și care nu te-a trădat niciodată, dintr-odată se oprește și-ți spune adio. Foarte neplăcut, nimic de zis. În situația asta n-aveți decât să-mi luați și ochii, cel puțin n-o să fiu obligat să privesc un spectacol cu care n-aș ști mai apoi ce să fac.

Intră doi infirmieri. E vremea s-o pornim.

Acum chiar și Dante mi se pare emoționat, iar Sveva s-a întors cu spatele.

— Ei, copii, n-am murit încă! reușesc să spun, înainte ca Dante să mă îmbrățișeze.

Nu-s făcut pentru scene lacrimogene. Dacă chiar trebuia să mor, era mai bine s-o fi făcut acasă la mine, în timp ce Belzebut mă lingea pe obraz. Cel puțin așa n-aveam timp să mă emoționez.

Unul din cei doi infirmieri injectează ceva în perfuzie, apoi desprinde patul și mă târăște afară în coridor. Luminile neonului din tavan mă însoțesc pe tot parcursul. Ar trebui să închid ochii, nu e nimic frumos de privit aici. Numai că peste puțin timp voi fi mort, nu vreau să fi aruncat pe apa sâmbetei posibilitatea de a înregistra pe retină ultimele obiecte de pe această lume, fie ele luminile albe ale unor neoane mizerabile.

Prima persoană pe care am văzut-o, după ce mi-am revenit din infarct, a fost nepotul meu care mă mângâia pe puținul păr ce mi-a mai rămas. Eram deja nervos, nu-mi aduceam aminte de nimic și voiam să mă întorc acasă. Nu-mi plac spitalele și doar la gândul că trebuie să rămân acolo pentru cine știe cât timp mă apuca depresia. Apoi însă a venit doamna Filomena să-mi schimbe perfuzia... și lumea a început din nou să-mi zâmbească. E o infirmieră de vreo cincizeci de ani, bine făcută,

bronzată, cu părul negru, machiaj strident, buzele botoxate... și două țâțe fenomenale! New York-ul are Statuia Libertății, noi, grație doamnei Filomena, am putea răspunde cu cea a vulgarității, ar fi suficient să aibă trăsăturile ei. Dar, de fapt, infirmiera mi-a ridicat moralul, mie pațachinele îmi plac mult.

A doua zi am chemat-o și am rugat-o să-mi aranjeze pernele. Apoi, cu o expresie idioată, am stat să-i respir țâțele aflate la o palmă de nasul meu, în timp ce ea se străduia să-mi facă pe plac. În cele din urmă a zâmbit și a spus:

— Domnu', dumitale-ți place încă să te ții de șotii!

Da, îmi place să glumesc, să nu iau viața prea în serios, îmi plac femeile frumoase și țâțele mari. Dar îmi plac și multe alte lucruri. De exemplu îmi place mirosul de mâncare gătită care vine de la o fereastră deschisă, sau perdeaua care vara se dă ușor la o parte pentru a lăsa să treacă vântul. Îmi plac câinii care, pentru a te asculta, își înclină capul, sau o casă proaspăt văruită. Îmi place când o carte mă așteaptă pe noptieră. Îmi plac borcanele cu marmeladă și luminile galbene ale orașului. Îmi place să palpez carnea crudă și peștele. Îmi place zgomotul pe care-l face dopul scos dintr-o sticlă. Îmi place vinul roșu care se lipește de pahar. Îmi place o veche barcă de pescuit scorojită. Îmi plac locurile familiare și mirosul din spălătorii, îmi plac undițele și măcelarul care taie carnea cu mișcări regulate. Îmi plac obrajii roșii și tremurul vocii.

Suntem în ascensor. Un infirmier împinge targa, altul apasă pe buton. Și aici lumina e albă și aseptică. Simt cum teama îmi urcă din abdomen și se umflă în piept. Închid ochii și reiau lista.

Îmi place mirosul copiilor de-abia născuți și muzica îndepărtată a unui pian. Îmi place zgomotul pietrișului călcat în picioare și drumurile care se întind ca niște torente printre câmpii. Îmi place Vezuviul, care mă face să mă simt acasă. Îmi place să-mi vâr picioarele sub nisip, îmi place fotbalul duminica după-amiază, parfumul unui săpun nou, geamurile aburite în zilele reci. Îmi place când o femeie îți spune „te iubesc" cu ochii. Îmi place cum plesnesc castanele puse pe jăratic. Îmi place liniștea unor seri de vară și zgomotul valurilor noaptea. Îmi place ciripitul din fața ferestrei, apa care scaldă picioarele și îmi place să simt sub degete scoarța unui bătrân măslin. Îmi place mirosul coșurilor de fum când mă plimb pe străzile unui sat de munte. Îmi plac pastele făinoase făcute în casă și desenele de

pe ziduri. Îmi place mirosul de balegă pe un câmp ud. Îmi plac lingurile de lemn. Îmi place cactusul care știe să se adapteze și susurul unui izvor ascuns, îmi place *cuoppo*[10] cu pește fript vândut în fața galeriei lui Dante. Îmi place parfumul din părul femeilor.

Încă un coridor, am senzația că nu mai ajungem niciodată. Cei doi care mă însoțesc își salută colegii, vorbesc între ei, glumesc. Pentru ei sunt doar un alt corp care se îndreaptă spre abator, nimic mai mult decât rutina cotidiană. Dacă vezi moartea lângă tine în fiecare zi, după un timp îți scapă un căscat.

Se deschide ușa. Suntem înăuntru.

Îmi place bolborositul cafetierei pe foc, pietrele spălate de mare și sunetul farfuriilor la restaurant. Îmi place o pisică ce se strecoară printre mașini și scârțâitul unei mobile vechi. Îmi plac salutările de departe și privirea curioasă a turistului care îmi observă orașul. Îmi plac bulevardele cu copaci pe margine. Îmi place mirosul vechilor prăvălii de mezeluri, care nu mai există. Îmi plac cântăreții de stradă. Îmi place culoarea roșiilor și parfumul cremei de corp. Îmi plac după-amiezile de vară însoțite de cântecul greierilor. Îmi place să scot o spaghetă din apa fierbinte și s-o gust. Îmi place mirosul greu de pește al unei vechi bărci de pescuit ruginită și luna care pictează pe apă o dâră ca s-o poți ajunge. Îmi plac fotografiile care-ți permit să călătorești în timp. Îmi place scârțâitul podelei de lemn. Îmi plac defectele. Îmi place o casă ruinată aflată într-un lan de grâu. Îmi place să privesc de sus o plajă tapetată cu mii de umbrele multicolore. Îmi plac vechile cântece care-ți taie respirația. Îmi place crabul care fuge în scobitura dintr-o stâncă. Îmi place poarta de fotbal desenată pe un zid netencuit. Îmi place să simt mâna unei femei pe ceafă.

Cei doi prind capetele cearșafului și mă ridică. O clipă mai târziu sunt pe masa de operație. Inima începe să-mi bată mai tare. Încerc să mă relaxez și să nu mă gândesc la ce se va întâmpla peste câteva minute. Sosesc doi medici, unul are în mână o foaie, celălalt îmi ia brațul. Închid din nou ochii. Nu vreau să mai văd nimic, ci doar să-mi imaginez.

Îmi plac păsările care se adăpostesc pe streașină și așteaptă să se oprească ploaia. Îmi place orașul care doarme și îmi plac o lopățică și o găletușă abandonate pe plajă, îmi place melcul care

[10] Con de hârtie.

se târâie energic către un adăpost, îmi place clinchetul unei biciclete. Îmi plac șopârlele, care, în loc să fugă, rămân imobile. Îmi plac crucile pe vârfuri de munte. Îmi place albul caselor de la mare și vechile curți cu hainele puse la uscat. Îmi place când mă vizitează o amintire. Îmi place vântul care dă la o parte obstacolele, și fructele coapte care cad de pe ram. Îmi plac furnicile care beau o picătură de rouă. Îmi place un teren de fotbal în periferie. Îmi plac străzile care ajung până la mare. Îmi place să umblu desculț vara. Îmi plac chipurile ridate de viață. Îmi place bărbatul care lucrează la câmp, undeva în depărtare. Îmi place cel care-și iubește copilul.

Un doctor cu o mască pe față mă prinde de obraz și mă întreabă:

— Domnule Annunziata, sunteți bine?

Vă pregătiți să mă deschideți ca pe o lubeniță, nu știu dacă voi supraviețui, și tu mă întrebi dacă sunt bine? Dau din cap în semn că da, ca să nu înjur, în timp ce simt că cineva îmi vâră un ac în venă, apoi un metal rece pe glezne și la încheietura mâinilor. Mirosul de alcool e intens și nu-mi place alcoolul.

În schimb îmi place mirosul lămâii rămas pe degete și cel al pământului negru care intră sub unghii. Îmi place parfumul pinilor și cel al hainelor puse la uscat. Îmi place păcănitul grindinei pe geamuri și consistența tufului. Îmi place gustul cafelei care dispare încetul cu încetul și cel al ciocolatei negre care se revelează cu puțină întârziere. Îmi plac bârnele de lemn din tavan, firimiturile de pâine și obiectele pe care nimeni nu le mai folosește. Îmi place să-mi încrucișez privirea cu cea a unei necunoscute. Îmi plac gesturile sigure ale unui pizzar, îmbrățișarea când ești fericit, mâna nou-născutului când prinde neantul. Îmi place iedera care se cațără pe fațada unei clădiri. Îmi place peștele care înșfacă momeala la suprafața apei și fuge. Îmi plac cei care citesc în stația de autobuz. Îmi plac cei care nu fac prea multe proiecte și cei care știu să stea singuri, îmi place o bucătărie pe verandă. Îmi place mirosul de transpirație după o cursă lungă. Îmi plac cei care văd paharul întotdeauna pe jumătate plin. Îmi place părul alb și balanța metalică care se folosea cândva la piață. Îmi place casa care te primește cu miros de gătit. Îmi place zgomotul buzelor pe piele. Îmi place cel care iubește primul.

Se sting câteva lumini. Doctorul se apleacă spre fața mea și

cu o voce încurajatoare îmi spune:

— Domnule Annunziata, acum vă adormim. O să vă treziți în salon, după ce terminăm. Nu vă faceți griji, va fi totul bine!

Nici nu deschid ochii. O să mă trezesc în salon. Sau n-o să mă trezesc deloc o ușoară diferență.

Îmi place lumina cerului, după ce a dispărut soarele, îmi place iarba care iese prin asfalt. Îmi place zâmbetul ironic al unei persoane cu sindrom Down. Îmi plac cei care nu țin supărarea. Îmi place o veche bibliotecă în dezordine, îmi place clipa dinaintea primului sărut. Îmi place să privesc clădirile dintr-un oraș necunoscut. Îmi place demnitatea fiului care își sprijină bătrâna mamă în urma unui car funerar. Îmi place femeia căreia îi place să mănânce, îmi place să citesc o carte stând la umbră. Îmi place șopârlița care privește spre orizont ascunsă în spatele unui bec. Îmi place cel care are puterea de a crede cu toată ființa lui în ceva. Îmi plac cuiburile rândunelelor. Îmi place cel care rămâne încă uimit în fața stelelor. Îmi place mirosul jăratecului și zidurile care protejează iubirile de-o vară. Îmi plac tinerii care se sărută pe o bancă și cearșafurile mototolite după o noapte de dragoste. Îmi place bâzâitul unui ventilator în surdină. Îmi place să-mi imaginez chipul unei femei întoarse cu spatele. Îmi plac baloturile de paie pe câmpiile de lângă drum. Îmi place cine știe să ceară iertare, îmi place cine încă n-a înțeles cum să se descurce în lumea asta. Îmi place cine știe să ceară. Îmi place zâmbetul copiilor mei.

Îmi place cel care știe să se iubească.

Nu-mi mai vin altele în minte, poate anestezia a început deja să-și facă efectul. Mai bine să dorm, o să reiau lista mai târziu.

A, nu, mai am un ultim *îmi place.*

Îmi place cel care luptă în fiecare zi să fie fericit.

virtual-project.eu